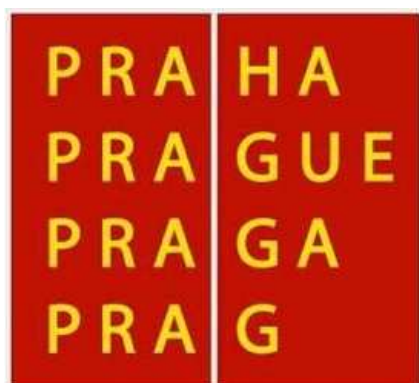

Magistrát hlavního města Prahy

Mariánské náměstí 2, 110 01 Praha 1

STATISTICKO SOCIOLOGICKÁ STUDIE

O POSTAVENÍ A ŽIVOTNÍCH PODMÍNKÁCH SENIORŮ V HLAVNÍM MĚSTĚ PRAZE

Centrum sociálních služeb Praha

Chelčického 842/39, 130 00 Praha 3

Zpracovali:

**Dr. Zdeněk PERNES, Ing. Lubomír VACEK, CSc. a Dr. Václav STRUHOVSKÝ, CSc.
Ing. Michal Lipšer, Zdeněk Hřebejk, RNDr. Jaromír Kalmus**

Výsledky šetření jsou majetkem zadavatele.

Výkon autorských práv, užití části nebo celku textu této zprávy je výlučnou funkcí zadavatele.

Praha, říjen 2008

Nositel projektu: expertní kancelář Dr. Zdeněk Pernes
Sociální poradenství, expertízy, výzkumy
IČO: 62928015, DIČ: CZ6298015
Žufanova 1093/14, 163 00 Praha 17 - Řepy

Obsah	Strana
I Úvod	3
II Výsledky sociologického výzkumu	4
Obsahové zaměření sociologického výzkumu	4
Metoda, organizace a průběh výzkumu	4
Struktura a charakteristika souboru dotázaných	5
Základní poznatky sociologického šetření	8
Charakteristika ekonomické situace seniorů	8
Charakteristika bydlení seniorů	15
Zdravotní stav seniorů	23
Využívání sociálních služeb	26
Životní styl seniorů	28
Postavení seniora v současné společnosti	36
Názory na péči místní správy o seniory	40
III Výsledky analýzy souborů dat	42
Statistika spotřebitelských cen ČSÚ	43
Statistika rodinných účtů ČSÚ	55
Statistika penzí	62
Statistika sociálních dávek	74
IV Závěry a doporučení	85
Závěry k postavení seniora v současné společnosti	87
Charakteristika a typologie seniorů	88
Doporučení	90
V Přílohy	92
Příloha 1 - Peněžní vydání domácností důchodců v Praze a ČR za rok 2004	93
Příloha 2 - Peněžní vydání domácností důchodců v Praze a ČR za rok 2005	94
Příloha 3 - Peněžní vydání domácností důchodců v Praze a ČR za rok 2006	95
Příloha 4 - Peněžní vydání domácností důchodců v Praze a ČR za rok 2007	96
Příloha 5 - Nákup a spotřeba vybraných druhů potravin v domácnostech důchodců v Praze a ČR v roce 2004	97
Příloha 6 - Nákup a spotřeba vybraných druhů potravin v domácnostech důchodců v Praze a ČR v roce 2005	98
Příloha 7 - Nákup a spotřeba vybraných druhů potravin v domácnostech důchodců v Praze a ČR v roce 2006	99
Příloha 8 - Nákup a spotřeba vybraných druhů potravin v domácnostech důchodců v Praze a ČR v roce 2007	100

I. ÚVOD

Vláda České republiky přijala dne 9. ledna 2008 „Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012“ a v přijatém usnesení vyzvala hejtmány krajů, primátora hlavního města Prahy a primátory statutárních měst Brna, Ostravy a Plzně ke spolupráci na jeho realizaci. Významnou součástí Programu je výzkum a shromažďování dat o životě seniorské populace, o jejím postavení ve společnosti, o ekonomických aktivitách, o zájmu a participaci na věcech veřejných. Hlavní město Praha je počtem populace nad 65 let věku nejstarším krajem v České republice. Proto bylo zadáno vypracování statisticko sociologické studie, která naznačuje postavení a životní podmínky pražských seniorů, způsob jejich života, stav využívání sociálního systému i zapojení do veřejně prospěšných aktivit. Rozsahem a použitím výzkumných metod jde o historicky ojedinělou a také o první studii, která má významnou vypovídající hodnotu pro koncipování koncepcí sociální, zdravotní, bytové a kulturní politiky města. Studie obsahuje podstatná data ze dvou částí výstupů zkoumané problematiky, tj. z názorů reprezentativního souboru seniorů bydlících v Praze a z objektivních statistických dat příslušných orgánů.

1. Význam, cíle a obsahové zaměření analýzy statistických dat a sociologického výzkumu

Hlavním cílem realizované analyticko-syntetické studie bylo komplexně zmapovat současné postavení a úroveň života pražských seniorů, a to v konfrontaci se situací v ostatních krajích České republiky. Posláním studie pak bylo zjistit determinanty postavení seniorů jako sociálního jevu a to včetně jednotlivých specifických skupin. Uvedená problematika souvisí s mechanismy sociálního zabezpečení, s možnostmi, které poskytuje rozpočet hlavního města Prahy a rozpočty městských částí, a také s tím, jak má hlavní město Praha a městské části programově ošetřenu péči o starší občany.

Projekt byl realizován dvěma základními poznávacími postupy, způsoby, které na sebe posloupně navazovaly: sociologický výzkum a komparační analýza statistických dat. Práce byly zahájeny v březnu 2008 a ukončeny v říjnu 2008, ještě v roce 2008 se předpokládá uskutečnění prezentačního semináře s tiskovou konferencí. Studie obsahuje nové informace pro magistrát i úřady městských částí, v závěru jsou předloženy konkrétní návrhy a doporučení vedení hlavního města, případně též dalším institucím ke zlepšení sociální pozice pražských seniorů. Výsledky analýzy a sociologického šetření budou předloženy odbornému aktivu, radě i zastupitelstvu hlavního města Prahy.

2. Způsob realizace projektu

Práce na tématu vycházely **ze základních údajů o sociální situaci seniorů v ČR a zvláště v Praze.** V celém komplexu poznávání byl kladen zvláštní důraz na zjištění nových, původních poznatků a na poskytnutí objektivních faktů. Nestrannost procesu poznávání je dána použitím objektivních metod práce.

V první fázi prací byla shromážděna data o pražských seniorech a jejich životních podmínkách, uskutečněn výzkum spotřebitelských cen, propočten stav spotřebních vydání a to včetně naturální spotřeby seniorské populace, propočtena data o struktuře pražských starobních penzí a v neposlední řadě byla propočtena data o počtu a výši sociálních dávek, které pražští senioři pobírají. Práce pak obsahově vyústila do popisu, charakteristiky pražského starobního důchodce, jeho stylu života. Na základě všech poznatků pak byla vypracována **typologie seniora** žijícího v Praze a současně též popsána rizika vyplývající z postavení jednotlivých skupin seniorů.

II. VÝSLEDKY SOCIOLOGICKÉHO VÝZKUMU

OBSAHOVÉ ZAMĚŘENÍ SOCIOLOGICKÉHO VÝZKUMU

Hlavním cílem sociologického šetření bylo získat chybějící data a objektivní poznání o životě pražské seniorské populace. Důraz byl kladen na anonymitu respondentů a ochranu jejich osobnosti.

Šetření bylo orientováno především na tyto obsahové okruhy:

- Ekonomické postavení seniorů – výše příjmů, možnosti přivýdělku, úroveň bydlení a dostupnost základních životních potřeb. Dopad současných ekonomických a sociálních opatření na jejich život.
- Charakteristika bydlení a domácností seniorů.
- Úroveň sociálního zabezpečení – zdravotní stav, rodinná situace, sociální dávky, příspěvky a sociální služby, spokojenost s nimi.
- Styl života, charakteristika a možnosti trávení volného času.
- Názory na péči města o seniory.
- Názory seniorů na jejich postavení ve společnosti.

Sociologický výzkum přispěl ke komplexnímu poznání názorové struktury seniorů bydlících v Praze, o jejich příjmové, sociální a životní úrovni, bydlení a životním stylu. Tím přispěl i k poznání jejich společenského postavení a možností zdokonalení jejich životní situace.

Z provedených výzkumných rozhovorů byla shromážděna základní podkladová data pro další práce analyticko syntetického charakteru a pro formulování základní typologie postavení pražského důchodce. Garanci za obsah sociologického výzkumu převzal Klub sociologů a psychologů o.s.

METODA, ORGANIZACE A PRŮBĚH VÝZKUMU

Sociologické šetření bylo provedeno **metodou řízených výzkumných rozhovorů podle standardizovaného dotazníku se souborem 663 seniorů žijících v Praze** (projekt předpokládal 650 seniorů). Při celkovém počtu přibližně čtvrt miliónu důchodců žijících v Praze byl proveden rozhovor přibližně s každým 370. důchodcem v Praze.

Výzkumné rozhovory byly uskutečněny ve dnech 22. dubna až 23. května 2008, a to prostřednictvím:

- a/ tazatelské sítě Klubu sociologů a psychologů o.s. čítající 26 zaškolených zkušených spolupracovníků – tazatelů. Ti uskutečnili celkem 324 rozhovorů,
- b/ zaškolených 34 dobrovolných spolupracovníků Rady seniorů, kteří uskutečnili 339 rozhovorů.

Výběr respondentů, dotázaných osob byl proveden metodou kombinace kvótního a náhodného výběru, a to podle poměrného zastoupení seniorů v jednotlivých obvodech Prahy, dále podle poměrného zastoupení dvou třetin žen, podle rozložení na různé věkové skupiny důchodců a podle typu jejich trvalého bydlení. Tím **byla zajištěna reprezentativnost souboru dotázaných, tzn. soubor v základních statistických parametrech odpovídal složení populace seniorů v Praze.**

Všichni tazatelé se řídili standardními zásadami pro vedení výzkumných rozhovorů a operativními instrukčními pokyny. Dotazování bylo dobrovolné s garancí zachování anonymity respondentů.

Obsahové okruhy byly převedeny ve formě výzkumných dotazů do standardizovaného dotazníku. **Dotazník pro rozhovory obsahoval 59 otázek**, z toho 10 otázek identifikačních, tj. k osobě dotázaného (věk, pohlaví, dřívější socioprofesionální zaměření, typ bydlení, rodinný stav, obvod bydliště aj.) a 49 otázek meritorních, základních obsahových (z toho 6 složených).

Ke zpracování byla využita data ze všech 663 rozhovorů. Při výzkumných rozhovorech bylo získáno téměř 60 tisíc údajů. Po kontrole úplnosti dotazníků a zakódování tzv. otevřených otázek byly údaje zaznamenány na výpočetní médium PC. Základní statistické zpracování dat bylo provedeno standardním výpočetním způsobem v programu Microsoft Excel pro sociologická šetření. Chybovost záznamů byla minimální a nepřesahovala 5 promile z celkového počtu.

Výzkumná data byla dále tříděna podle základních charakteristik respondentů (věku, pohlaví, obvodů Prahy, typu bydlení, příjmových kategorií, vzdělání, rodinného stavu aj.), což umožnilo zjistit potřebné údaje o všech těchto skupinách. Poté byly, prostřednictvím analytických a syntetických, a také typologických postupů, získané údaje zhodnoceny a zpracovány v této závěrečné zprávě pro potřeby zadavatele.

Průběh výzkumných rozhovorů byl vzhledem k většímu rozsahu dotazníku a vyššímu věku dotázaných náročnější. Řada tazatelů uváděla určitý problém v komunikaci s většinou velmi starých respondentů.

Téměř všichni respondenti přistoupili k výzkumu odpovědně, podstatná část důchodců odpovídala ochotně a mnozí výzkumné šetření toho druhu přivítali. Rozhovorů se odmítlo zúčastnit minimum oslovených.

STRUKTURA A CHARAKTERISTIKA SOUBORU DOTÁZANÝCH

Složení souboru dotázaných odpovídá v základních demografických parametrech strukturu 246 365 důchodců žijících v Praze k 30. 6. 2008: podle pohlaví v rozmezí $\pm 0,2$ % a podle trvalého bydliště v obvodech Prahy průměrně $\pm 1,1$ %.

V ostatních parametrech – věku, vzdělání, rodinném stavu, typu bytu a pobíraném důchodu – odpovídá složení souboru respondentů v základních trendech struktury pražských důchodců podle srovnatelných údajů dostupných z jiných zdrojů.

Výzkumný soubor naplňuje požadavky statistické reprezentativity podle projektu.

SOUBOR	CELKEM	MUŽI	ŽENY	neuvedeno
Počet dotázaných	663	229	433	1

PODLE POHLAVÍ	Údaje ČSÚ – 2008 (uvedeno v %)	Výzkumný soubor (uvedeno v %)
Muži	34,8	34,5
Ženy	65,2	65,3
neuvedeno	-	0,2

PODLE POBÍRANÉHO DŮCHODU (v %)	Výzkumný soubor celkem	Muži	Ženy
normální starobní důchod	64,4	81	56
starobní důchod spolu s vdovským, vdoveckým	31,2	15	40
předčasný starobní důchod	4,4	4	4

PODLE OBVODU PRAHY, KDE TRVALE BYDLÍ	Údaje ČSSZ – 2008 (v %)	Výzkumný soubor (v %)		
		Celkem	Muži	Ženy
Praha 1	2,1	3,2	3	3
Praha 2	4,1	3,9	3	5
Praha 3	6,4	6,5	7	7
Praha 4	24,9	23,9	20	24
Praha 5	10,6	13,3	15	13
Praha 6	12,4	14,1	16	13
Praha 7	3,5	2,7	3	3
Praha 8	9,9	8,3	8	9
Praha 9	11,2	10,6	11	10
Praha 10	14,9	13,3	14	13
Neuvedeno	-	0,2	0	0

PODLE VĚKU (v %)	Výzkumný soubor celkem	Muži	Ženy
do 60 let	5,1	3	6
60 až 64 let	16,9	16	18
65 – 69 let	21,0	23	20
70 – 74 let	17,9	17	19
75 až 79 let	21,0	20	21
80 let a více	18,1	21	16

PODLE RODINNÉHO STAVU (v %)	Výzkumný soubor celkem	Muži	Ženy
svobodný, svobodná	4,4	5	4
ženatý, vdaná	40,2	55	33
druh, družka	2,6	5	1
rozvedený, rozvedená	15,1	13	16
vdovec, vdova	37,2	21	46
neuvedeno	0,5	1	0

PODLE NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ (v %)	Výzkumný soubor celkem	Muži	Ženy
základní	8,4	3	12
vyučen bez maturity	22,2	24	21
vyučen s maturitou	5,1	9	3
střední bez maturity	1,5	0	2
střední s maturitou	43,5	33	49
vysokoškolské	19,0	30	13
neuvedeno	0,3	1	0

PODLE DŘÍVĚJŠÍHO PŘEVAŽUJÍCÍHO ZAMĚSTNÁNÍ (v %)	Výzkumný soubor celkem	Muži	Ženy
dělníci, řemeslníci a rolníci	17,7	27	13
provozní zaměstnanci ^{1/}	10,6	7	12
administrativní zaměstnanci	29,7	10	40
odborní pracovníci ^{2/}	39,4	54	32
podnikatelé, živnostníci	0,3	1	0
ženy v domácnosti	1,4	0	2
jiná zaměstnání	0,9	1	1

PODLE ODVĚTVÍ, OBLASTI, V NÍŽ NEJDÉLE PRACOVAL (v %)	Celkem	Muži	Ženy
průmysl, energetika, stavebnictví	32,4	48	24
státní a veřejná správa, armáda, administrativa	14,6	15	15
obchod	14,3	7	18
školství, vědecko-technická oblast	14,2	11	15
banky, služby, spoje, doprava	8,7	9	9
zdravotnictví, sociální politika	6,7	3	9
kultura a masmédiá (tisk, rozhlas, televize)	4,8	3	6
jiné (potravinářství, zemědělství) a neuvedeno	4,3	4	4

Zjištěná výzkumná data mají proponovanou informační hodnotu. Lze je spolehlivě užívat k dalším analyticko-syntetickým činnostem.

^{1/} / Za provozní zaměstnance jsou považováni např. prodavači, řidiči, údržbáři.

^{2/} / Za odborné pracovníky jsou považováni např. technici, učitelé, lékaři.

ZÁKLADNÍ POZNATKY ZE SOCIOLOGICKÉHO ŠETŘENÍ

Data v této části zprávy jsou uvedena v celých procentech zaokrouhlených na 100 %.

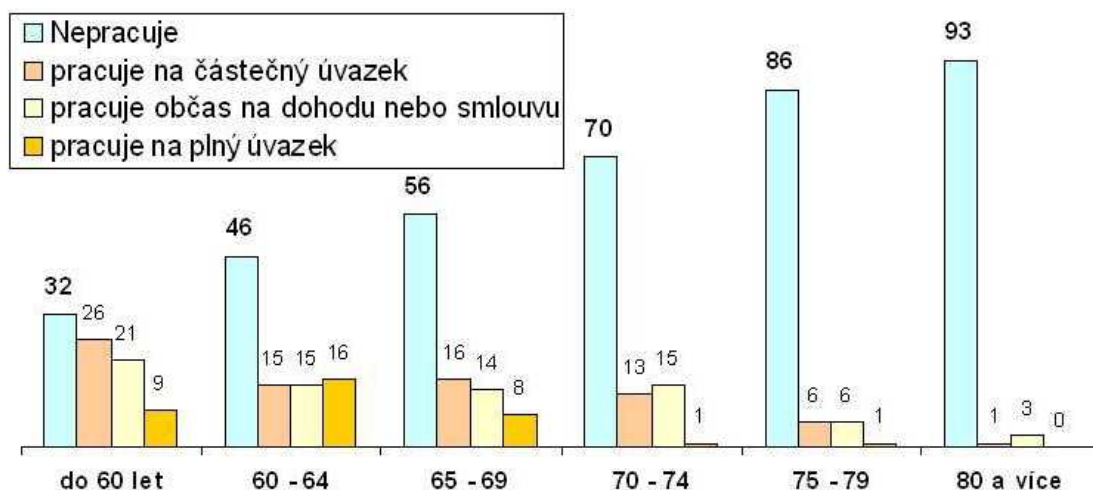
1. CHARAKTERISTIKA EKONOMICKÉ SITUACE SENIORŮ

a/ Ekonomická aktivita seniorů

Ze všech dotázaných seniorů více jak dvě třetiny nepracují – 69 %. Pracujících důchodců je necelá třetina – 31 %. Z nich pak nejvíce pracuje buď na částečný úvazek nebo občas formou dohody o provedení práce nebo smlouvy o pracovní činnosti. Na plný úvazek je zaměstnána jen malá část, zanedbatelný je počet podnikajících důchodců.

Pracujete ještě, i když jste v důchodu? (uvedeno v %)	Celkem	Muži	Ženy
Nepracuje	69	65	71
pracuje občas formou dohody o provedení práce nebo smlouvy o pracovní činnosti	11	13	10
pracuje na částečný úvazek	11	9	12
pracuje na plný úvazek	5	7	4
podniká	2	4	4
pracuje v jiné formě	2	2	1

Přirozeně velké rozdíly jsou podle věku: čím starší důchodci, tím méně pracují.

Údaje o tom, že podniká či pracuje v jiné formě nejsou uvedeny pro malý počet respondentů.

Rozdíly jsou patrné rovněž podle vzdělání: **čím vyšší mají senioři vzdělání, tím více jich pracuje.** Důchodců se základním vzděláním pracuje pouze desetina, zatímco se středoškolským vzděláním téměř třetina a s vysokoškolským vzděláním téměř polovina. Na dohodu či smlouvu pracují nejvíce senioři vyučení – téměř pětina, podnikají nejvíce důchodci s vysokoškolským vzděláním – téměř každý dvacátý.

Podle rodinného stavu je nejvíce pracujících důchodců z řad rozvedených – 42 %. Naopak nejméně jich je z řad ovdovělých žen a mužů – 22 %.

Nejvíce ještě v důchodu pracují dřívější odborní pracovníci, plných 37 % z nich, a to nejspíše na dohodu nebo na smlouvu, bývalí pracovníci v administrativě pracují nejčastěji na částečný pracovní úvazek (14 %).

Dotázaní důchodci, kteří ještě pracují, uváděli nejčastěji, že tak činí z důvodu udržení svoji životní úrovně (27 %) a výdělku peněz (23 %), a také že chtějí udržet kontakt s lidmi (21 %). Méně často sdělovali, že je práce baví (19 %), či že chtějí být společensky užiteční (16 %). Důvod, že chtějí předávat zkušenosti mladým uvedlo minimum dotázaných (8 %).

Uvedené důvody vyjadřují častěji ženy než muži, a také mladší než starší senioři. Šedesátníci pracují nejvíce ze všech k udržení svojí životní úrovně.

Respondentům, kteří nepracují byla položena otázka, zda by měli zájem ještě pracovat. Více jak polovina těchto důchodců uvedla, že nemají zájem dále pracovat, a to bez uvedení důvodů (z celého souboru důchodců je to 37 %). Další část dotázaných (19 %) odpověděla, že pracovat by chtěla, ale nedovoluje jim to zdravotní stav. **Pouze desetina ze všech dotázaných důchodců projevila o případnou práci zájem,** a to nejspíše formou dohody o provedení práce nebo smlouvy o pracovní činnosti.

Pokud mají zájem a mohou pracovat, pak: (v % z celého souboru)

- občas formou dohody nebo smlouvy 5
- za mzdu, plat na částečný úvazek 2
- chtěl by pracovat, je zdravý, ale není práce 2
- za mzdu, plat na celý úvazek 1

O případnou práci projevují největší zájem důchodci ve věku 60 až 64 let (15 % z nich), a spíše muži (14 %) než ženy (7 %).

b/ Ekonomické postavení seniorů

Ekonomickou situaci osob lze hodnotit podle různých kritérií. Zvolili jsme několik indikátorů, které v základních rysech vypovídají o celkové ekonomické situaci seniorů jako zvláštní skupině obyvatelstva:

- **celkové příjmy dotázaných z různých zdrojů, nejen z pobíraných důchodů,**
- **sociální dávky a příspěvky,**
- **půjčky.**

Příjmové možnosti jsou závislé na dalších zdrojích a regulátorech, a s ekonomickou situací samozřejmě souvisí další ukazatele: vlastnictví nemovitostí, úroveň bydlení, finanční možnosti na nákupy a služby, a také na úhradu aktivit ve volném čase. O tom pojednáváme v samostatných kapitolách. **Celkový průměrný čistý finanční měsíční příjem uvedlo v rozhovorech 95 % dotázaných.^{3/}**

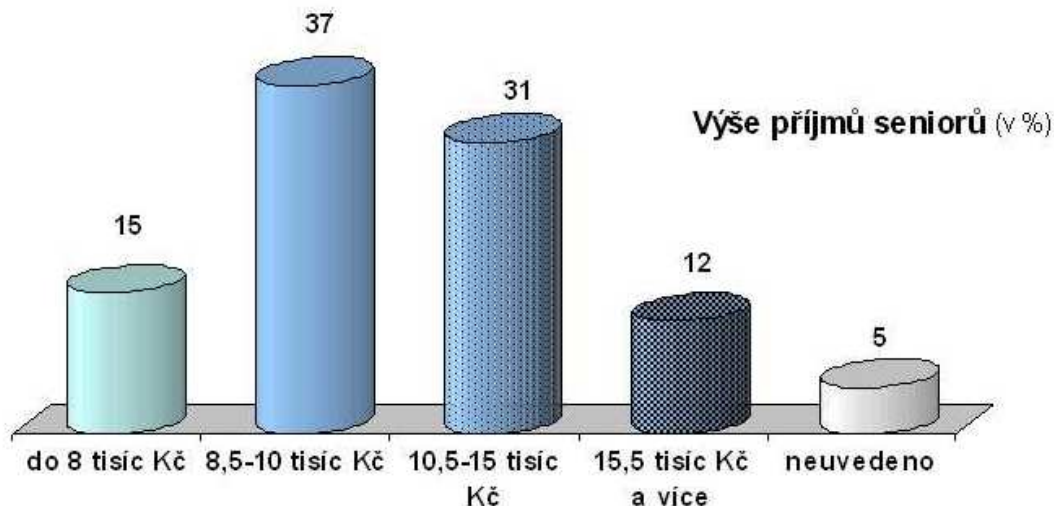
^{3/} Jsme si vědomi toho, že mnozí respondenti neodpovídali na otázku pravdivě a přesně. Tuto domněnku potvrdili i tazatelé, kteří rozhovory prováděli. Je tedy pravděpodobné, že příjmy jsou ve skutečnosti o několik set Kč vyšší než uvedli respondenti.

Průměrná částka ^{4/}, kterou senioři uváděli činí přibližně 11 300 Kč

Mezi uváděnými částkami je však velké rozpětí – od 4500 Kč do 35000 Kč.

Respondenty uváděné příjmy jsme uspořádali do 4 základních skupin, s kterými dále pracujeme pod názvy podprůměrný, průměrný, mírně a vysoce nadprůměrný příjem.

Rozložení příjmů do 4 základních skupin je následující:

Průměrný příjem: (v %)	Celkem	Muži	Ženy	Do 60 let	60–64	65–69	70–74	75–79	80 a více
do 8 000 Kč	15	6	21	23	13	12	13	20	15
8500 – 10000 Kč	37	34	38	24	27	38	47	35	41
10500 – 15000 Kč	31	39	26	26	28	25	28	37	37
15500 Kč a více	12	17	10	21	29	20	8	2	3
neuvedeno	5	4	5	6	3	5	4	6	4

Rozdíly v celkových příjmech jsou patrné ve všech sledovaných sociálních skupinách nejen podle pohlaví a podle věku. Zatímco muži přiznali celkový příjem kolem 12200 Kč, ženy pouze 10800 Kč. Nejvyšší průměrný příjem podle věku byl zjištěn u kategorie 60 – 64 let - 13400 Kč, a u důchodců s vysokoškolským vzděláním - 13000 Kč. Nejnižší u kategorií nad 75 let, a to 10300 Kč, a s nejnižším, základním vzděláním - 9400 Kč. Podle bývalého zaměstnání mají nejvyšší příjmy dřívější odborní pracovníci – 12000 Kč. Podle jednotlivých obvodů Prahy větší rozdíly ve výši příjmů nejsou, nejvyšší příjmy mají senioři v Praze 5 – 11900 Kč, nejnižší v Praze 8 a 9 kolem 11000 Kč.

Za hlavní zdroj svých příjmů označili téměř všichni dotázaní (97 %) starobní důchod, přičemž část v kombinaci s vdovským důchodem (27 %) a část v kombinaci s výdělkem ze zaměstnání nebo z podnikání (22 %). Sociální dávky či příspěvky jsou uváděny jako hlavní zdroj výjimečně (2 %). Jiné zdroje uvádějí pouze jednotlivci.

^{4/} Všechny průměrné příjmy byly vypočítány váženým průměrem ze 35 příjmových skupin v rozmezí 500 Kč.

Za hlavní zdroj příjmu označuje: (v %)	Celkem	Muži	Ženy
Starobní důchod	46	59	39
starobní důchod + výdělek ze zaměstnání nebo z podnikání	22	25	21
starobní důchod + vdovský (vdovecký) důchod	27	12	35
starobní důchod + sociální dávky	2	2	2
příjem z nemovitostí či jiného majetku	1	1	1
úspory v bance, ve spořitelně	1	0	1
jiný zdroj (nejvíce od příbuzných)	1	1	1

Spojení důchodu s přivýdělkem ze zaměstnání je logicky nejvyšší v kategorii nejmladších důchodců 45 %, a s věkem ubývá až ke 3 % seniorů nad 80 let. Naopak spojení důchodů s vdovským důchodem s věkem přibývá. Spojení starobních důchodů s vdovskými důchody je přirozeně nejvyšší u ovdovělých (71 %).

Současně s dotazem na výši příjmů byla respondentům v rozhovorech položena otázka „**Jak vysoký čistý příjem by vám postačoval měsíčně na pokrytí vašich potřeb?**“^{5/} **Dotázaní senioři uvedli průměrnou částku 12 949 Kč.** Tedy o 1620 Kč více než činí jejich průměrný měsíční příjem.

Na tuto otázku odpověděl téměř stejný počet respondentů jako na otázku k výši příjmů – 94 %. Rozptyl výše částek příjmů, které by si lidé přáli, není tak velký jako u skutečné výše příjmů. Osmina (12 %) respondentů odpovídala, že jim pobíraný důchod postačuje, a dokonce někteří (9 %) sdělili, že by jim stačil i nižší příjem než mají. **Plné tři čtvrtiny dotázaných - 74 % - však mají představu, že na pokrytí jejich potřeb je nutný vyšší měsíční příjem než mají.**

Takovou představu mají prakticky všechny sociální skupiny stejnou. Přirozeně důchodci s nižšími příjmy by potřebovali k naplnění svých potřeb vyšší částky než senioři se současnými vysokými příjmy. A také relativně mladší důchodci vyjadřují vyšší požadavky.

K charakteristice ekonomického postavení seniorů patří rovněž **informace o počtu a druhu jejich půjček. Je pozoruhodné, že jen málo pražských důchodců má nějakou finanční půjčku – 7 %.** Poněkud více půjček mají ženy (7 %) než muži (5 %). Ale hlavně mladší důchodci kolem 60 let – až čtvrtina z nich. S věkem zadluženost významně klesá, takže ve věku nad 80 let mají půjčku jen jednotlivci. Vyšší zadluženost se projevuje u respondentů s vyššími příjmy nad 15 tisíc Kč, a také s vysokoškolským vzděláním.

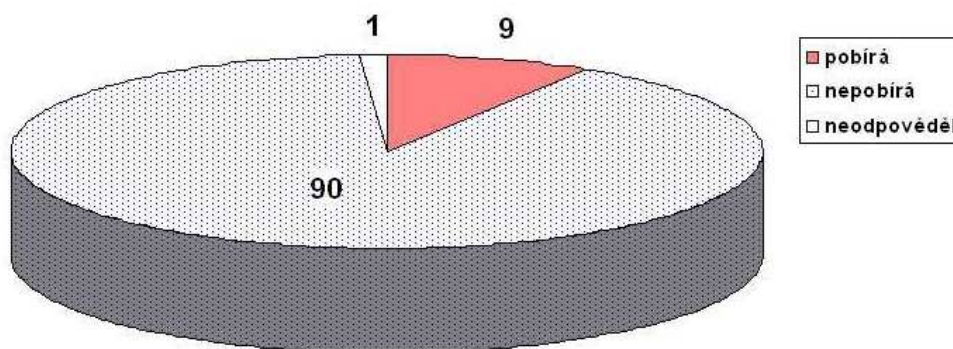
Pokud senioři půjčky mají, pak polovina z nich na zakoupení bytu, hypotéku, stavební spoření. A dále na vybavení domácnosti a zařízení bytu, málo pak na spotřební zboží.

Výše půjček je různá, přibližně polovina do 100 tisíc Kč, polovina nad 100 tisíc Kč. K vyšším jak půlmilionovým půjčkám se přihlásili pouze jednotlivci – půl procenta.

c/ Pobírání sociálních dávek a příspěvků

Kromě starobního důchodu pobírá z dotázaných pražských seniorů nějaké sociální dávky či příspěvky pouze necelá desetina: (uvedeno v %)

^{5/}I tyto částky byly vypočítány váženým průměrem, a to ze 38 příjmových skupin v rozmezí 500 Kč.

Sociální dávky a příspěvky pobírají spíše starší kategorie dotázaných důchodců, výrazně častěji ve věku nad 80 let (21 %). Přirozeně i nižší příjmové kategorie dotázaných – desetina z nich. A také více žen (10 %) než mužů (7 %).

Pokud jde o různé druhy příspěvků a dávek je nejčastější příspěvek na péči.

Pobírají sociální dávky či příspěvky: uvedeno v % ze všech důchodců	Celkem
příspěvek na péči	4,7
příspěvek na bydlení	2,4
doplatek na bydlení	0,8
ostatní dávky pomoci v hmotné nouzi	0,6
příspěvek pro účastníky národního odboje za osvobození ČSR	0,6
jiné (na benzin, na telefon ...)	1,8

Součet procent činí 10,9 % vzhledem k tomu, že někteří důchodci pobírají více sociálních dávek či příspěvků. Dopočet do 100 v každém řádku jsou ti, kteří nepobírají dávky či příspěvky.

Všechny uvedené příspěvky a dávky pobírají spíše starší senioři a ženy.

S hlediska praxe vyřizování sociálních dávek a příspěvků má určitou důležitost jak senioři hodnotí správné orgány, které jim podporu poskytují.

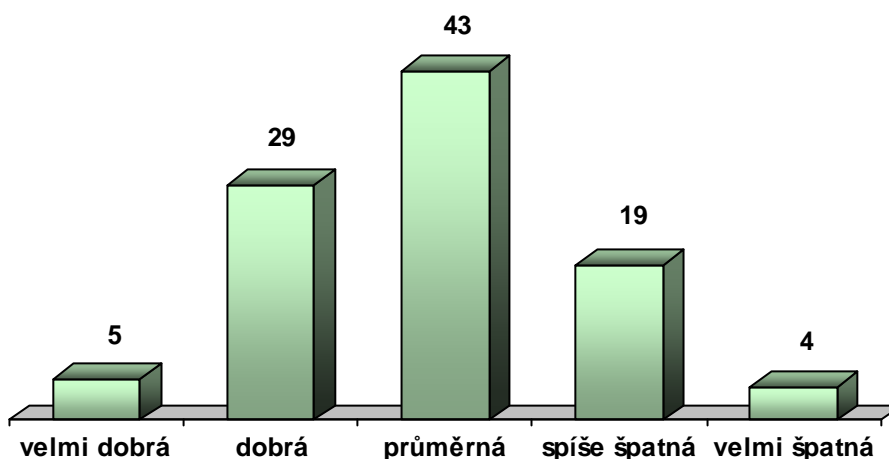
Při vyřizování této podpory se tři čtvrtiny dotázaných, kteří sociální dávky a příspěvky pobírají, setkaly s větší (45 %) nebo s mírnou (31 %) ochotou a pomocí úředníků. Jen malá část zaznamenala naprostou neochotu a nezájem.

S písemnou formou, s tiskopisy při podání a vyřizování žádosti k přiznání sociálních dávek většina z nich (58 %) využila pomoci rodiny. Pracovníci úřadu jim rovněž poskytli pomoc (37 %), a někteří jednotlivci si tiskopisy vyplňovali sami.

d/ Hodnocení vlastní ekonomické situace

Svoji současnou ekonomickou situaci hodnotí dotázaní sice rozporně, avšak v průměru spíše dobře: třetina jako dobrou, vcelku uspokojivou až velmi dobrou, necelá čtvrtina jako spíše špatnou, neuspokojivou až velmi špatnou, a necelá polovina (43 %) jako průměrnou, tzv. „nic moc“.

Podle dotázaných seniorů je jejich současná ekonomická situace: (uvedeno v %)

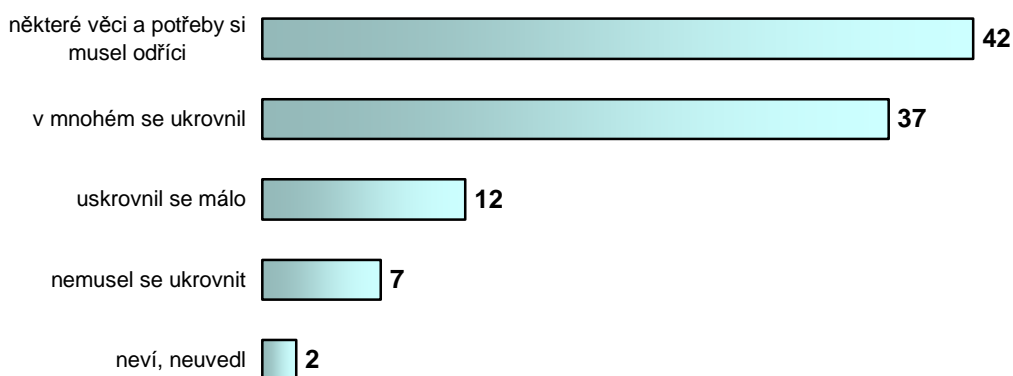
V jednotlivých sociálních skupinách však vypadá situace poněkud jinak. Rozdíly jsou především podle pohlaví a podle věku. Muži hodnotí svoji situaci extrémněji než ženy, tedy více dobře a současně více špatně. S hlediska věku je hodnocení proměnlivější, avšak z celkového přehledu vyplývá, že mladší senioři hodnotí svoji ekonomickou situaci o poznání lépe (kolem 40 % spíše dobře) než starší kategorie (kolem 30 % spíše dobře).

Jak hodnotíte svoji současnou ekonomickou situaci? (uvedeno v %)	Celkem	Muži	Ženy	Do 60 let	60 – 64	65 – 69	70 – 74	75 – 79	80 a více
Je dobrá až velmi dobrá	34	36	33	38	41	33	36	25	35
je průměrná	43	38	45	35	39	38	45	56	37
je spíše špatná až velmi špatná	23	26	22	27	20	29	19	19	28

Podle rodinného stavu hodnotí svoji ekonomickou situaci nejhůře vdovčí senioři. Více jak třetina (35 %) jich považuje svoji situaci za špatnou, a z toho ještě spíše vdovy. Jen poněkud lépe ji hodnotí rozvedení a svobodní. Naopak ze sezdaných seniorů ji za špatnou považuje jen 18 %, podobně i druh a družka.

Výraznější rozdíly v hodnocení ekonomické situace jsou i podle nejvyššího dosaženého vzdělání. Senioři s vysokoškolským vzděláním jsou podstatně spokojenější se svoji ekonomickou situací. Těch je spokojeno 51 %, středoškolsky vzdělaných 41 % a se základním vzděláním 29 %. Podle dřívějších profesí jsou nejspokojenější bývalí odborní pracovníci (43 %).

S hodnocením vlastní ekonomické situace souvisí rovněž posouzení vlivu současného růstu cen zboží, služeb a nájmu na životní úroveň seniorů. Ze získaných údajů vyplývá, že na podstatnou část – 79 % důchodců mělo zdražení cen zřetelně negativní vliv: (uvedeno v %)

Zdražení cen mělo negativní vliv na životní úroveň všech sociálních skupin důchodců: téměř na všechny bývalé dělníky a provozní pracovníky, s nižším vzděláním, více na ženy než na muže, na věkové kategorie kolem 70 let a na ovdovělé a rozvedené.

Shrnutí k charakteristice ekonomické situace seniorů:

Ze všech dotázaných seniorů více jak dvě třetiny nepracují – 69 %. Pracujících důchodců je necelá třetina – 31 %. Ti, kteří ještě pracují, uváděli nejčastěji, že tak činí z důvodu udržení svoji životní úrovně a výdělku peněz. Více jak polovina důchodců, kteří nepracují uvedla, že nemají zájem dále pracovat, a to bez uvedení důvodů. Pětina dotázaných odpověděla, že pracovat by chtěla, ale nedovoluje jí to zdravotní stav. Pouze desetina ze všech dotázaných důchodců projevila o případnou práci zájem.

V ekonomickém zabezpečení důchodců, jak ho uváděli dotázaní, se projevují velké rozdíly. Celkový průměrný čistý finanční měsíční příjem jak ho uváděli dotázaní činí přibližně 11 300 Kč s rozpětím od 4 500 Kč do 35 000 Kč. Přičemž nejvíce příjmů se koncentruje do rozmezí 8,5 až 10 tisíc Kč. Rozdíly v celkových příjmech jsou patrné ve všech sledovaných sociálních skupinách. Za hlavní zdroj svých příjmů označili téměř všichni dotázaní starobní důchod.

Dotázaní senioři dále uvedli, že na pokrytí jejich základních potřeb by jim v průměru postačovalo měsíčně 12 949 Kč. Tedy o 1620 Kč více než činí jejich průměrný měsíční příjem. Plné tři čtvrtiny dotázaných však mají představu, že na pokrytí jejich potřeb je nutný vyšší měsíční příjem než mají.

Jen málo pražských důchodců má nějakou finanční půjčku – 7 %. Pokud senioři půjčky mají, pak polovina z nich na zakoupení bytu, hypotéku, stavební spoření. Z dotázaných pražských seniorů pobírá nějaké sociální dávky či příspěvky necelá desetina. Při vyřizování této podpory se tři čtvrtiny dotázaných setkaly s ochotou a pomocí úředníků.

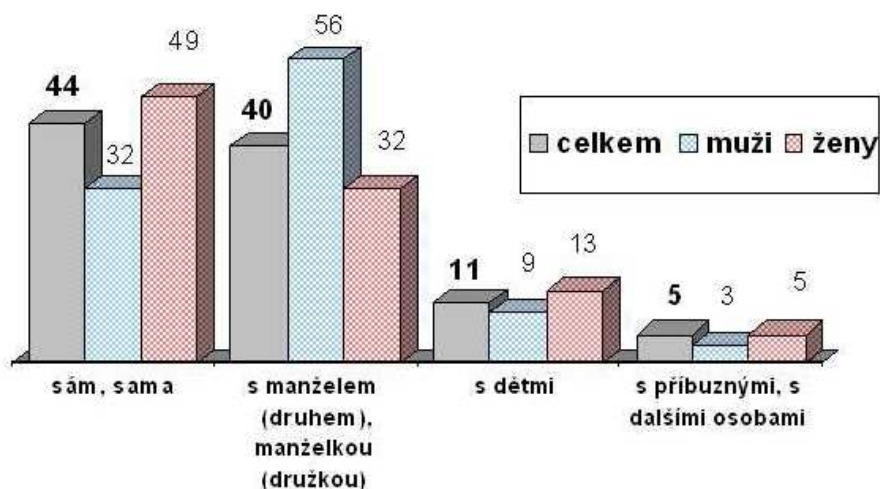
Svoji současnou ekonomickou situaci hodnotí dotázaní v průměru spíše dobře, avšak přece jen rozporně: třetina jako dobrou až velmi dobrou, necelá čtvrtina jako spíše špatnou až velmi špatnou, a necelá polovina jako průměrnou. Muži jsou v hodnocení jednoznačnější než ženy a mladší senioři častěji hodnotí svou ekonomickou situaci lépe než starší.

Na podstatnou část – 79 % důchodců má zdražení cen zboží, služeb a zejména nájmu zřetelně negativní vliv. A to bez výjimky na všechny skupiny důchodců.

2. CHARAKTERISTIKA BYDLENÍ SENIORŮ

a/ Kde a jak senioři bydlí

K hlavním ukazatelům charakteristiky bydlení člověka patří údaje kde, jak a s kým bydlí a žije, a také jak je se svým bydlením spokojen. Nejprve jsme se dotázali **kde, respektive v jakých bytech z hlediska vlastnictví respondenti bydlí.**

Důchodci trvale bydlí: v %

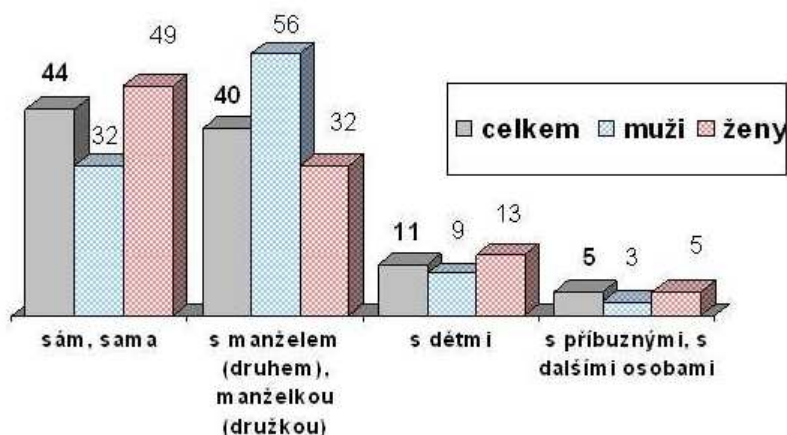
Z uvedených údajů je zřejmé, že **senioři v Praze bydlí v bytech různých majitelů, nejvíce (35 %) v nájemních bytech, a to především města.** Poněkud překvapivý je značný počet majitelů vlastního bytu a také majitelů vlastního domu, domku, vily. Lze předpokládat, že postupně, v souvislosti s procesem privatizace bytového fondu městských částí hl. m. Prahy, se bude snižovat počet seniorů, kteří bydlí v družstevním bytě (nejvíce v Praze 4) a zvyšovat počet seniorů, kteří bydlí ve vlastním bytě.

Z hlediska městských částí^{6/} nejvíce majitelů vlastního bytu je ve vnitřních obvodech Prahy (3 a 7), majitelů vlastního domu v Praze 5 a 9 (23 % a 22 %). V nájemních bytech města bydlí nejvíce seniorů v Praze 2 a v Praze 6 (po 27 %) a v nájemních bytech soukromého majitele nejvíce bydlí senioři v Praze 1 (43 %). V družstevních bytech nejvíce bydlí senioři v Praze 4 (34 %).

^{6/} S uvedenými a všemi dalšími rozdíly získané tříděním údajů podle městských částí, obvodů je třeba pracovat s určitou obezřetností, protože vzhledem k malým absolutním četnostem je při tomto třídění větší možnost statistické chyby a nevalidních údajů.

Z hlediska bydlení v uvedených druzích bytů nejsou velké rozdíly mezi seniory podle jejich pohlaví, věku, rodinného stavu. **Výrazné rozdíly jsou jen podle jejich vzdělání: senioři s vysokoškolským vzděláním častěji bydlí ve vlastním bytě a ve vlastním domě, domku či vilce.** Kategorii bydlí jinde (na ubytovně, v podnikovém bytě, na chatě, na ulici, nemá domov apod.) tvoří jen respondenti se základním vzděláním. Z faktorů ekonomického charakteru nejvíce diferencuje výše průměrného měsíčního příjmu. Senioři s podprůměrným příjmem častěji bydlí v nájemních bytech města, senioři s mírně a vysoce nadprůměrným příjmem častěji bydlí ve vlastním bytě.

Velice důležitým ukazatelem charakteristiky bydlení je skutečnost, s kým senioři v domácnosti, bytě žijí: (uvedeno v %)

Je zřejmé, že **existují dvě velké skupiny pražských seniorů: osaměle žijící a žijící s partnerem (ve dvou), přičemž ve skupině osaměle žijících je více žen a ve skupině žijících s partnerem více mužů.** Ostatní dvě skupiny jsou výrazně menší. (Registrujeme i skupiny seniorů žijící v domově důchodců a v domech s pečovatelskou službou, a také ve zdravotnických ústavech dlouhodobě nemocných, ale tyto skupiny jsou málo početné a nebyly předmětem našeho výzkumu.)

Určité rozdíly v četnosti námi sledovaných skupin seniorů přineslo třídění podle městských obvodů Prahy. Nadprůměrný počet osaměle žijících seniorů je patrný v Praze 3, 2 a 7. Nadprůměrný počet seniorů žijících v partnerské dvojici (manželé, druzi) je v Praze 6, 4, a 9. Seniorů, kteří žijí v domácnosti (bytě) s dětmi je nejvíce v Praze 5 (22 %). Seniorů, kteří žijí v bytě s příbuznými, případně s dalšími osobami je nejvíce ve vnitřní Praze.

Třídění podle druhu bydlení, resp. majitele bytu také ukázalo určité rozdíly. Tak ze seniorů, kteří žijí sami, více než ostatní bydlí v nájemních bytech, jak města, tak soukromého majitele (kolem poloviny z nich). Senioři, kteří žijí ve dvojici s partnerem nejčastěji bydlí v družstevním bytě (50 %) nebo ve vlastním bytě (47 %). Senioři, kteří žijí s dětmi nejčastěji bydlí v jejich bytě (32 %) nebo ve vlastním domě (27 %). Senioři, kteří bydlí s příbuznými, případně s dalšími osobami nejčastěji uvádějí, že bydlí v bytě těchto příbuzných.

Podstatné rozdíly mezi námi zkoumanými skupinami seniorů ukázalo také třídění podle věku, které lze charakterizovat tak, že, s výjimkou důchodců do 60 let, současně **s přibývajícím věkem seniorů roste četnost seniorů, kteří žijí v domácnosti sami.** U 80letých a starších respondentů je to už 59 %. V partnerské dvojici nejčastěji žijí senioři ve věku 60 - 64 let (54 %) a četnost této kategorie seniorů pochopitelně klesá s jejich přibývajícím věkem. Rozdíly mezi ostatními dvěma skupinami (bydlí s dětmi, bydlí s příbuznými) nejsou příliš výrazné.

Prokázaly se určité rozdíly i podle vzdělání seniorů, i když vzdělání asi nemá příčinnou souvislost s tím, zda senior žije sám, v partnerské dvojici, s dětmi nebo

s příbuznými. V kategorii osaměle žijících (bydlících) seniorů jsou více zastoupeni respondenti se základním vzděláním (54 %) a vyučení s maturitou (53 %). V kategorii partnerská dvojice jsou nadprůměrně zastoupeni respondenti s vysokoškolským vzděláním (48 %).

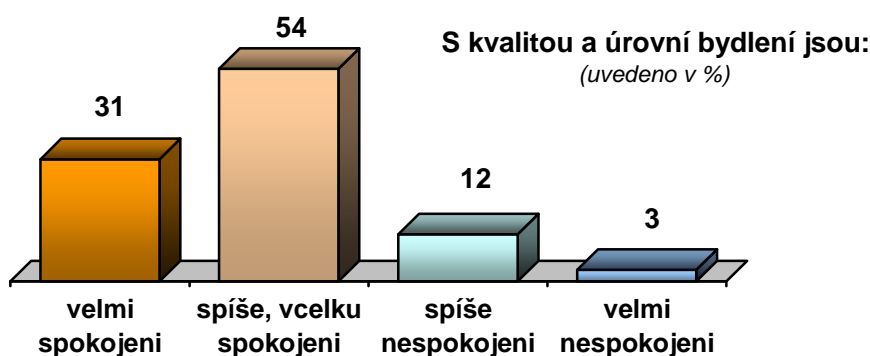
Ostatní rozdíly jsou malé. Při třídění podle rodinného stavu se pochopitelně projeví očekávané logické rozdíly. Tak kategorie osaměle žijících seniorů je, až na výjimky, tvořena svobodnými, rozvedenými a ovdovělými respondenty a kategorie partnerské dvojice převážně ženatými (vdanými) respondenty. Za zmínku stojí skutečnost, že rozvedení poměrně často žijí v bytě s dětmi nebo s příbuznými, případně s dalšími osobami.

Výzkum tedy prokázal příčinné souvislosti **zda senior žije v bytě sám nebo v partnerské dvojici, a to pohlaví a věk**. Tato skutečnost, včetně velikosti obou skupin, je základem úvahy o možnosti vytvořit typ pražského seniora, který žije (bydlí) sám a který žije (bydlí) v partnerské dvojici.

Z faktorů ekonomického charakteru výrazně diferencuje jen druh důchodu: osamělí senioři jsou nejčastěji příjemci starobního nebo kombinovaného důchodu (starobního + vdovského nebo vdoveckého důchodu), a senioři žijící ve dvojici jsou nejčastěji příjemci jen důchodu starobního.

b/ Spokojenost seniorů s bydlením

K ukazatelům charakteristiky bydlení seniorů také patří jejich spokojenost s jejich stávajícím bydlením. Proto respondentům byla položena otázka jak jsou s kvalitou, s úrovní svého bydlení spokojeni.

Z uvedených odpovědí je zřejmé, že **u velké části - 85 % - seniorů převládá větší či menší spokojenost s úrovní jejich bydlení** a jen zhruba šestina (15 %) respondentů je s kvalitou svého bydlení spíše nebo velmi nespokojena.

Ukazuje se, že míra spokojenosti seniorů s kvalitou svého bydlení je rozdílná v jednotlivých pražských obvodech. Nejvíce spokojených respondentů je v Praze 6 (92 %), dále v Praze 4, 8, 9 a 10 (vše mezi 88 – 89 %). Nejvíce nespokojených respondentů je v Praze 1 (43 %), dále pak v Praze 2 (27 %), v Praze 3, 5 a 7 (vše mezi 22 – 23 %).

Rozdílná spokojenost se dále projevila v souvislosti s druhem bydlení, respektive s majitelem bytu. **S úrovní svého bydlení jsou častěji spokojeni senioři, kteří mají vlastní byt (97 %), vlastní dům, domek, vilku (85 %) nebo bydlí v družstevním bytě (94 %)**. Poměrně dost (78 %) seniorů je v různé míře spokojeno s úrovní bydlení v nájemních bytech města. **Nejméně spokojeni s kvalitou svého bydlení jsou respondenti, kteří bydlí v nájemních bytech soukromého majitele – pouze 42 % z nich**. Senioři, kteří bydlí v domovech důchodců nebo v domech s pečovatelskou službou jsou s kvalitou svého bydlení ve veliké většině (89 %) spokojeni.

Třídění podle pohlaví a podle věku neukázalo větší rozdíly v odpovědích respondentů, jinými slovy: není podstatný rozdíl ve spokojenosti s kvalitou bydlení mezi muži a ženami,

mezi mladšími a staršími důchodci. Pouze 80letí a starší respondenti jsou nadprůměrně, více (17 %) nespokojeni s úrovní svého bydlení.

Při třídění podle vzdělání se projevilo, že senioři s vysokoškolským vzděláním jsou více než ostatní spokojeni s úrovní svého bydlení a naopak senioři se základním vzděláním jsou více než ostatní s touto úrovní nespokojeni. Třídění podle rodinného stavu ukázalo častější spokojenost ženatých nebo vdaných respondentů s kvalitou svého bydlení (89 %) a naopak častější nespokojenost rozvedených a svobodných respondentů (19 a 17 %).

Lze soudit, že pohlaví, věk, vzdělání a rodinný stav příliš nesouvisí s úrovní spokojenosti seniorů s jejich bydlením. Protože třídění podle faktorů ekonomického charakteru také neukázalo výrazné rozdíly, lze konstatovat, že ani ony nesouvisí se spokojeností seniorů s úrovní jejich bydlení.

c/ Obavy seniorů o bydlení a jeho financování

Dalším ukazatelem charakteristiky bydlení seniorů je existence nebo neexistence obav o své bydlení. To bylo zjišťováno otázkou:

„Máte obavy o své bydlení, že byste o něj mohl přijít?“	v %
Nemá žádné obavy	61
Částečně se obává	25
Má obavy	14

Většina seniorů se o své bydlení neobává, čtvrtina projevila částečné obavy a jen 14 % má jednoznačné obavy.

Rozdíly jsou však mezi jednotlivými pražskými obvody. Obavy o svoje bydlení nejvíce projevili senioři spíše ve vnitřní Praze. Další rozdíly jsme zaznamenali podle druhu bytu, resp. podle majitele bytu. Pochopitelně senioři, kteří bydlí ve vlastním bytě nebo domě ve veliké většině nemají žádné obavy o své bydlení. Totéž platí i o 77 % seniorů, kteří bydlí v družstevním bytě. **Nejvíce projevili obavy o své bydlení senioři, kteří bydlí v nájemném bytě soukromého majitele – 32 % částečné a 49 % jednoznačné, a senioři, kteří bydlí v nájemném bytě města – 46 % částečné a 23 % jednoznačné.** Nadprůměrný počet (29 %) respondentů s částečnými obavami o své bydlení jsme zaznamenali ještě u seniorů, kteří bydlí v bytech svých dětí nebo příbuzných. V logické shodě s tím má nadprůměrný počet seniorů, kteří bydlí společně s dalšími osobami částečné či jednoznačné obavy o své bydlení. Jinak nejsou podstatné rozdíly mezi seniory, kteří bydlí sami, v partnerské dvojici nebo s dětmi.

Třídění podle pohlaví a věku seniorů neprokázalo žádné výrazné rozdíly, lze proto soudit, že uvedené znaky nemají souvislost s obavami seniorů o své bydlení. Senioři s vysokoškolským vzděláním častěji než ostatní nemají žádné obavy o své bydlení. Třídění podle rodinného stavu ukázalo, že rozvedení senioři mají častěji než ostatní jednoznačné obavy, a druzi (družky) částečné obavy o své bydlení. Obavy o byt příliš nesouvisí ani s tím, zda důchodce ještě pracuje nebo nepracuje.

Třídění odpovědí podle druhu důchodu neukázalo žádné výrazné rozdíly, pouze 21 % příjemců předčasného starobního důchodu častěji uvádí, že má obavy o své bydlení. Při třídění podle výše průměrného měsíčního příjmu je větší počet (67 %) respondentů s mírně nadprůměrným příjmem, kteří nemají žádné obavy o své bydlení. Naopak **skoro polovina seniorů s podprůměrným příjmem projevila obavy o své bydlení, z toho 21 % jednoznačné.**

Dalším ukazatelem charakteristiky bydlení seniorů je zjištění, zda příjem seniora postačuje na financování jeho bytu. V tomto smyslu byla respondentům položena otázka:

Postačuje příjem respondenta na financování jeho bytu	v %
Ano	78
Ne, platí nadměrné metry, byt je velký	5
Ne, i když velikost bytu je přiměřená	16
Neodpověděl	1

Z uvedených odpovědí je zřejmé, že **více jak třem čtvrtinám seniorů postačují peníze na zajištění svého bytu**. Pouze malá část - 5 % seniorů uvádí, že jim peníze na financování bytu nestačí proto, že mají příliš velký byt. Také odpověď, že peníze na financování bytu nestačí, přestože byt je přiměřený, musíme posuzovat obezřetně – jde o subjektivní názor na přiměřenost bytu.

K vcelku očekávaným rozdílům podle obvodů Prahy patří vyšší počet seniorů, kterým nestačí příjem na financování bytu, protože je velký, ve vnitřní Praze - 1, 2, 3 (14 – 12 %) a částečně v Praze 10 (8 %). K méně očekávaným rozdílům patří vyšší počet seniorů, kterým nepostačuje příjem na financování bytu, i když je byt přiměřený, v některých obvodech zejména v Praze 10 (23 %). *(Znovu připomínáme možnost zkreslených údajů zejména za obvody 1, 2, 3 a 7 z důvodu malých absolutních četností.)*

Rozdíly byly zjištěny také při třídění podle druhu bydlení, resp. majitele bytu. Celkem očekávaně respondenti, kteří bydlí ve vlastním bytě nebo vlastním domě (89 % a 90 %) a také obyvatelé družstevních bytů (82 %) nemají problémy s financováním svých bytů. Naopak **seniorům, kteří bydlí v nájemném bytě soukromého majitele, více než ostatním, nepostačuje příjem na financování bytu proto, že je byt velký (13 %) nebo, i když je byt přiměřený (23 %)**. Také značné části seniorů (27 %), kteří bydlí v nájemném bytě města nepostačuje příjem na financování bytu, i když je byt přiměřený.

Podle očekávání příjem na financování bytu postačuje více seniorům, kteří žijí (bydlí) v partnerské dvojici (85 %) a nejméně seniorům, kteří bydlí s příbuznými, případně s dalšími osobami (60 %). Nadprůměrný je počet (7 %) seniorů, kteří bydlí sami a nepostačuje jim příjem na financování bytu proto, že byt je velký.

Odpovědi podle pohlaví a vzdělání neukázaly žádné výrazné rozdíly. Při třídění podle věku seniorů ve věku 60 – 64 let více než ostatním (87 %) postačuje příjem na financování bytu. Ani třídění podle rodinného stavu neukázalo žádné zvláštní problémy s financováním bytů. Určité problémy se ukázaly pouze mezi vdovci (vdovami), protože mají velký byt (9 %) a také rozvedenými (26 %), i když mají byt přiměřený. Příjemci starobního důchodu s vdovským (vdoveckým) důchodem více než ostatní (9 %) uvádějí, že jim nestačí jejich příjem na financování bytu, protože byt je velký. Ostatní rozdíly nejsou výrazné.

Členění podle výše průměrného měsíčního příjmu přineslo očekávané rozdíly – senioři s nadprůměrným příjmem nemají žádné problémy s financováním svého bytu. Tyto problémy mají naopak **senioři s podprůměrným příjmem – často (27 %) uvádějí, že jejich příjem nepostačuje na financování bytu**, i když je byt přiměřený.

d/ Ochota přestěhovat se

Dalším ukazatelem charakteristiky bydlení seniorů je jejich ochota přestěhovat se z velkého bytu do menšího. To se mělo týkat jen těch respondentů, kteří v předchozí otázce uvedli, že mají velký byt, tzn. jen 5 % dotazovaných. Přesto na danou otázku odpovídalo skoro 11 % respondentů, což jen potvrzuje již připomínaný subjektivní charakter názoru respondentů na přiměřenost či nadměrnost bytu.

Pokud je váš byt velký, chcete ho vyměnit za menší?	<i>v %</i>	<i>% z těch, co mají velký byt</i>
Neodpověděl, tzn. netýká se ho to, nemá velký byt	89	x
Ne, nechce	8	72
Ano, uvažuje o tom	2	17
Ano, požádal o to Úřad městské části	0,2	1,8
Ano, řeší to jinak (převodem, prodejem, vedlejší prací)	1	9

Přibližně tři čtvrtiny dotázaných, kteří bydlí ve velkém bytě ho nechtějí vyměnit za menší. Menší část o této výměně uvažuje, ale praktické kroky k výměně učinilo jen minimum těchto seniorů.

Třídění poměrně malých četností je problematické, málo věrohodné, přesto ho provedeme, avšak pouze tam, kde má smysl. Za zaznamenání stojí fakt, že jedině v Praze 4 požádali 2 respondenti Úřad městské části o výměnu svého velkého bytu za menší, a respondenti, kteří uvedli, že problém svého velkého bytu řeší jinak, jsou z Prahy 1 a 9.

Podle dalších analýz šlo o ženy, a podle jiného třídění o vdovy, které žijí samy. Jinak třídění podle pohlaví neukázalo v dané otázce významnější rozdíl mezi muži a ženami. **O výměně bytu za menší nejvíce uvažují respondenti, kteří bydlí v nájemném bytě soukromého majitele.**

Lze učinit závěr, že posuzování nadměrnosti a přiměřenosti vlastního bytu respondenty je velmi subjektivní. **Můžeme odhadovat, že asi 10 % zkoumaných seniorů žije (bydlí) ve velkém bytě.** Přesto velká část z nich nechce tento byt vyměnit za menší, malá část o tom pouze uvažuje a reálné kroky k výměně neučinil skoro nikdo. Rozdíly v ochotě, resp. neochotě směniti větší byt za menší jsou mezi seniory z hlediska jejich sociodemografických a ekonomických znaků velmi malé.

Dalším ukazatelem charakteristiky bydlení seniorů je jejich ochota natrvalo se přestěhovat na rekreační chalupu nebo chatu, pokud ji mají k dispozici. V tomto smyslu byla respondentům položena otázka: „**Pokud vlastníte nebo máte k dispozici rekreační chatu nebo chalupu, chtěl byste se tam natrvalo přestěhovat ?**“

Stupeň ochoty přestěhovat se:	<i>v %</i>
Ano, chtěl	7
Ne, nechtěl	30
Nemá chatu, chalupu k dispozici	62
Bydlí trvale na chatě	0,2
Neodpověděl	1

Skoro dvě třetiny respondentů nemá rekreační chatu nebo chalupu. Z těch respondentů, kteří ji mají, se zhruba čtyři pětiny nechce na ni natrvalo přestěhovat. Tento údaj je věrohodný, protože koreluje s odpověďmi na jinou otázku, kde 27 % respondentů uvádí, že má vlastní chatu nebo chalupu.

Z dotázaných seniorů, kteří mají chatu nebo chalupu k dispozici (většinou zřejmě ve vlastnictví) **by se tam jen pětina chtěla natrvalo přestěhovat** (jde o 7 % z celkového počtu dotázaných). Čtyř pětiny ostatních nemají o takové přesídlení zájem (jde o 30 % z celkového počtu dotázaných).

Určité, ne však výrazné rozdíly, jsou mezi seniory z jednotlivých pražských obvodů. Nadprůměrně častěji (39 %) se nechtějí na chatu či chalupu přestěhovat senioři s vlastním bytem a naopak nadprůměrně častěji by se chtěli přestěhovat senioři, kteří bydlí v bytech svých dětí nebo příbuzných (17 %), a také v nájemných bytech města (9 %).

Třídění podle toho, s kým senior žije (bydlí) ukázalo, že osaměle žijící (bydlící) senioři častěji nemají chatu nebo chalupu (69 %), a méně často by se chtěli na chatu či chalupu přestěhovat. Přestěhovat se nechtějí též senioři starší 75 let.

Respondentům, kteří se nechtějí natrvalo přestěhovat byla položena otázka **proč, z jakého důvodu se nechtějí na chatu či chalupu přestěhovat**. Na otázku odpovědělo 31 % z celkového počtu respondentů.

Důvod, proč se nechce přestěhovat: (v %)	ano	ne
kvůli zdraví, zdravotní péči	20	11
kvůli občanské vybavenosti	19	12
kvůli společenským vazbám	14	17
kvůli samotě	12	18
kvůli dosažitelnosti kulturních akcí	10	21
jiný důvod (podrobněji viz dále)	6	25

Dopočet v každé řádce do 100 % činí ti, kteří nemají chatu či chalupu.

Jako jiný důvod, proč se nechce na chatu nebo chalupu přestěhovat, byly uváděny tyto argumenty: chata v zimě neobyvatelná, není k celoročnímu bydlení, starosti s topením, s vytápěním, není elektřina, není zdroj vody, špatná doprava, neschůdný terén, malý prostor, pracovní důvody, finanční a majetkové důvody, rodinné důvody, vysoký věk.

Každopádně **hlavními důvody, proč se senioři nechtějí natrvalo přestěhovat na svou rekreační chatu nebo chalupu jsou zdravotní stav a horší dostupnost zdravotní péče a menší občanská vybavenost dané lokality.**

e/ Zájem o život v domovech seniorů

Obsahově k části o bydlení seniorů patří zájem seniorů o život v domově seniorů nebo v domě s pečovatelskou službou.

Chtěl byste žít v domově seniorů nebo v domě s pečovatelskou službou?	v %
Ne, nechtěl	69
Ano, uvažuje o domově pro seniory	13
Ano, uvažuje o domě s pečovatelskou službou	10
Ano, požádal o umístění v domově pro seniory	3
Ano, požádal o umístění v domě s pečovatelskou službou	2
Už žije v domově seniorů nebo domě s pečovatelskou službou	2
Neodpověděl	1

Většina seniorů tedy nechce žít v institucionalizovaných zařízeních a chce žít v prostředí, na které je zvyklá. V domově pro seniory nebo v domě s pečovatelskou službou chce žít necelá třetina seniorů, ale většina z nich o tom pouze uvažuje. Reálně tedy půjde o daleko menší počet, zatím je to jen 7 % seniorů. Domníváme se, že tento údaj a hlavně věrohodnost úvahy příliš nezkrusila skutečnost, že jsme do výzkumu zařadili jen 1,5 % respondentů z domovů důchodců či domů s pečovatelskou službou.

Mezi seniory z jednotlivých pražských obvodů jsou určité rozdíly. Výrazně více seniorů z vnitřní Prahy nechce žít v domově seniorů nebo v domě s pečovatelskou službou a také výrazně méně jich tam žije nebo o umístění v nich požádalo. Poměrně málo seniorů, kteří o tyto domovy či domy požádali či už v nich žijí je také z Prahy 8 a 9. Nejméně seniorů, kteří

nechtějí žít v domově seniorů nebo v domě s pečovatelskou službou je v Praze 10 (59 %) a odtud je také nejvíce těch, kteří mají zájem o umístění v domově seniorů.

Větší počet respondentů, kteří nechtějí žít v domově pro seniory nebo v domě s pečovatelskou službou je mezi seniory, kteří žijí v partnerské dvojici (78 %) a kteří žijí s dětmi (81 %). Naopak méně jich je mezi seniory, kteří žijí (bydlí) sami (59 %), a tito senioři také častěji uvažují o umístění do domova seniorů nebo domu s pečovatelskou službou. O životě v domově seniorů dále častěji uvažují senioři, kteří bydlí s příbuznými, případně s dalšími osobami.

Rozdíly v zájmu o domov seniorů či dům s pečovatelskou službou jsou i podle druhu bydlení, resp. majitele bytu seniorů. Tak výrazně více v domově seniorů nebo v domě s pečovatelskou službou nechtějí žít senioři, kteří bydlí ve vlastním domě (87 %) nebo ve vlastním bytě (77 %). Naopak menší počet těchto odmítavých odpovědí je v kategorii seniorů, kteří bydlí v nájemném bytě soukromého majitele (60 %) a kteří bydlí v bytě dětí nebo příbuzných (58 %). V souladu s tím **senioři, kteří bydlí v bytě soukromého majitele častěji uvažují a požádali o umístění v domově pro seniory. Taktéž senioři, kteří bydlí v bytě dětí nebo příbuzných častěji uvažují o domově seniorů či domě s pečovatelskou službou.**

Zájem o život v domově seniorů nebo v domě s pečovatelskou službou také souvisí s pohlavím, věkem, rodinným a zdravotním stavem seniora. Obecně větší zájem projevují ženy než muži, senioři starší 70 let (i když zájem neroste lineárně s věkem seniorů), svobodní, rozvedení a vdovy (vdovci) a respondenti s horším zdravotním stavem. Zde se prokázala tendence: čím horší zdravotní stav, tím menší odmítání možnosti žít v domově seniorů nebo v domě s pečovatelskou službou. Větší zájem o život v uvedených zařízeních mají také respondenti s podprůměrným příjmem.

Shrnutí k charakteristice bydlení seniorů

Největší počet seniorů (více jak třetina) bydlí v nájemných bytech, z toho většina v nájemných bytech města. Skoro stejný počet bydlí ve vlastním bytě nebo vlastním domě, domku či vilce. Početná je také skupina seniorů, která bydlí v družstevním bytě (nejvíce v Praze 4). V bytě svých dětí, příbuzných nebo jinde bydlí jen malá část seniorů.

V bydlení v jednotlivých družích bytů (majitelů bytů) nejsou výrazné rozdíly mezi seniory z hlediska jejich pohlaví, věku, rodinného stavu. Rozdíly jsou pouze z hlediska výše příjmu a zčásti i vzdělání. Senioři s podprůměrným příjmem častěji bydlí v nájemných bytech města, senioři s mírně a vysoce nadprůměrným příjmem častěji bydlí ve vlastním bytě.

Z hlediska toho, s kým senior v domácnosti žije, bydlí existují v Praze dvě veliké skupiny seniorů: bydlí sám a bydlí v partnerské dvojici. Ostatní skupiny seniorů (bydlí s dětmi, bydlí s příbuznými, případně s dalšími osobami) jsou výrazně menší.

Osaměle žijící senioři častěji bydlí v nájemných bytech města nebo soukromého majitele, častěji jde o ženy než o muže, a z hlediska rodinného stavu jsou svobodní, rozvedení a vdovy či vdovci. Senioři, kteří žijí v partnerské dvojici nejčastěji bydlí v družstevním nebo vlastním bytě. S rostoucím věkem přibývá počet seniorů, kteří žijí, bydlí sami.

S kvalitou a úrovní svého současného bydlení je spokojeno 85 % důchodců, přitom 31 % je velmi spokojeno. Častěji jsou spokojeni senioři, kteří bydlí ve vlastním bytě nebo domě nebo v družstevním bytě. **Nejméně jsou spokojeni senioři, kteří bydlí v nájemném bytě soukromého majitele.** Sociodemografické a ekonomické znaky seniorů příliš nesouvisí s jejich spokojeností s kvalitou jejich bydlení.

Většina seniorů sice nemá žádné obavy o své bydlení, čtvrtina seniorů však projevila částečné obavy a 14 % dokonce jednoznačné obavy o své bydlení. Nejvíce seniorů s obavami o své bydlení bydlí v nájemných bytech soukromého majitele a města, a častěji jsou

to senioři s podprůměrným měsíčním příjmem. Nejvíce seniorů, kteří nemají žádné obavy bydlí ve vlastních bytech a domech a v družstevních bytech.

Více jak třem čtvrtinám seniorů postačuje jejich příjem na financování svého bytu. Pouze asi 5 % seniorů uvádí, že jim peníze nestačí proto, že mají příliš velký byt. Dále 16 % seniorů uvádí, že jim peníze na financování bytu nestačí, přestože byt je přiměřený, jsou zde zastoupeni hlavně senioři, kteří bydlí v nájemních bytech města a soukromých majitelů a senioři s podprůměrným příjmem.

Přibližně 10 % zkoumaných seniorů žije, bydlí ve velkém bytě. Většina z nich nechce tento byt vyměnit za menší, pouze malá část o tom uvažuje, a reálné kroky k výměně nečinil skoro nikdo.

Skoro dvě třetiny zkoumaných seniorů nemá rekreační chatu nebo chalupu. Z těch, kteří ji mají, se většina (asi čtyři pětiny) nechce na ni natrvalo přestěhovat. Nejčastějšími zdůvodněními této neochoty byly: zdraví a horší dostupnost zdravotní péče, menší občanská vybavenost.

Zájem pražských seniorů o život v domově seniorů nebo v domě s pečovatelskou službou je vcelku malý. Zhruba 70 % zkoumaných seniorů nechce žít v uvedených zařízeních. K důvodům určitě patří přání žít v obvyklém, důvěrně známém prostředí, a také již uvedená spokojenost se svým bydlením. O umístění v nich požádalo 5 % seniorů a 23 % o tom uvažuje. Větší zájem o život v domově seniorů nebo v domě s pečovatelskou službou projevují ženy, senioři starší 70 let, svobodní, rozvedení, ovdovělí, senioři s horším zdravotním stavem a osaměle žijící.

Určité rozdíly v odpovědích seniorů jsou z hlediska obvodu, kde bydlí. Výsledky výzkumu naznačují, že ve vnitřní Praze – obvody 1, 2, 3 a 7 je bydlení specifické. Je zde nejvíce majitelů vlastního bytu, více jich bydlí v bytech soukromého majitele, je zde více osaměle žijících (bydlících) seniorů. Dotázaní senioři z těchto obvodů projevili největší obavy o své bydlení, a častěji uváděli, že jim nestačí peníze na financování bytu. Proto je zde více nespokojených důchodců s bydlením než jinde.

Naopak v obvodech s velkými sídlišti – zejména Praha 4, 6 a 10 je nejvíce seniorů, kteří bydlí v partnerské dvojici a jsou spokojeni s úrovní svého bydlení.

3. ZDRAVOTNÍ STAV SENIORŮ

a/ Hodnocení vlastního zdravotního stavu

Většina dotázaných, téměř dvě třetiny uvedly, že jejich zdravotní stav je dobrý nebo vcelku dobrý či uspokojivý. Třetina uvedla opak.

Jednotlivé skupiny respondentů se však sebehodnotí různě. Zejména senioři starší 70 let hodnotí svůj zdravotní stav hůře než ostatní.

Zdravotní stav je: v %	Celkem	Muži	Ženy	Do 69 let	70 a více
Dobrý, uspokojivý	16	17	16	24	10
vcelku, spíše dobrý, uspokojivý	46	48	44	46	45
spíše nedobrý, neuspokojivý	29	28	30	24	34
špatný	5	3	6	2	7
neví, neumí posoudit	4	4	4	4	4

Svůj zdravotní stav hodnotí výrazněji hůře ovdovělí senioři a svobodní (jako neuspokojivý a špatný až 40 %), zatímco ženatí a vdané podstatně lépe (špatný jen 29 %).

Lékaře navštěvuje nejvíce dotázaných jednou za měsíc - 37 %, třetina jednou za dva až tři měsíce. Častými návštěvníky lékařů - jednou týdně či za 14 dní - je 15 % dotázaných, stejný počet naopak navštěvuje lékaře méně často jak jednou za čtvrt roku.

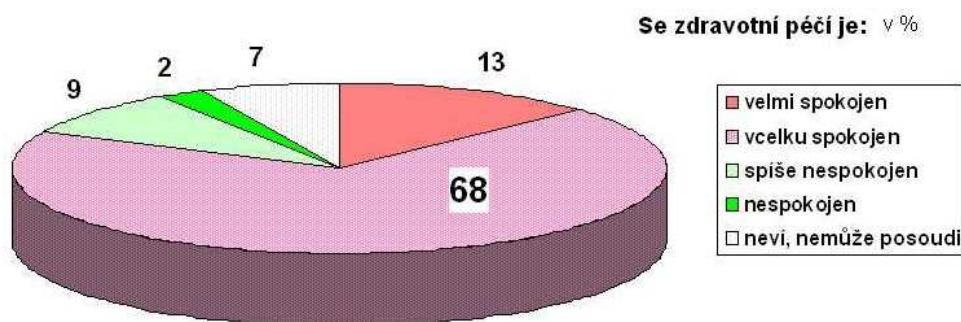
Rozdíly nejvíce souvisejí s pohlavím a věkem respondentů. Častěji navštěvují lékaře ženy a starší senioři ve smyslu: Čím starší, tím častější návštěva lékaře. Poněkud se ze zjištěných trendů vymyká kategorie nejmladších důchodců její specifickou strukturou, když jde o lidi, kteří předčasně, z různých důvodů, odešli do důchodu.

Navštěvuje lékaře: v %	Celkem	Muži	Ženy	Do 60 let	60-69 let	70 let a více
jednou týdně až za 14 dní	15	13	17	18	9	19
asi 1x za měsíc	37	39	36	22	34	40
asi 1x za 2-3 měsíce	33	31	33	39	34	31
méně často než 1x za 3 měsíce	15	17	14	21	23	10

Frekvence hospitalizace v nemocnici nebo jiném zdravotnickém zařízení odpovídá vnímanému zdravotnímu stavu. **V posledních dvou letech byla hospitalizována více jak třetina z dotázaných - 35 %.** Shodně muži i ženy. Podle věku jsou podobné rozdíly jako ve frekvenci návštěv u lékaře: čím starší, tím častěji v nemocnici – s tím, že z kategorie do 60 let bylo v nemocnici 44 % dotázaných, a dokonce jich je více než důchodců nad 70 let..

b/ Spokojenost se zdravotní péčí

S poskytovanou zdravotní péčí, z hlediska její dostupnosti a kvality, jsou dotázaní důchodci spokojeni – v souhrnu velmi a vcelku je to 81 %. Jen přibližně desetina jich vyjádřila určitou nespokojenost.

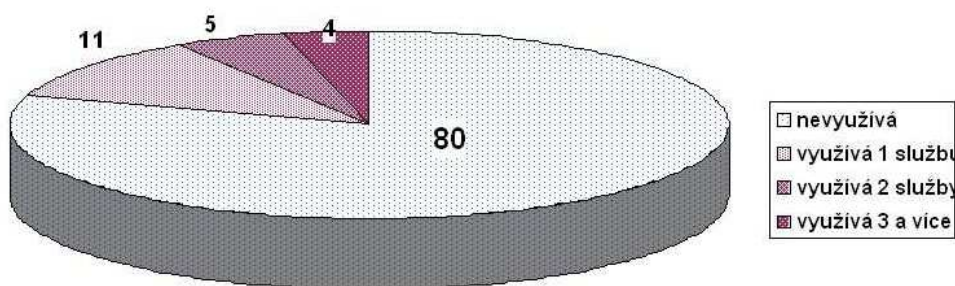
Spokojenost, resp. nespokojenost s poskytovanou zdravotní péčí je prakticky vyrovnaná téměř u všech sociálních skupin, a také podle pražských obvodů, v nichž dotázaní bydlí. Diference se však projevují u příjmových kategorií: **spokojenost se zdravotní péčí stoupá s vyššími příjmy**: zatímco v nejnižší příjmové kategorii důchodců do 8 tisíc Kč je spokojeno 76 %, do 10 tisíc Kč 79 %, do 15 tisíc Kč 81 % a v nejvyšší kategorii nad 15 tisíc Kč měsíčně je spokojeno se zdravotní péčí 86 % dotázaných.

Na jedné straně jsou důchodci vcelku spokojeni s úrovní zdravotní péče, na druhé straně jsou nespokojeni s poplatky za tuto péči. Tři čtvrtiny důchodců s finanční spoluúčastí na jejich léčbě nesouhlasí, dokonce polovina nesouhlasí jednoznačně.

Otázka přesně zněla: „Jaký je váš názor na finanční spoluúčast pacienta, vedle povinného zdravotního pojištění, na jeho léčbě?“ (uvedeno v %)

Sociální služby využívá pětina dotázaných důchodců: uvedeno v %

Největší rozdíly v názorech na finanční spoluúčast se jeví podle výše příjmů důchodců a podle věku.

Se spoluúčastí na zdravotní péči: v %	Celkem	Do 8 tis. Kč	do 10 tis. Kč	do 15 tis. Kč	od 15 tis. Kč	Do 60 let	60-64 let
souhlasí	6	1	4	8	11	0	12
částečně souhlasí	15	5	15	15	29	12	21
spíše nesouhlasí	25	32	27	25	14	20	22
jednoznačně nesouhlasí	50	56	51	48	42	62	41
neví, nemůže posoudit	4	6	3	4	4	6	4

Nejvyšší nesouhlas s poplatky za zdravotnickou péči je ve skupině důchodců do 60 let, v další skupině 60 – 64 let je nejnižší, a pak s věkem stoupá. V jiných skupinách se rozdílů příliš neprojeví – ani podle pohlaví, ani podle obvodů Prahy, ani podle rodinného stavu.

Za poplatky u lékaře, ve zdravotnickém zařízení a v lékárně, včetně doplatků za vydané léky, od 1. 1. 2008 do doby průzkumných rozhovorů tj. přibližně do poloviny května 2008

dotázaní důchodci zaplatili průměrně 1303 Kč^{7/}.

Z dotázaných nezaplatilo 7 % žádný poplatek, protože nepotřebovali zdravotní péči, a jen málo (2 %) nevědělo kolik zaplatili. Respondenti uváděli částky od 30 Kč do 20 000 Kč, a to ve výši:

- do 500 Kč 33 %,
- do 1000 Kč 28 %,
- do 2000 Kč 19 %,
- nad 2000 Kč 11 %.

Vydané částky korelují významně se zdravotním stavem dotázaných důchodců: čím horší stav, tím vyšší částky na zdravotní péči – u seniorů s horším zdravotním stavem představuje průměrná částka více jak 2000 Kč. Ženy vydávají za poplatky více než muži.

Shrnutí ke zdravotnímu stavu seniorů

Většina dotázaných, téměř dvě třetiny uvedly, že jejich zdravotní stav je dobrý nebo vcelku dobrý či uspokojivý. Jednotlivé skupiny respondentů však hodnotí své zdraví různě, zejména v souvislosti s věkem – čím vyšší věk, tím horší zdravotní stav.

Lékaře navštěvuje jednou za měsíc 37 % dotázaných, jednou za dva až tři měsíce vždy třetina. V posledních dvou letech byl relativně velký počet důchodců hospitalizován – 35 %. Shodně muži i ženy.

S poskytovanou zdravotní péčí, z hlediska její dostupnosti a kvality, jsou dotázaní důchodci spokojeni – v souhrnu (velmi a vcelku) je to 81 %. Jen přibližně desetina jich vyjádřila určitou nespokojenost. Téměř u všech sociálních skupin je toto hodnocení vyrovnané.

Na jedné straně jsou důchodci vcelku spokojeni s úrovní zdravotní péče, na druhé straně však jsou nespokojeni s poplatky za tuto péči – nesouhlasí s ní tři čtvrtiny dotázaných.

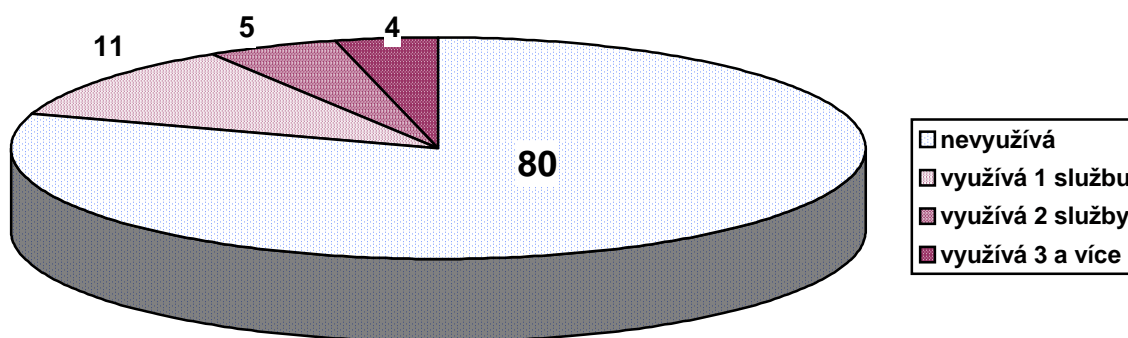
Za poplatky u lékaře, ve zdravotnickém zařízení a v lékárně, včetně doplatků za vydané léky, od 1. 1. 2008 do poloviny května 2008 dotázaní důchodci zaplatili průměrně 1303 Kč.

4. VYUŽÍVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

V souvislosti se zdravotním stavem seniorů a také s jejich materiálním zabezpečením byli důchodci dotázáni na to, kolik a jaké sociální služby využívají. Pozitivní odpovědi jsme obdrželi jen od menší části dotázaných.

^{7/} Všechny částky byly vypočítány váženým průměrem ze 71 položek uvedených v rozmezí 50–200 Kč.

Sociální služby využívá pětina dotázaných důchodců: uvedeno v %

Počet využívaných služeb jednotlivými důchodci je však nestejný. Jsou důchodci, kteří využívají i 6 služeb.

Podle věku využívá sociální služby (jsou uvedeny pouze odpovědi „využívá“).

Do 60 let	60 – 64	65 – 69	70 – 74	75 – 79	80 a více
21 %	9 %	15 %	21 %	23 %	33 %

Z údajů je zřejmé, že služby využívají nejvíce nejstarší důchodci, např. stravování - 14 % z nich, dovoz stravy dokonce 17 %. Taktéž více než ostatní využívají služby důchodci s nejnižšími příjmy – do 8 tisíc Kč, stravování využívá 13 % z nich. Služby využívají taktéž poněkud více samostatně bydlící a ovdovělí důchodci (stravování 11 %).

V jiných skupinách důchodců se při využívání sociálních služeb rozdíly téměř neprojevují - ani podle pohlaví, ani podle obvodů Prahy.

Ze všech služeb nejvíce důchodců využívá **sociální a právní poradenství (9 %)**, avšak jen v menší frekvenci - občas či výjimečně. Nejčastěji je využíváno **sociální stravování a dovoz stravy do bytu – 5 % důchodců prakticky denně**. Průvodcovskou, předčitatelskou a tlumočnickou službu využívají pouze jednotlivci.

Z následujících sociálních služeb využívají dotázaní: (v %)	Ano	občas	Výjimečně
sociální stravování, např. v jídelně Centra sociálních služeb	5	2	0
dovoz stravy do bytu	4	2	1
sociální a právní poradenství	2	3	4
pomoc při péči o vlastní osobu, včetně osobní asistence	2	1	1
pomoc při zajištění chodu domácnosti	2	1	1
pomoc při zajištění bydlení	1	1	0
odlehčovací službu	0	0	1
jiné (objednání u lékaře a úřadů ...)	1	0	0

Dopočet do 100 % v každé řádce činí dotázaní, kteří službu nevyužívají.

Téměř všichni dotázaní, kteří využívají sociální služby – 84 %, jsou s nimi vcelku spokojeni. Pětina je dokonce velmi spokojena. Poněkud spokojenější jsou ženy než muži. Jiné rozdíly ve spokojenosti se sociálními službami nejsou patrné. Vyloženě nespokojeni jsou s nimi pouze jednotlivci.

Dotázaní senioři, kteří využívají sociální služby za ně platí měsíčně v průměru 2115 Kč^{8/}, přičemž existují velké rozdíly – od 100 Kč do 12500 Kč. Největší část poplatků za sociální služby je však do 1000 Kč, platí ji 7 % dotázaných. Nejdražší se ukazují služby pomoci při zajišťování domácnosti a služby osobní asistence – obojí nad 2000 Kč.

Velká část dotázaných - 92 % - se nevyjádřila k tomu, které sociální služby, kromě poskytovaných, jim nejvíce chybějí. Buď jim žádné služby nechybí (37 %), nebo neznají odpověď (15 %), nebo prostě nepovažovali za nutné odpovídat (40 %). **Pokud se vyjádřili, pak nejčastěji považovali za potřebné zlevnění některých služeb, zejména lázní – 3 %.** Přibližně 5 % dotázaných uvádělo další služby, velice různorodé, které jim chybí: kultura pro seniory (klub důchodců, knihovny), neplacená zdravotní rehabilitace (plavání, výlety), speciální právní služby, pomoc při výměně bytu (malé byty pro chudé), odvoz k lékaři, pedikérka, větší možnosti informací.

Z dotázaných důchodců uvedlo 9 %, že je v loňském roce navštívil sociální pracovník, a to převážně na pozvání či žádost o návštěvu. Většinou to byl pracovník z Úřadu městské části, méně často z jiné instituce či z občanského sdružení.

Shrnutí k využívání sociálních služeb

Sociální služby využívá pětina dotázaných důchodců. Nejvíce sociální a právní poradenství (9 %), avšak jen v menší frekvenci. Nejčastěji je využíváno sociální stravování a dovoz stravy do bytu – 5 % důchodců prakticky denně. **Téměř všichni dotázaní, kteří využívají sociální služby – 84 %, jsou s nimi vcelku spokojeni.** Dotázaní senioři, kteří využívají sociální služby za ně platí měsíčně v průměru 2115 Kč. Z dotázaných důchodců uvedlo 9 %, že je v loňském roce navštívil sociální pracovník, a to převážně na pozvání či žádost o návštěvu. Jen malá část důchodců uvedla, že jim některé služby chybí - nejčastěji zlevnění některých služeb, zejména lázní.

5. ŽIVOTNÍ STYL SENIORŮ

K hlavním ukazatelům životního stylu člověka patří místo a prostředí, kde žije, pracuje a tráví svůj volný čas, charakter trávení volného času, včetně rekreace a kulturního a sportovního vyžití, zálib a koníčků, a také jeho společenská a rodinná aktivita.

a/ Místo prožívání volného času

Pro charakterizování životního stylu seniorů jim byla položena nejprve otázka: kde v létě či na jaře nebo na podzim tráví hodně svého času, tedy kde obvykle jsou.

Odpovědi ukazují, že **polovina pražských seniorů tráví většinu času v jarních, letních a podzimních měsících v rekreačních objektech mimo Prahu a druhá polovina naopak neopouští Prahu.** Toto zjištění jen zcela nebo částečně potvrdilo obecně rozšířený názor, že většina pražských důchodců na jaře vyjede na chaty a chalupy mimo Prahu a vrátí se až na podzim. Uvedené zjištění lze také interpretovat tak, že nejméně polovina seniorů neopouští Prahu ani v tzv. dovolenkových měsících.

^{8/} Částka byla vypočítána váženým průměrem ze 36 položek uvedených v rozmezí po 100 Kč.

V létě, na jaře a na podzim respondent obvykle je:	v %
na vlastní chatě, chalupě	27
na chatě, chalupě příbuzných nebo známých	18
v pronajatém objektu mimo Prahu	4
nemá objekt ani prostředky jezdit mimo Prahu	24
nemá zájem o pobyt mimo Prahu	14
zdraví mu nedovoluje jezdit mimo Prahu	12
neodpověděl	1

Většina seniorů, kteří jsou na jaře, v létě a na podzim obvykle mimo Prahu, tráví tento čas na vlastních chatách a chalupách. Jde asi o 27 % respondentů, což mimo jiné potvrzuje jiné zjištění, že kolem 30 % pražských seniorů je majitelem rekreační chaty nebo chalupy. Necelá pětina seniorů tráví jarní, letní a podzimní měsíce na chatě, chalupě příbuzných a známých a jen 4% seniorů v pronajatém objektu.

Senioři, kteří v tomto období neopouštějí Prahu uvádějí různé důvody: nejčastěji, že nemají rekreační objekt ani prostředky jezdit mimo Prahu, a dále, že nemají zájem anebo zdraví jim to nedovoluje.

Určité rozdíly jsou mezi seniory, kteří bydlí sami, s partnerem, s dětmi a s příbuznými. Na vlastní chatě, chalupě nejvíce času tráví ti, kteří bydlí s partnerem (39 %); na chatě, chalupě příbuzných a známých senioři, kteří bydlí s příbuznými (40 %); v pronajatém objektu senioři, kteří bydlí s dětmi (9 %). Osamělí senioři většinou nemají rekreační objekt ani prostředky jezdit mimo Prahu. To znamená, že **přibližně 60 % osaměle žijících seniorů prakticky neopouští Prahu.**

Menší rozdíly jsou mezi seniory z jednotlivých obvodů Prahy. Ukazuje se, že jaro, léto a podzim tráví mimo Prahu spíše důchodci bydlící ve vnitřní Praze.

Je zajímavé, že z dotázaných, kteří tráví volné chvíle na vlastní chatě či chalupě jich nejvíce bydlí ve vlastním bytě a jsou ženatí a vdané. Z těch, kteří nemají rekreační objekt ani prostředky jezdit mimo Prahu bydlí nejvíce v nájemním bytě soukromého majitele. Ženám více než mužům nedovoluje zdraví jezdit mimo Prahu.

Volno na vlastní chatě, chalupě ve sledovaném období obvykle tráví čas nejvíce senioři ve věku mezi 65 a 74 lety a nejméně pak senioři ještě starší. **Jinak je zjevná tendence: úměrně s rostoucím věkem a horším zdravím seniorů klesá četnost jejich pobytu v rekreačních objektech mimo Prahu.**

Třídění podle výše průměrného měsíčního příjmu přineslo vcelku očekávané rozdíly. Respondenti s mírně a vysoce nadprůměrným příjmem více než ostatní tráví jaro, léto a podzim na vlastní chatě či chalupě (33 %) nebo v pronajatém objektu mimo Prahu (11 %). Respondenti s podprůměrným a průměrným příjmem zase více uvádějí, že nemají rekreační objekt ani prostředky na pobyt mimo Prahu (28 %). V rekreačních objektech mimo Prahu tráví svůj čas oproti ostatním seniorům výrazně méně důchodci, kteří pracují na plný nebo částečný úvazek.

b/ Kulturní a sportovní vyžití seniorů

O životním stylu seniorů také vypovídají charakter a četnost jejich kulturního a sportovního vyžití. V našem případě jsme zjišťovali frekvenci návštěv kulturních a sportovních akcí a podniků, jako jsou divadla, kina, koncerty, sportovní utkání apod.

Kulturní a sportovní akce a podniky navštěvuje:	v %
každý týden	4
1x až 2x za měsíc	23
1x až 2x za půl roku	28
asi 1x za rok	11
vůbec je nenavštěvuje	33
neodpověděl	1

Z uvedených odpovědí lze usuzovat na sotva průměrnou, či dokonce, v porovnání se střední a mladou generací, podprůměrnou frekvenci návštěv kulturních a sportovních akcí a podniků. Nepřekvapuje malý počet seniorů, kteří navštěvují kulturní nebo sportovní akce a podnik každý týden (vysvětlitelných příčin a důvodů je mnoho), spíše překvapuje celá třetina pražských seniorů, která se aktivně kulturního či sportovního života vůbec nezúčastňuje. Na druhé straně existuje více jak polovina seniorů, která se v různé míře a četnosti kulturního a sportovního života zúčastňuje.

Třídění ukázalo tendenci, že s věkem a horším zdravím klesá frekvence návštěv kulturních a sportovních akcí a podniků. Nejčastěji navštěvují tyto akce senioři do 64 let, nejméně pak senioři ve věku 80 let a starší. Tito senioři také nejvíce (52 %) uvádějí, že kulturní a sportovní akce vůbec nenavštěvují, stejně jako tři čtvrtiny seniorů se špatným zdravotním stavem.

Nebyly zjištěny výrazné rozdíly mezi muži a ženami - až na to, že ve skupině seniorů, která vůbec nenavštěvuje kulturní a sportovní akce a podniky jsou více zastoupeny ženy než muži (36 % : 26 %). Domníváme se, že tento rozdíl není dán menší kulturní aktivitou žen, ale jinými příčinami - věkem, horším zdravotním stavem, finanční situací apod.

Výrazně aktivněji se věnují kultuře a sportu důchodci s vyšším vzděláním. Ve skupině seniorů, kteří vůbec nenavštěvují kulturní a sportovní akce a podniky je 68 % seniorů se základním vzděláním.

Nutno dodat, že kulturní a sportovní akce výrazně častěji navštěvují senioři s vysoce nadprůměrným příjmem a důchodci, kteří ještě pracují.

c/ Využívání placené domácí a zahraniční rekreace

K ukazatelům životního stylu patří i využívání domácí a zahraniční rekreace. Zjišťovali jsme to otázkou: „Jezdíte na placenou domácí či zahraniční rekreaci?“

Respondent jezdí na rekreaci	v %
Ano, několikrát ročně	7
Ano, skoro každý rok	22
Ano, méně jak každý rok	11
Ne, nemá na to peníze	34
Ne, nezajímá ho to	23
Ne, ze zdravotních důvodů	2
Neodpověděl	1

Odpovědi přinášejí závažná zjištění: **na domácí a zahraniční rekreaci jezdí necelá polovina - 40 % seniorů**, přičemž alespoň jednou za rok 29 %, méně často 11 %. **Většina - tři pětiny dotázaných důchodců - na rekreaci nejezdí vůbec. Přičemž více jak polovina z těch co nejezdí - 58 %, se zájezdů nezúčastňuje proto, že na to nemá peníze.**

Svoji roli zde hraje věk a zdraví důchodců. Nejčastěji (nejvíce) na rekreaci jezdí senioři ve věku do 64 let. S přibývajícím věkem a horším zdravím využívání placené domácí či zahraniční rekreace klesá.

K seniorům, kteří uvádějí, že na rekreaci nemají peníze patří nejvíce starší od 75 let. Rozdíly podle pohlaví nejsou výrazné, pouze muži jezdí na rekreaci o málo více než ženy. Ženy zase o něco více než muži uvádějí, že na rekreaci nemají peníze.

Cestování za rekreací významně diferencuje podle vzdělání. Senioři s vysokoškolským vzděláním jezdí na domácí či zahraniční rekreaci mnohem častěji než ostatní. A naopak senioři se základním vzděláním více než ostatní uvádějí, že na rekreaci nemají peníze (57 %), a že je rekreace nezajímá (34 %). A ještě další poznatky: Ženatí a vdané jezdí na rekreaci častěji než ostatní. Více využívají rekreace senioři s vysoce a mírně nadprůměrným příjmem, a také ti, kteří ještě pracují.

d/ Využívání služeb občanské vybavenosti

O stylu života také vypovídá využívání služeb občanské vybavenosti. Ve výzkumu jsme zjišťovali **četnost, resp. frekvenci využívání těchto služeb** a v otázce jsme respondentům napověděli, že nám jde o takové služby jako je **holič, kadeřník, opravy obuvi, šatstva, čistírna apod.** Záměrně jsme vynechali využívání obchodů, protože zejména v potravinářských obchodech lidé nakupují prakticky denně.

Z odpovědí vyplynulo, že tyto veřejné služby občanské vybavenosti využívají téměř všichni důchodci - 83 %, přičemž frekvence jejich využívání je různá. Nejvíce jednou za 2 až 3 měsíce. Vůbec je nevyužívá šestina dotázaných.

Frekvence využívání těchto služeb je různá zejména **podle výše příjmů důchodců:**

Využívá služby: (v %)	Celkem	Do 8 tis. Kč	do 10 tis. Kč	do 15 tis. Kč	od 15 tis. Kč
asi 1x za 14 dní	6	3	4	6	16
1x za měsíc	26	19	24	27	37
1x za 2 až 3 měsíce	40	42	39	43	33
asi 1x za rok	11	7	14	10	7
vůbec je nevyužívá	16	29	18	12	7

Dopočet do 100 % v každém sloupci jsou respondenti, kteří na otázku neodpověděli.

Senioři s podprůměrným příjmem využívají služeb občanské vybavenosti méně často než ostatní, a výrazně víc jich tyto služby nevyužívá vůbec. Naopak dotázaní s vysoce nadprůměrným příjmem výrazně častěji tyto služby využívají a také ti, kteří vedle důchodu ještě pracují na plný a částečný úvazek.

Je zajímavé, že uvedené druhy veřejných služeb využívají o poznání méně ženy než muži (81 % a 87 %). A taktéž méně rozvedení (25 %) než ostatní.

Z hlediska věku a vzdělání seniorů nejsou výrazné rozdíly. Z hlediska rodinného stavu se ukázaly jen některé rozdíly. Dále nižší frekvenci využívání služeb občanské vybavenosti mají senioři, kteří bydlí s příbuznými, případně s dalšími osobami. Celá třetina jich uvádí, že tyto služby vůbec nevyužívá.

e/ Pomoc seniorů svým dětem a vnukům

Částečně do životního stylu seniorů patří jejich zájem a péče o své potomky – o děti a vnuky. V našem případě jsme se respondentů zeptali, zda pomáhají svým dětem nebo vnukům. Respondenti měli možnost nejen odpovědět zda pomáhají nebo nepomáhají, ale také jak pomáhají.

Pomáháte svým dětem nebo vnukům? (uvedeno v %)	ano	ne
Při výchově, hlídání dětí	38	62
Finančně	23	77
Materiálními prostředky	23	77
Jinak (1 % neodpovědělo)	20	79

Z odpovědí vyplývá, že většina seniorů svým potomkům pomáhá nejvíce formou pomoci při výchově a hlídání dětí, respektive i pravnoučat. Finanční a materiální pomoc potomkům poskytuje zhruba čtvrtina seniorů.

Pod formou jiné pomoci respondenti nejčastěji uváděli: jezdím s vnoučaty na dovolenou, dávám malé dárky, poskytuji rady, vařím, šiji, žehlím. A dále pak: doprovázím vnoučata na kulturní a sportovní akce, uklízím, pomáhám při stavbě, venčím jejich psa. Někteří tuto pomoc neupřesnili. Někteří respondenti uvedli jen jednu formu pomoci a jiní více forem, anebo pomoc neupřesnili. Lze s jistotou říci, že **svým dětem nebo vnukům pomáhá nejméně 38 % seniorů.**

Ve formě podpory „pomoc při výchově a hlídání dětí“ více pomáhají ženy než muži. Z hlediska věku více než ostatní pomáhají senioři ve věku 60-64 let. S přibývajícím věkem seniorů tato pomoc klesá, nejmenší je ze strany seniorů nad 80 let.

Jinak se neprojeví výraznější rozdíly mezi skupinami důchodců v pomoci při výchově a hlídání potomků.

Formy finanční a materiální pomoci si jsou blízké, což se projevilo i v často shodných rozdílech odpovědí seniorů získaných tříděním podle faktorů sociodemografického a ekonomického charakteru. Tak z hlediska pohlaví finančně pomáhají svým potomkům o málo více muži než ženy, ale u materiální pomoci není mezi nimi rozdíl. Z hlediska věku nejvíce finančně pomáhají senioři ve věku 60-64 let a jinak finanční a materiální pomoc postupně, s přibývajícím věkem seniorů, klesá.

Své potomky podporují finančně i materiálně více senioři s vysokou školou, ženatí, vdané, logicky i senioři s nadprůměrným příjmem a ti, kteří v důchodu pracují. Výrazné je to hlavně u seniorů pracujících na plný nebo částečný úvazek.

Na navazující otázku „**Z jakého důvodu jim nepomáháte?**“ odpovídali pouze respondenti, kteří svým dětem nebo vnukům nepomáhají. Těch bylo 38 %. Z toho lze vyvodit, že zbývajících, tedy přibližně tři pětiny dotázaných nějakou formou potomkům pomáhají.

Důvody (odpovědi), proč někteří senioři svým dětem nebo vnukům nepomáhají jsou různé: nepotřebují to (16 %), nemohu si to dovolit (10 %) a jiné důvody (11 %). Jednotlivci odpověděli, že potomkům nechtějí pomáhat. Většina respondentů jiné důvody upřesnili, přičemž nejčastějším důvodem je, že nemají děti nebo potomky.

Z odpovědí vyplývají tedy dva důvody, proč někteří senioři svým dětem nebo vnukům nepomáhají. Buď jsou potomci tak dobře zabezpečeni, že žádnou pomoc nepotřebují, anebo jsou někteří senioři v takové životní (hlavně ekonomické) situaci, že svým potomkům nemohou pomoc poskytnout. Je zřejmé, že svým potomkům nemohou pomáhat především méně ekonomicky zabezpečením, starší a osaměle žijící důchodci.

f/ Záliby a koníčky seniorů

K charakteristice životního stylu člověka patří druh jeho zálib a koníčků a frekvence či intenzita s jakou se jim věnuje. **Téměř všichni dotázaní senioři se zabývají nějakými koníčky a zálibami.** Jen 3 % jich uvedlo, že vzhledem k vysokému věku nebo špatnému zdraví už žádné koníčky nemají, a 1 % neodpovědělo.

Rozsah zálib a koníčků dotázaných seniorů je velký a rozmanitý. Uspořádali jsme je do 27 kategorií. Uvádíme jejich přehled seřazený podle četnosti. Součet procent četností přesahuje 100 %, protože od každého respondenta jsme převzali až tři záliby či koníčky, které uvedl na prvních místech. Někteří však uváděli i větší počet, až 6 koníčků, jimiž se zabývají.

Pořadí	NÁZEV ZÁLIBY, KONÍČKU	v %
1.	Četba (knih, časopisů, novin)	39
2.	Péče o zahradu, zahrádku, o květiny	21
3.	Sledování a poslech televize a rádia	17
4.	Kulturní aktivity (návštěva divadel, kin. koncertů apod.)	16
5.	Turistika, vycházky, procházky	15
6.	Luštění křížovek, sudoku	11
7.	Sportovní aktivity (plavání, jízda na kole, tenis, stříelba aj.)	10
8.	Hudba, zpěv, tanec	9
9.	Ruční práce, pletení, šití	8
10.	Cestování, zájezdy, výlety	7
11.	Chata, chalupa, kutilství	6
12.-13.	Společenské akce, setkání a posezení s přáteli	5
	Péče o domácí zvířata, zejm. o psi	5
14.-16.	Rodina, hlavně péče o vnoučata	4
	Příroda, houbaření, ochrana přírody	4
	Domácí práce (vaření, pečení, uklízení)	4
17.-19	Počítač, internet	3
	Hry, historie, hrady a zámky	3
	Fotografování, elektronika	3
20.-22.	Politika, zájem o veřejné věci	2
	Rybaření, myslivost	2
	Filatelie, numismatika	2
23.-27.	Modelářina, výtvarnictví	1
	Práce s lidmi, péče o diabetiky	1
	Motorismus	1
	Mnoho různých zálib	1
	Vzdělávání, univerzita 3. věku	1

Nejčetnější zálibou vůbec, s velkým náskokem před ostatními je četba knih, časopisů a novin. A poté zahrádkaření. Na prvních deseti místech jsou jednak fyzicky

nenáročné a spíše pasivní záliby (zejména četba, luštění křížovek, poslech televize a rádia), **jednak záliby a koníčky vyžadující fyzickou a pohybovou aktivitu**, např. péče o zahradu, sportovní aktivity, turistika, cestování, chataření, kutilství, ochrana přírody aj. Těmi všemi se zabývá převážná část dotázaných, ty všechny dominují mezi životními aktivitami pražských důchodců. Na dalších místech se objevují **záliby společenského charakteru** (setkávání s přáteli, zájem o politiku a veřejné záležitosti, práce s lidmi), **záliby „domáckého“ zaměření** (vaření, uklízení, péče o vnoučata), i některé speciální činnosti a zájmy o moderní vymoženosti (elektronika, internet).

To vše svědčí o rozmanitosti zájmů důchodců, o tom, že mají velký rozsah a rozhled, a jsou schopni se ve svém věku realizovat v mnoha oborech. Lze proto konstatovat, že **bohatost a pestrost zálib a koníčků pražských seniorů příznivě ovlivňuje jejich životní styl.**

V četnosti a částečně i ve skladbě zálib a koníčků jsou určité rozdíly mezi muži a ženami. Nejlépe to lze doložit na porovnání pořadí deseti nejčtenějších zálib.

MUŽI (v %)		ŽENY (v %)	
Četba knih, novin, časopisů	28	Četba knih, novin, časopisů	45
Péče o zahradu, zahrádku	20	Péče o zahradu, zahrádku	21
Sportovní aktivity	17	Kulturní aktivity	19
Turistika, vycházky a procházky	15	Poslech televize a rádia	18
Poslech televize a rádia	14	Turistika, vycházky a procházky	15
Chata, chalupa, kutilství	13	Ruční práce, pletení, šití	13
Hudba, zpěv, tanec	11	Luštění křížovek, sudoku	12
Kulturní aktivity	10	Hudba, zpěv, tanec	8
Cestování, zájezdy, výlety	7	Domácí práce (vaření, pečení)	6
Počítač, internet	6	Rodina, péče o vnoučata	6

Z uvedených údajů vyplývá, že **u mužů jsou více zastoupeny záliby vyžadující určitou fyzickou a pohybovou zdatnost a také se trochu projevuje jejich kladnější vztah k technice** (viz PC). **U žen dominuje četba, více jsou zastoupeny kulturní aktivity a záliby spojené s domácností a s rodinou.**

Třídění podle věku neukázalo podstatné změny ve složení zálib a koníčků, ale naznačilo některé tendence. Konkrétně s věkem dotázaných důchodců roste záliba v četbě a ve sledování televizních a rozhlasových pořadů. Naopak klesá četnost kulturních a hlavně sportovních aktivit. Počítač a internet jako zálibu uvádějí senioři prakticky jen do 74 let. Také po 75. roce života seniorů klesá jejich záliba v práci na chatě, chalupě a kutilství. Obecně lze říci, že **s přibývajícím věkem seniorů u nich rostou spíše pasivní záliby a klesají aktivní, fyzicky a pohybově namáhavější záliby.**

Další třídění neprokázala velké rozdíly ve složení a četnostech zálib a koníčků mezi dalšími skupinami seniorů. K výraznějším patří, že senioři s vysokoškolským vzděláním a osaměle žijící čteněji uvádějí kulturní aktivity, senioři s vysoce nadprůměrným příjmem se více věnují turistice a cestování, senioři kteří žijí (bydlí) v partnerské dvojici se více zabývají sportovními aktivitami a zahradičením, a senioři s nízkými příjmy častěji uvádějí, že nemají žádné záliby a koníčky.

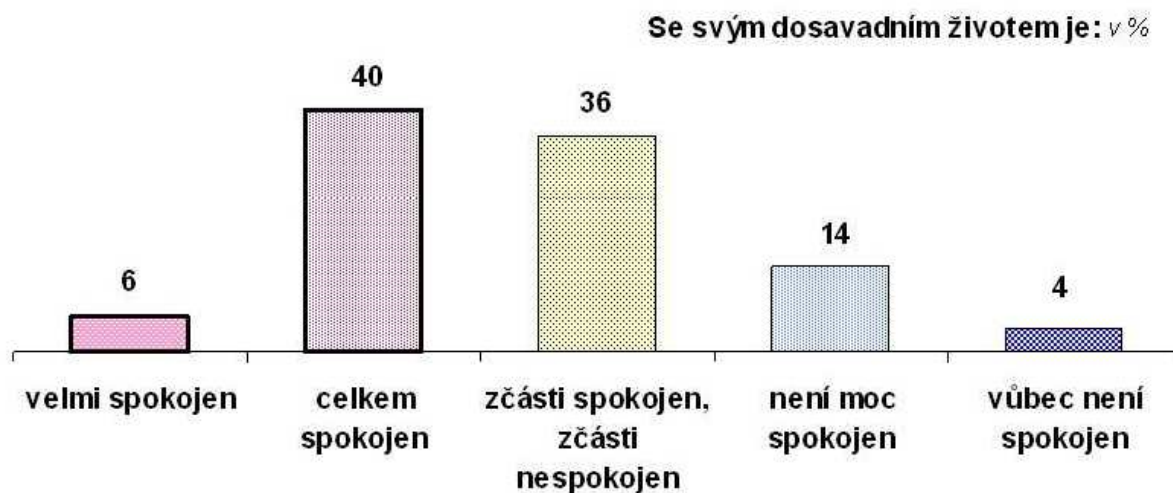
Je zřejmé, že struktura zájmů a koníčků je ovlivněna především věkem, zdravím, pohlavím a příjmy dotázaných seniorů.

Více jak polovina seniorů se svým zálibám a koníčkům věnuje téměř denně, další více jak čtvrtina se jim věnuje minimálně jednou za dva týdny.

Respondent se své zálibě, svému koníčku věnuje:	v %
Téměř denně	56
1x až 2x týdně	19
1x až 2x za 14 dní	10
1x až 2x za měsíc	6
Občas, méně často jak 1x za měsíc	5
Neodpověděl	4

Ukázalo se, že v dané otázce prakticky nejsou podstatnější rozdíly mezi různými skupinami důchodců, ani mezi muži a ženami, ani podle věku. I zde však platí, že s rostoucím věkem seniorů frekvence mírně klesá. A také, že respondenti s vysoce nadprůměrným příjmem se vcelku zálibám a koníčkům věnují méně často. Výrazné je to hlavně u denní a týdenní frekvence. Ještě jeden výraznější rozdíl se ukázal: senioři bydlící společně s dětmi se v průměru méně často než ostatní senioři věnují zálibám a koníčkům.

Vysoká pozornost nejrůznějším zájmovým aktivitám na jedné straně vychází ze životních podmínek, profesionální zaměřenosti a vzdělanosti a kulturní úrovně seniorů žijících v Praze a na druhé straně výrazně formuje jejich životní způsob a styl.

Shrnutí k životnímu stylu seniorů

Polovina pražských seniorů tráví většinu času v jarních, letních a podzimních měsících v rekreačních objektech mimo Prahu, většinou na vlastní chatě nebo chalupě. Současně to znamená, že druhá polovina seniorů naopak Prahu neopouští. Četnost jejich pobytu v rekreačních objektech mimo Prahu klesá úměrně s rostoucím věkem a horším zdravím seniorů. Senioři, kteří v tomto období Prahu neopouštějí uvádějí různé důvody: nejčastěji, že nemají rekreační objekt ani prostředky jezdit mimo Prahu.

Úroveň kulturního a sportovního života pražských seniorů na základě frekvence jejich návštěv kulturních a sportovních akcí a podniků je sotva průměrná. Celá jedna třetina seniorů se jich nezúčastňuje. Pokud se těchto akcí zúčastňuje, pak nejspíše jednou za čtvrt nebo půl roku. S věkem a horším zdravím frekvence návštěv kulturních a sportovních akcí a podniků klesá. Podobně klesá u seniorů s nižším materiálním zabezpečením.

Na domácí nebo zahraniční rekreaci jezdí zhruba 40 % seniorů a pravidelně jen 29 % seniorů. Většina, asi tři pětiny seniorů na rekreaci nejedí, a největší část - jedna třetina - proto, že na to nemá peníze. Svoji úlohu zde hraje věk, zdraví a příjmy důchodců.

Veřejné služby občanské vybavenosti, jako jsou holič, kadeřník, opravný obuvi, šatstva, čistírna využívají téměř všichni důchodci - 83 %. Frekvence jejich využívání je různá, nejčastěji však jednou za 2 až 3 měsíce. Opět to závisí především na výši příjmů důchodců.

Do životního stylu seniorů patří rovněž jejich péče o potomky. **Většina seniorů svým potomkům pomáhá, nejvíce formou pomoci při výchově a hlídání dětí, ale také finančně a materiálně** a některými jinými způsoby. Při výchově a hlídání pomáhají nejvíce ženy, v materiální a finanční formě pomáhají nejvíce ti, kteří na to mají, disponují s vyššími příjmy. Důvody, proč někteří senioři svým dětem nebo vnukům nepomáhají jsou v podstatě dva: potomci to nepotřebují anebo senioři si to nemohu dovolit.

Téměř všichni dotázaní senioři se zabývají nějakými koníčky a zálibami. Jen 3 % jich uvedlo, že vzhledem k vysokému věku nebo špatnému zdraví už žádné koníčky nemá. Rozsah zálib a koníčků zkoumaných seniorů je velký a rozmanitý.

Nejčtenější zálibou vůbec, s velkým náskokem před ostatními je četba knih, časopisů a novin. A poté zahrádkaření. Na prvních deseti místech jsou jednak fyzicky nenáročné a spíše pasivní záliby (četba, poslech televize a rozhlasu), jednak záliby a koníčky vyžadující fyzickou a pohybovou aktivitu (péče o zahradu, turistika, cestování, chataření, kutilství), jimiž se zabývá převážná část dotázaných. Na dalších místech se objevují záliby společenského charakteru a záliby „domáckého“ zaměření (vaření, péče o vnučata).

U mužů jsou více zastoupeny záliby vyžadující určitou fyzickou a pohybovou zdatnost. U žen dominuje četba, více jsou zastoupeny kulturní aktivity a záliby spojené s domácností a s rodinou. S přibývajícím věkem seniorů rostou spíše pasivní záliby a klesá obliba aktivních, fyzicky a pohybově náročnějších koníčků. Prokázala se také určitá souvislost mezi skladbou či preferencí zálib a koníčků seniorů s jejich vzděláním, rodinným stavem, sociální a ekonomickou situací.

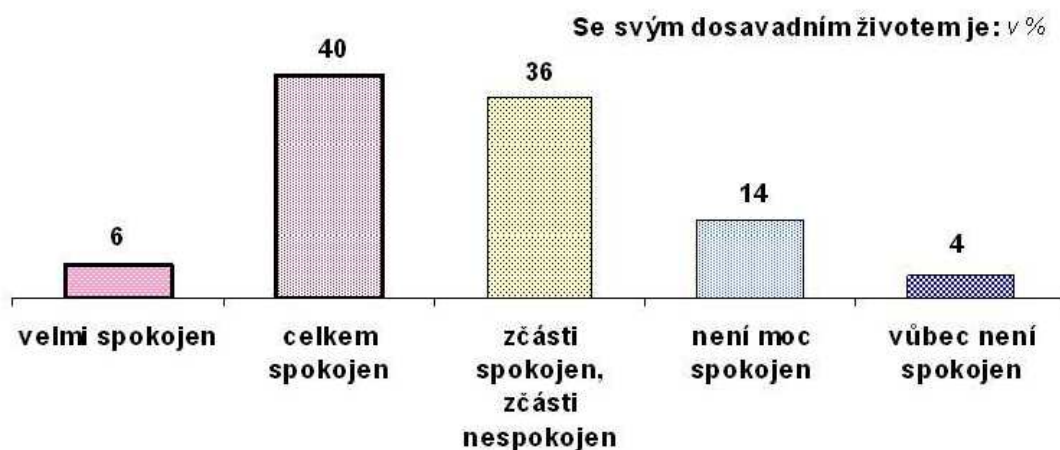
Více jak polovina důchodců se svým zálibám věnuje téměř denně, další více jak čtvrtina minimálně jednou za dva týdny. Ve frekvenci realizace svých koníčků nejsou mezi důchodci podstatnější rozdíly.

6. POSTAVENÍ SENIORA V SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI

Postavení pražského seniora v současné společnosti nebylo zjišťováno metodami objektivního charakteru, ale dotazováním samotných seniorů. Proto se ve výsledcích zkoumání projevuje subjektivita dotazovaných. Jinak řečeno: zjištěné výsledky musíme chápat v názorové rovině, tj. jako zobecněné názory zkoumaných seniorů.

a/ Spokojenost seniorů s dosavadním životem

Vstupní otázka pro tento tematický blok žádala respondenty, aby zhodnotili svůj dosavadní život.

V celkovém souhrnu lze říci, že necelá polovina seniorů – 46 % je se svým dosavadním životem spokojena, a necelá pětina – 18 % je s ním nespokojena. U pražských seniorů tedy převládá pozitivní hodnocení jejich dosavadního života. Spokojenost, resp. nespokojenost však silně diferencovala podle různých skupin seniorů.

Výrazně spokojenější jsou ženatí (vdané) respondenti, senioři, kteří žijí a bydlí v partnerské dvojici, majitelé domů a bytů, senioři s vysokoškolským vzděláním a spíše muži než ženy. Taktéž senioři s vysoce nadprůměrným příjmem jsou se svým dosavadním životem více spokojeni, dokonce velmi spokojeni, než ostatní.

Nespokojenost naopak vyjadřovali silněji rozvedení senioři, ti, kteří bydlí v nájemních bytech, kteří bydlí s dětmi nebo s příbuznými, senioři se základním vzděláním a s podprůměrným příjmem. Nadprůměrný počet seniorů, kteří vůbec nejsou spokojeni s dosavadním životem bydlí v domovech seniorů nebo v domech s pečovatelskou službou.

Je rovněž zřejmá tendence: čím lepší zdravotní stav seniora, tím větší je jeho spokojenost s dosavadním životem. Dvě třetiny seniorů s dobrým zdravotním stavem jsou spokojeny a jen 4 % nespokojeny. Naopak 40 % seniorů se špatným zdravotním stavem je nespokojeno a jen 27 % spokojeno se svým dosavadním životem.

Senioři, kteří žijí sami nevybočují ve svém hodnocení z průměru. Také z hlediska pracovní aktivity v důchodu není příliš velký rozdíl mezi seniory, kteří v důchodu pracují a kteří nepracují. Z hlediska věku je míra spokojenosti v různých věkových skupinách rozkolísaná. Mírně se projevuje tendence větší spokojenosti s vyšším věkem.

b/ Společenská aktivita seniorů

O postavení seniora ve společnosti také vypovídá jeho společenská aktivita, konkrétně dobrovolná práce ve společenských organizacích. Tuto aktivitu jsme zjišťovali současně s potenciálním zájmem o dobrovolnickou práci pomocí otázky: „**Měl byste zájem pracovat jako dobrovolník ve veřejných orgánech, komisích, zájmových sdruženích apod.?**“

Má zájem o práci dobrovolníka	v %
určitě ano	2
možná ano	12
spíše ne	20
určitě ne	55
již tak pracuje	11

Přestože tři čtvrtiny dotázaných seniorů nemají zájem o dobrovolnou práci v různých organizacích, můžeme přece jenom konstatovat, vzhledem k možnostem seniorů, jejich poměrně dobré porozumění pro společenské aktivity tohoto typu.

Opravňuje nás k tomu především 11 % aktivně zapojených seniorů do činnosti společenských organizací a dále 14 % seniorů s potenciálním zájmem o práci dobrovolníka.

Senioři, kteří již pracují ve společenských organizacích vykonávají bezplatnou práci: ve Svazu důchodců ČR, v Klubech důchodců, v komisích politických stran a organizací, v zájmových organizacích (divadelní ochotník, zahrádkář, včelař aj.), v občanských sdruženích, v sociální oblasti péče o lidi, včetně zdravotně handicapovaných, v tělovýchovných a sportovních organizacích, v ženském hnutí, v bytových družstvech, v odborovém hnutí, v místním zastupitelstvu, v různých komisích a akcích např. při volbách.

Zatímco mezi potenciálními dobrovolníky (projevili zájem pracovat jako dobrovolník) není podstatný rozdíl mezi počtem mužů a žen, mezi seniory, kteří už pracují jako dobrovolníci je asi o třetinu více mužů než žen. Z hlediska věku jsou mezi dobrovolníky nejvíce zastoupeni senioři ve věku 60-64 let a trochu překvapivě 75-79 let. Nejméně jsou zastoupeni důchodci z nejmladší a z nejstarší věkové kategorie.

Senioři – dobrovolníci jsou skoro ze všech obvodů Prahy, více dobrovolníků je z řad seniorů, kteří žijí v partnerské dvojici, a kteří bydlí s dětmi. Nejméně dobrovolníků je z řad příjemců předčasného starobního důchodu. Ti však ve větším počtu projevili o tuto práci zájem. Jako dobrovolníci mnohem více pracují senioři s vyššími příjmy a naopak mnohem méně senioři s podprůměrnými příjmy.

c/ Postavení seniorů mezi ostatními občany

Diskriminace seniorů

Poměrně osobní a konkrétní byla otázka: „**Stává se vám někdy, že jako důchodce pociťujete nějakou újmu, vydírání či násilí ze strany rodiny, sousedů nebo jiných lidí ?**“

Újmu, vydírání či násilí pociťuje:	Ano, často	Ano, občas	Ne
ze strany rodiny	1 %	6 %	91 %
ze strany sousedů	1 %	12 %	85 %
ze strany jiných lidí	4 %	25 %	70 %

Z odpovědí vyplývá, že s **negativním jevem diskriminace důchodců se senioři setkávají poměrně málo. Velmi málo, prakticky vůbec, se s ním setkávají v rámci své rodiny, poněkud více v okruhu svého blízkého okolí (sousedství) a častěji v širším, méně známém společenském prostředí.** Nutno ale připomenout, že i v tomto případě jde jen o necelou třetinu seniorů. Z jiného úhlu pohledu lze uvedené výsledky interpretovat tak, že určité formy diskriminace seniorů se lidé dopouštějí spíše vůči jim osobně neznámým seniorům, a čím je jim senior osobně bližší, tím méně častá je jeho případná diskriminace.

V odpovědích na uvedenou otázku není rozdíl mezi muži a ženami.

Diskriminaci od členů rodiny a sousedů, a zčásti od jiných lidí ve větší míře pociťují senioři, kteří bydlí s dětmi či s příbuznými, senioři do 60 let, rozvedení senioři, se základním vzděláním, a také ti, kteří bydlí v domově seniorů nebo v domě s pečovatelskou službou. Je zajímavé, že takovou diskriminaci uváděli také senioři s vysoce nadprůměrnými příjmy. Pociťují to hlavně od členů rodiny.

Na diskriminaci sousedů a jiných lidí si stěžují více svobodní senioři, a ti, kteří bydlí v nájmu u soukromých majitelů.

Zkušenosti seniorů s mladšími spoluobčany

Osobní a konkrétní byla i otázka na celkové zkušenosti seniorů s mladšími spoluobčany.

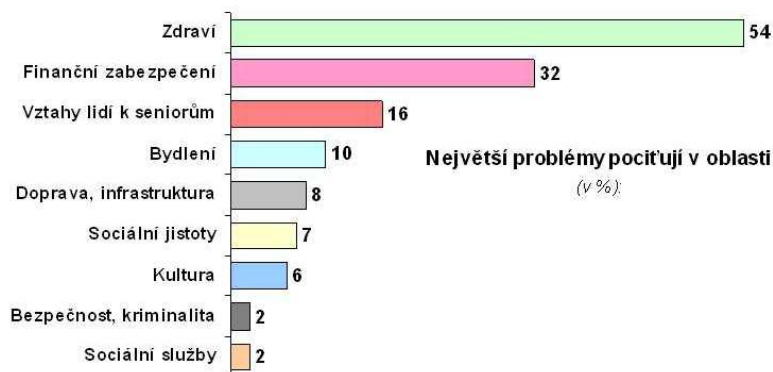
Zkušenosti s mladšími spoluobčany mají:	v %
převážně dobré	29
spíše dobré	35
rozporné, dobré i špatné	32
spíše špatné	3
převážně špatné	1

Z toho, že většina - skoro dvě třetiny - seniorů má s mladšími spoluobčany celkově dobré zkušenosti a jen 4 % špatné, lze vyvozovat, že senioři v Praze celkem nemají problémy ve vztazích se svými mladšími spoluobčany. Je možné, že se do uvedeného příznivého hodnocení vztahu s mladšími spoluobčany promítají i již uvedené převládající pozitivní společenské postoje seniorů.

Ve zkušenostech seniorů s mladšími spoluobčany není podstatný rozdíl mezi muži a ženami, podstatné rozdíly nejsou ani z hlediska věku, rodinného stavu a dalších znaků seniorů. Pouze senioři, kteří bydlí v nájemním bytě soukromého majitele a příjemci předčasného starobního důchodu častěji uváděli spíše špatné zkušenosti. Obdobně i senioři z domova seniorů nebo z domu s pečovatelskou službou. Z pražských obvodů nejvíce dobrých zkušeností (více jak tři čtvrtiny) s mladšími spoluobčany mají senioři z Prahy 8.

d/ Problémové oblasti života seniorů

Pro posouzení postavení seniora ve společnosti byla důležitá otázka: „**V kterých oblastech života pociťujete největší problémy?**“ Otázka byla otevřená s malou nápovědou možných odpovědí. Respondenti měli možnost dvou odpovědí, většina tuto možnost využila. Avšak skoro 2 % seniorů na danou otázku vůbec neodpovědělo, celých 6 % seniorů uvedlo, že nemá žádné problémy a 2 % odpovědělo, že neví. Součet četností všech odpovědí pochopitelně přesahuje 100 %.

Největším, nejčastějším problémem zkoumaných seniorů je tedy zdraví, jejich zdravotní stav, dalším jejich velkým problémem je finanční a materiální zabezpečení.

S určitým odstupem, v různé četnosti jsou uváděny materiální, sociální i kulturní problémy a problémy ve vztazích mezi lidmi. Poměrně překvapivě 6 % seniorů nepociťuje, nemá žádné problémy.

Třídění odpovědí podle sociodemografických a ekonomických znaků seniorů ukázalo některé rozdíly, ale žádný z nich nemění celkové pořadí a význam uvedených problémů života seniorů. Navíc většina rozdílů je očekávaných: ženy více než muži uvádějí jako největší problém zdraví. Problémy s financemi uváděli častěji rozvedení senioři a přirozeně senioři s podprůměrným příjmem. Se zdravím mají častěji problémy rovněž příjemci

předčasného starobního důchodu. Problém sociálních jistot častěji uváděli senioři, kteří bydlí s dětmi a problém s financemi a bydlením více pociťují senioři, kteří bydlí s jinými osobami.

Shrnutí k postavení seniora v současné společnosti

U pražských seniorů převládá pozitivní hodnocení jejich dosavadního života, jednoznačně nespokojených je jen malá část jich. **V celkovém souhrnu necelá polovina seniorů – 46 % - je se svým dosavadním životem spokojena, a necelá pětina – 18 % je s ním nespokojena.** Výrazně spokojenější jsou ženatí (vdané) respondenti, senioři, kteří žijí a bydlí v partnerské dvojici, majitelé domů a bytů, senioři s vysokoškolským vzděláním a taktéž senioři s vysoce nadprůměrným příjmem.

Přestože tři čtvrtiny dotázaných seniorů nemají zájem o dobrovolnou práci v různých organizacích, můžeme konstatovat, že čtvrtina dotázaných projevila poměrně dobré porozumění pro společenské aktivity tohoto typu.

S negativním jevem diskriminace (újma, vydírání, násilí) důchodců se senioři setkávají poměrně málo - necelá třetina respondentů. Velmi málo, prakticky vůbec, se senioři s diskriminací své osoby setkávají v rámci své rodiny, o trochu více v okruhu svého blízkého okolí (sousedství) a poněkud více v širším, méně známém společenském prostředí. Z jiného úhlu pohledu lze uvedené výsledky interpretovat tak, že určité formy diskriminace seniorů se lidé dopouštějí spíše vůči jim osobně neznámým seniorům.

Výzkum naznačil vcelku dobré vztahy mezi starou a mladšími generacemi v Praze. Dokumentují to poznatky, že většina (skoro dvě třetiny) seniorů má s mladšími spoluobčany celkově dobré zkušenosti a jen 4 % špatné.

Důležitým ukazatelem života seniorů ve společnosti je přehled (a pořadí) hlavních problémů jejich života. **Největším, nejčastějším problémem seniorů je jejich zdravotní stav.** Abstrahujeme-li od problému zdraví, které trápí většinu seniorů, pak postavení seniorů ve společnosti či jejich klidný a důstojný život ve společnosti nejvíce negativně ovlivňují finanční problémy, špatné vztahy lidí k seniorům, dále v menší míře problémy s bydlením, s dopravou a infrastrukturou. Senioři také postrádají větší sociální jistoty a snadnější dostupnost kultury. Oblasti bezpečnosti a sociálních služeb jsou považovány za problémové jen malou částí seniorů.

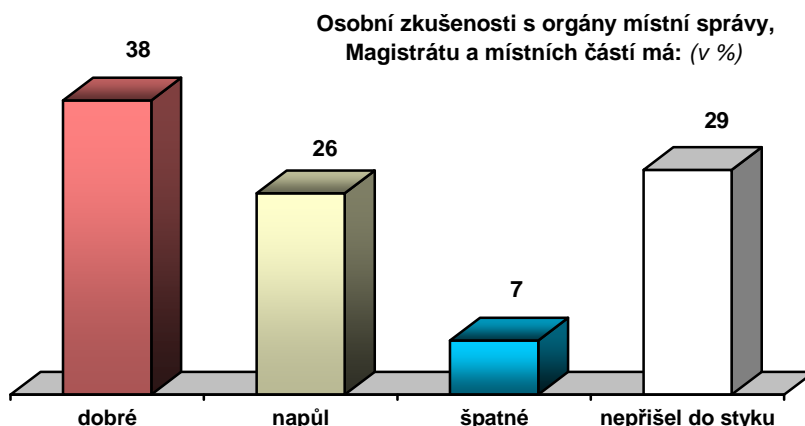
Třídění odpovědí podle sociodemografických a ekonomických znaků seniorů ukázalo některé rozdíly, ale žádný z nich nemění celkové pořadí a význam uvedených problémů života seniorů. Navíc většina rozdílů je očekávaných.

7. NÁZORY NA PÉČI MÍSTNÍ SPRÁVY O SENIORY

Lidé často nehodnotí práci a péči orgánů, úřadů místní správy a jejich pracovníků o ně podle obsahu a forem jejich opatření a akcí, ale spíše ji vnímají a posuzují prostřednictvím osobní zkušenosti z jednání s pracovníky daných úřadů. Totéž platí i pro seniory, a proto jim byly položeny otázky zjišťující osobní zkušenosti s orgány místní správy a jejich pracovníky a stupeň důvěry k nim.

Zkušenosti seniorů s místní správou

Z odpovědí na otázku „**Jaké máte osobní zkušenosti s orgány místní správy, Magistrátu a místní částí města Prahy?**“ je zřejmé, že u respondentů převažují kladné zkušenosti s orgány a pracovníky místní správy, ale není to ani u poloviny dotázaných.

Špatné zkušenosti má sice jen malá část seniorů – 7 % (většinou, převážně špatné 5 %, jednoznačně špatné 2 %), ale více jak čtvrtina seniorů má zkušenosti rozporné. Když nebudeme brát v úvahu překvapivě vysoký počet seniorů, který s orgány místní správy a jejími pracovníky nepřišel do styku, pak počet seniorů s dobrou zkušeností – 38 % (přičemž velmi dobré jen 6 %, většinou, převážně dobré 32 %) je jen o málo větší než počet seniorů s rozpornou a špatnou zkušeností. **Proto můžeme hodnotit zkušenosti seniorů s úřady a pracovníky Magistrátu a městských částí Prahy pouze jako mírně kladné.**

Ve značném počtu (29 %) seniorů, **kteří (údajně) nepřišli do styku s úřady a pracovníky místní správy** (otázka je jak si vybavili vydání osobních dokladů, přihlášení k trvalému pobytu atd.) jsou více zastoupeny ženy než muži, senioři starší 75 let, svobodní, se základním vzděláním, podle dřívějšího zaměstnání (profese) více dělníci, řemeslníci, provozní zaměstnanci a ženy v domácnosti, a také senioři s podprůměrným příjmem a o něco více ti, co žijí (bydlí) sami a v důchodu již nepracují.

Mezi seniory, **kteří mají dobré zkušenosti** s orgány a pracovníky místní správy jsou více zastoupeni senioři do 60 let a senioři s mírně nadprůměrným příjmem.

Mezi seniory, **kteří mají špatné zkušenosti** s orgány a pracovníky místní správy jsou více zastoupeni senioři, kteří bydlí s příbuznými, případně s dalšími osobami, senioři, kteří v důchodu pracují na plný úvazek nebo podnikají a příjemci předčasného starobního důchodu.

Mezi seniory s **rozpornými zkušenostmi** s místní správou jsou více zastoupeni rozvedení, dále senioři, kteří v důchodu pracují na plný úvazek nebo podnikají, senioři s vysoce nadprůměrným příjmem a příjemci předčasného starobního důchodu.

Z uvedené analýzy vyplývá, že charakter zkušeností seniorů s orgány a pracovníky místní správy prakticky nesouvisí s jejich pohlavím, věkem, vzděláním, rodinným stavem, sociálním postavením a jen částečně souvisí s jejich některými ekonomickými ukazateli (druh důchodu, výše příjmu, pracovní aktivita v důchodu). Zjištěné rozdíly ve zkušenostech seniorů z některých obvodů Prahy jsou pro malou četnost nevalidní, nevěrohodné.

Důvěra seniorů k místní správě

Druhá otázka této tématické části zněla: „**Jak velká je vaše důvěra k těmto orgánům, k zastupitelům a pracovníkům místní správy?**“

Stupeň důvěry k zastupitelům a pracovníkům místní správy:	v %
Věřím jim jednoznačně, bez výhrad	5
Spíše jim věřím, věřím jim s výhradami	39
Spíše jim nevěřím	25
Vůbec jim nevěřím	8

Neví, nedovede posoudit	22
Neodpověděl	1

Důvěru k orgánům, zastupitelům a pracovníkům místní správy vyjádřila jen málo výrazná část seniorů. Navíc většinou jde o důvěru s výhradami. V souvislosti s tím, že více jak třetina seniorů místní správě nedůvěřuje (byť jen 8 % jednoznačně, zcela) jde o stav, který sice není úplně špatný, ale rozhodně nemůže zastupitele a pracovníky Magistrátu a městských částí hlavního města Prahy uspokojovat. Dále skoro čtvrtina seniorů se vyhnula přímé odpovědi tím, že odpověděla „nevím, nedovedu posoudit“.

Odpovědi na otázku důvěry jsou nikoli náhodou podobné odpovědím na otázku osobních zkušeností s orgány a pracovníky místní správy, protože se mezi nimi prokázala těsná souvislost ve smyslu: **čím lepší jsou osobní zkušenosti seniorů s orgány a pracovníky místní správy, tím větší je jejich důvěra k nim.**

Více nedůvěřují senioři, kteří bydlí s příbuznými, případně s dalšími osobami, příjemci předčasného starobního důchodu a senioři, kteří v důchodu pracují na plný úvazek.

Mezi těmi, kteří odpověděli „nevím, nedovedu posoudit“ jsou více zastoupeni senioři se základním vzděláním, starší 80 let a ti, co neuvedli svůj průměrný příjem.

Podobně jako u zkušeností lze konstatovat, že stupeň důvěry seniorů k orgánům, zastupitelům a pracovníkům místní správy nesouvisí s jejich pohlavím, věkem, vzděláním, rodinným stavem a sociálním postavením a jen ojediněle souvisí s některými faktory ekonomického charakteru. Zjištěné určité rozdíly ve stupni důvěry mezi seniory z některých obvodů Prahy opět nelze uvést pro jejich velmi malou validitu.

Shrnutí k názorům na péči místní správy o seniory

Celkově mírně převažují dobré zkušenosti seniorů nad součtem špatných a rozporných zkušeností. Tento vcelku přijatelný stav však znehodnocuje skutečnost, že skoro třetina seniorů uvedla, že nemá žádné zkušenosti, protože nepřišla do styku s úřady a pracovníky místní správy.

Podobně lze hodnotit vyjádřenou důvěru seniorů k orgánům, zastupitelům a pracovníkům místní správy. Důvěru vyjádřila jen málo výrazná většina seniorů, nejvíce jen podmíněně, s výhradami. Třetina seniorů vyjádřila nedůvěru, i když většinou částečnou (spíše). Skoro čtvrtina seniorů se vyhnula přímé odpovědi tím, že odpověděla „nevím“ nebo neodpověděla.

Prokázala se těsná souvislost mezi osobní zkušeností seniorů s orgány a pracovníky místní správy a jejich důvěrou k nim ve smyslu: čím lepší zkušenost, tím větší důvěra.

III. VÝSLEDKY ANALÝZY SOUBORŮ STATISTICKÝCH DAT

Statistická komparační analýza testuje data Českého statistického úřadu, tj. statistiku spotřebitelských cen a statistiku spotřebních vydání starobních důchodců, data České správy sociálního zabezpečení, tj. statistiku pražských starobních a kombinovaných penzí a data Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, tj. statistiku sociálních dávek přiznaných a vyplácených pražským starobním důchodcům.

A) STATISTIKA SPOTŘEBITELSKÝCH CEN ČSÚ

Bezprostředně po dořešení právních vztahů mezi zadavatelem a zhotovitelem výzkumu byly zahájeny analytické práce na historicky ojedinělém porovnávání pohybů cenových hladin spotřebitelských cen v hl.m. Praze a spotřebitelských cen v celé České republice. Obě cenové sestavy, tj. pražskou a českou, bezprostředně po uveřejnění inflace měsíčně dodával Český statistický úřad. Analytické srovnávací práce realizoval výzkumný tým projektu. Sumarizace dat pak byla realizována ve dvou formách. A to porovnáváním cenových hladin u celých sestav souboru cenových reprezentantů pro měření spotřebitelských cen ČSÚ, tj. v počtu 753 až 767 cen zboží a služeb, dle prováděných měsíčních aktualizací sestav statistickým úřadem. Dále byl pro účely výzkumu vypracován specifický spotřební koš cen tzv. základních životních potřeb starobních důchodců, který obsahuje 363 cenových reprezentantů. Výpočty byly provedeny na výzkumném vzorku cenových hladin za měsíce červen, červenec, srpen, září, říjen, listopad, prosinec 2007 a leden, únor, březen, duben, květen a červen 2008. **Tj. na výzkumném vzorku třinácti měsíců, časově aktuálně členěných pro potřeby výzkumu.** Vlastní výpočet byl realizován v programu Microsoft Excel. **Celkem bylo porovnáno 28 952 dat.**

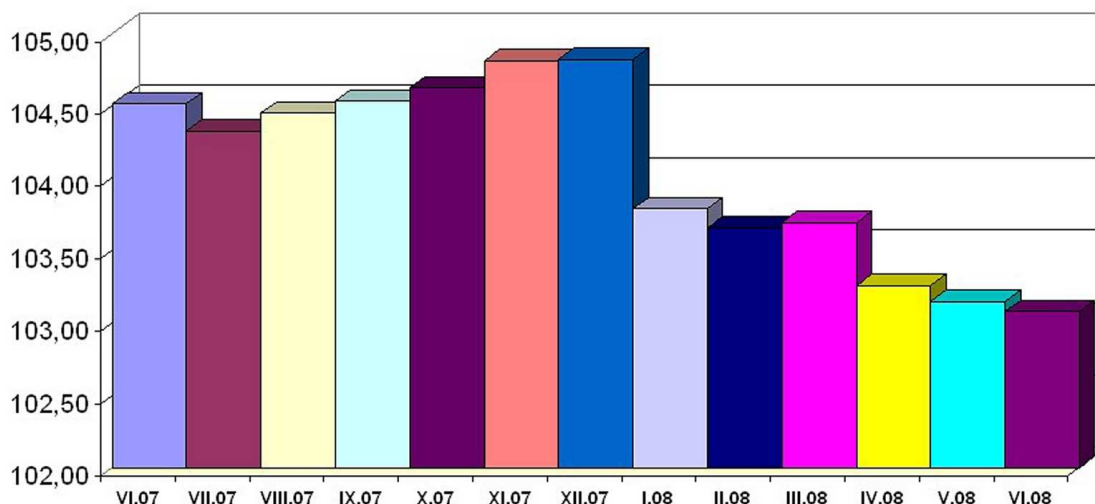
POHYBY CENOVÝCH HLADIN SPOTŘEBITELSKÝCH CEN V PRAZE A V ČESKÉ REPUBLICE ZA OBDOBÍ ČERVEN 2007 AŽ ČERVEN 2008 (Praha/ČR v %)

Třináctiměsíční porovnávání obou hladin spotřebitelských cen měřených ČSÚ, tj. v Praze a v České republice potvrdilo hypotézu, že **pražské ceny jsou oproti celostátnímu průměru vyšší**. A to v červnu 2007 byly vyšší o 4,51 procentního bodu, v červenci o 4,32 %, v srpnu o 4,45 %, v září o 4,53 %, v říjnu o 4,62 %, v listopadu o 4,81 % a v prosinci 2007 o 4,82 %. Z uvedeného je zřejmé, že vývoj odchylky obou cenových hladin se meziměsíčně měnil v řádech desetin procentního bodu. Nejvyšší odchylka obou cenových hladin byla zaznamenána v prosinci a nejnižší v červenci. **Pololetní průměr odchylky obou cenových hladin druhého pololetí 2007 pak dosahoval 4,58 procentního bodu.** V lednu 2008 se odchylka mezi cenovými hladinami oproti prosinci 2007 snížila ze 4,82 procentního bodu na 3,79 bodu, **tj. výrazně (1,03 %)**, a v dalších šesti měsících pak byl vývoj obdobný jako ve druhém pololetí 2007. Tj. odchylka se meziměsíčně měnila pouze v řádech desetin procentního bodu. V únoru tak byly pražské spotřebitelské ceny o 3,65 % nad celostátním průměrem, v březnu o 3,69 %, v dubnu o 3,23 %, v květnu o 3,15 % a v červnu 2008 o 3,08 % nad celostátním průměrem. **Pololetní průměr odchylky cenových hladin prvního pololetí 2008 dosahoval 3,43 procentního bodu.** Porovnáme – li tendence pohybu hladin spotřebitelských cen v hl.m. Praze a spotřebitelských cen celé České republiky v obou pololetích, pak byl vývoj zcela opačný. Ve druhém pololetí 2007 totiž rozdíl pražských spotřebitelských cen oproti celostátnímu průměru meziměsíčně narůstal a naopak v prvním pololetí 2008 docházelo k permanentnímu meziměsíčnímu poklesu. **Z výše uvedeného je zřejmé, že rozdíly mezi hladinami pražských spotřebitelských cen a cen Česka se vyvíjejí v čase, a také že tento pohyb je determinován inflací. A to úměrně ke kupní síle pražské populace.**

Pražské ceny byly oproti celostátnímu průměru vyšší (v %)

Červen 2007	červenec 2007	Srpen 2007	Září 2007	říjen 2007	listopad 2007	prosinec 2007
104,510	104,321	104,448	104,530	104,623	104,812	104,821

leden 2008	únor 2008	Březen 2008	duben 2008	květen 2008	Červen 2008
103,785	103,651	103,690	103,255	103,148	103,078

Třináctiměsíční výzkum pohybu obou cenových hladin pak dále prokázal, že **rozdíly mezi pražskými cenami a českým průměrem se nejen vyvíjejí v čase, ale že tyto rozdíly jsou navíc výrazně diferencované. A to nejen u ceny stejného zboží nebo služby, ale též u cen celých zbožových skupin nebo skupin služeb, které v souhrnu vyústí až do rozdílů mezi cenami celých oddílů statistiky spotřebitelských cen ČSÚ.**

a) Potraviny a nealkoholické nápoje:

Pohyb cenových hladin v uvedeném cenovém oddílu byl měřen prostřednictvím 164 až 167 cenových reprezentantech aktualizovaných cenových sestav Českým statistickým úřadem. Cenová sestava ČSÚ tyto reprezentanty rozčleňuje do 57 podskupin, a to např. na cenové reprezentanty pečiva, vepřového masa, hovězího masa, uzenin, drůbeže, ryb, mléka, sýrů, ostatních mléčných výrobků, ovoce, zeleniny, cukrovinek a cukrářských výrobků a cenových reprezentantů nealkoholických nápojů. Stejně jako u všech ostatních cenových oddílů se také u potravin a nealkoholických nápojů rozdíly mezi cenami vyvíjely v čase, kdy v červnu 2007 byly pražské ceny oproti celostátnímu průměru o 0,35 procentního bodu vyšší, v červenci o 1,09 bodu, v srpnu o 1,24 bodu, v září o 1,22 bodu, v říjnu o 1,23 bodu, v listopadu o 1,65 bodu a v prosinci 2007 o 1,96 procentního bodu. V lednu 2008 se rozdíl navýšil na 2,52 procentního bodu, v únoru dále vzrostl na 2,66 bodu, v březnu vzrostl na 2,72 bodu, v dubnu dále na 2,81 bodu, v květnu na 2,94 bodu a v červnu naopak meziměsíčně poklesl ze 2,94 na 2,81 procentního bodu. **Pražské ceny potravin a nealkoholických nápojů tedy byly v průběhu druhého pololetí 2007 1,25 % nad celostátním průměrem a v prvním pololetí 2008 2,74 % nad celostátním průměrem.** Z toho například u pečiva byly pražské spotřebitelské ceny v testovaném období 2,43 až 3,39 procentních bodů nad celostátním průměrem. Naopak pod celostátním průměrem byly pražské ceny mléka (0,42 až 2,49 %), ceny ostatních mléčných výrobků (1,17 až 5,18 %) a ceny zeleniny (20,68 až 23,62 %). Okolo celostátního průměru oscilovaly pražské ceny hovězího (-1,70 % až +0,07 %) a vepřového masa (-2,47 % až +2,41 %), ceny sýrů (- 0,71 % až +2,45 %), ceny ovoce (-3,04 až +3,90 %) a ceny nealkoholických nápojů (-1,42 % až +1,62 %). Rozdíly u cen chleba oscilovaly na hodnotách -2,71 % červen 2007, -2,08 % červenec, +0,37 % srpen, +0,62 % září, -0,75 % říjen, -1,37 % listopad, +0,13 % prosinec, -3,00 % leden, -1,95 % únor, -1,65 % březen, -1,98 % duben, -0,64 % květen a -0,18 % červen 2008.

b) Alkoholické nápoje a tabák:

U tohoto cenového oddílu byl pohyb obou cenových hladin spotřebitelských cen, tj. pražské a českého průměru měřen prostřednictvím 20 až 21 cenových reprezentantech aktualizovaných cenových sestav ČSÚ. Cenová sestava tyto reprezentanty rozčleňuje do tří podskupin alkoholických nápojů a jedné podskupiny tabákových výrobků. Stejně jako u ostatních cenových oddílů se rozdíly mezi cenovými hladinami vyvíjely v čase a navíc diferencovaně. Např. u lihovin byly pražské spotřebitelské ceny o 2,73 % v červnu 2007, o 2,83 % v červenci, o 2,80 % v srpnu, o 3,71 % v září, o 2,28 % v říjnu, o 1,26 % v listopadu, o 3,75 % v prosinci, o 4,55 % v lednu, o 3,49 % v únoru, o 3,01 % v březnu, o 2,89 % v dubnu, o 2,80 % v květnu a o 2,89 % v červnu 2008 **nižší než celostátní průměr**. U piva byly pražské ceny naopak o 4,59 % v červnu 2007, o 3,49 % v červenci, o 5,25 % v srpnu, o 2,81 % v září, o 3,49 % v říjnu, o 3,84 % v listopadu, o 4,32 % v prosinci, o 3,85 % v lednu, o 4,12 % v únoru, o 2,94 % v březnu, o 3,56 % v dubnu, o 3,83 % v květnu a o 4,10 % v červnu 2008 **vyšší než celostátní průměr**. U tabákových výrobků **pražské ceny okolo celostátního průměru oscillovaly**. A to na hodnotách +0,74 % v červnu 2007, +2,20 % v červenci, +1,25 % v srpnu, +0,95 % v září, +0,54 % v říjnu, +0,04 % v listopadu, -0,22 % v prosinci, -0,11 % v lednu, -0,12 % v únoru, -0,22 % v březnu, -0,12 % v dubnu, +0,26 % v květnu a +0,64 % v červnu 2008. **Celkově byly pražské spotřebitelské ceny cenového oddílu alkoholických nápojů a tabáku ve druhém pololetí 2007 0,06 procentního bodu pod celostátním průměrem a naopak v prvním pololetí 2008 0,04 procentního bodu nad celostátním průměrem.**

c) Odívání a obuv:

U odívání a obuvi byly odlišné pohyby pražských spotřebitelských cen a celostátního cenového průměru měřeny prostřednictvím 71 cenových reprezentantů. Cenová sestava ČSÚ tyto reprezentanty rozčleňuje do 13 podskupin u odívání a do 4 podskupin u obuvi. U odívání např. na tři podskupiny prádla a pleteného oblečení dámského, pánského a dětského, na tři podskupiny konfekce, a to na konfekci pánskou, dámskou a dětskou, na podskupinu oděvních doplňků a na podskupinu čištění, oprav a půjčování oděvů. U obuvi jsou cenoví reprezentanti rozčlenění do podskupin čtyř, a to na obuv pánskou, na obuv dámskou, na obuv dětskou a na podskupinu oprav a půjčování obuvi. Stejně jako u ostatních cenových oddílů byl pohyb pražských cen a celostátního cenového průměru také u odívání a obuvi proměnlivý v čase a současně významně diferencovaný. U prádla a pleteného ošacení byly pražské spotřebitelské ceny o 9,40 až 14,82 procentních bodů nad celostátním průměrem. U konfekce o 11,48 až 16,33 % nad celostátním průměrem a u oděvních doplňků o 0,17 až 9,38 % nad celostátním průměrem. U obuvi pánské byly pražské spotřebitelské ceny o 7,25 až 13,48 procentních bodů nad celostátním průměrem, u obuvi dámské o 7,31 až 14,33 % nad celostátním průměrem a u obuvi dětské pražské ceny okolo celostátního průměru oscillovaly (-1,59 % až +4,65 %). Pražské spotřebitelské ceny celého oddílu odívání a obuvi pak byly v červnu 2007 12,66 procentního bodu nad celostátním průměrem, v červenci 11,87 bodu nad celostátním průměrem, v srpnu 11,16 bodu, v září 11,05 bodu, v říjnu 13,00 bodu, v listopadu 13,95 bodu a v prosinci 13,16 procentního bodu nad celostátním průměrem. V lednu 2008 pak odchylka meziměsíčně poklesla na 11,86 procentního bodu a v únoru na 10,65 bodu. V březnu došlo naopak k meziměsíčnímu nárůstu z 10,65 na 11,40 procentního bodu. V dubnu na 11,56 bodu a v květnu až na 11,85 bodu. V červnu 2008 došlo k meziměsíčnímu poklesu odchylky mezi pražskými cenami a celostátním cenovým průměrem z 11,85 na 10,67 procentního bodu. **Pražské ceny odívání a obuvi tak byly v průběhu druhého pololetí 2007 12,40 procentních bodů nad celostátním průměrem a v prvním pololetí 2008 11,33 procentních**

bodů nad celostátním průměrem. Z toho ceny odívání 4,17 % a 4,88 % a ceny obuvi 8,23 % a 6,45 %.

d) Bydlení, voda, energie, paliva:

Pohyb obou hladin spotřebitelských cen, tj. pražských a českého průměru byl u tohoto, pro pražské seniory významného cenového oddílu, měřen prostřednictvím 62 cenových reprezentantů. Cenová sestava ČSÚ rozčleňuje tyto reprezentanty do 13 podskupin pro měření ceny bydlení a do dvou podskupin pro měření cen výrobků pro běžnou údržbu a opravy v bytech a pro měření cen údržbářských prací. Cena bydlení je měřena prostřednictvím podskupiny reprezentantů pro měření čistého nájemného placeného nájemníky v nájemních bytech. Dále prostřednictvím podskupiny pro měření náhrad placených družstevníky v bytech bytových družstev a podskupiny pro měření tzv. imputovaného nájemného vlastníků bytů. Zbývající položky ceny bydlení jsou pak měřeny prostřednictvím dalších 10 podskupin. A to prostřednictvím pěti podskupin pro vodné, stočné, teplo a teplou užitkovou vodu, pro sběr pevných odpadů a pro ostatní služby souvisejících s bydlením. A prostřednictvím pěti podskupin reprezentantů pro elektřinu, zemní plyn, pro plyn v bombách, pro tekutá a pro tuhá paliva. U nájemního bydlení státem regulovaného byly pražské spotřebitelské ceny v červnu 2007 53,16 procentních bodů nad celostátním průměrem, v červenci 54,53 bodů, v srpnu 56,42 bodů, v září 61,05 bodů a v říjnu 61,14 bodů nad celostátním průměrem. V listopadu rozdíl poklesl na 60,83 procentních bodů, v prosinci ale byl pokles zastaven a tendence růstu dále pokračovala. V prosinci na 61,02 procentních bodů a v lednu výrazně na 68,59 procentních bodů. V únoru došlo mezi cenami regulovaného nájemného opět k poklesu, a to na 67,90 procentních bodů. V březnu byl pokles zastaven a došlo k nárůstu na 69,25 procentních bodů. V dalších testovaných měsících nárůst rozdílů mezi cenami regulovaného nájemného v Praze a v Česku dále pokračoval. A to na 69,35 bodů v dubnu a na 69,25 bodů v květnu. V červnu 2008 pak byly pražské ceny regulovaného nájemného 69,01 procentních bodů nad celostátním průměrem. **V průběhu jednoho roku tak došlo k nárůstu odchylky mezi pražskou cenou regulovaného nájemného a českým průměrem ze 53,16 na 69,01 procentních bodů. Přímo opačné tendence byly naopak prokázány u ostatních druhů bydlení. A to jak u nájemního bydlení neregulovaného, tak u bydlení družstevního a bydlení vlastnického.** Nejvyšší meziroční pokles odchylky mezi pražskými cenami a celostátním průměrem pak byl prokázán u nájemného bydlení neregulovaného, nejnižší u nájemního bydlení vlastnického. U nájemního bydlení neregulovaného pražská cena porovnávaná k celostátnímu průměru meziročně poklesla ze 73,00 procentních bodů v červnu 2007 na 61,52 procentních bodů v červnu 2008. Pražská cena placených náhrad v družstevních bytech meziročně poklesla ze 35,06 procentních bodů v červnu 2007 na 26,10 bodů v červnu 2008 a pražská cena tzv. imputovaného nájemného vlastníků bytů meziročně poklesla ze 64,91 % v červnu 2007 na 61,34 % v červnu 2008. Zajímavé také je, že rozdílů cenových hladin mezi regulovaným a neregulovaným nájemným se k červnu 2008 vyrovnaly. Cena pražského vodného byla v červnu až prosinci 2007 0,48 % pod celostátním průměrem. V lednu 2008 nepatrně vzrostla na 0,47 procentního bodu pod celostátní průměr a v únoru výrazně poklesla na 3,91 bodu pod celostátní průměr. V březnu na únorové hodnotě setrvala, v dubnu dále poklesla na 4,24 procentního bodu pod celostátní průměr a na této hodnotě setrvala až do konce testovaného období, tj. do června 2008. Vývoj ceny pražského stočného byl obdobný. V červnu až prosinci 2007 byla 2,63 procentního bodu pod celostátním průměrem, v lednu 2008 nepatrně vzrostla na 2,62 procentního bodu pod celostátní průměr. V únoru poklesla na 4,71 bodu pod celostátní průměr a na této hodnotě setrvala až do konce testovaného období, tj. do června 2008. Vývoj pražské ceny tepla a teplé užitkové vody byl na rozdíl od ceny vodného a stočného rozporuplný. V průběhu druhého pololetí 2007 byla

pražská cena tepla a teplé užitkové vody vyšší než celostátní průměr a v průběhu prvního pololetí 2008 naopak nižší než celostátní průměr. Nad celostátním průměrem byla o 2,04 procentního bodu v červnu 2007, o 1,91 bodu v červenci, o 1,75 bodu v srpnu, o 1,69 bodu v září, o 1,06 bodu v říjnu, o 0,42 bodu v listopadu a o 0,57 bodu v prosinci 2007. V lednu 2008 došlo k obratu, kdy pražská cena tepla a teplé užitkové vody pod celostátní průměr naopak poklesla. A to o 6,92 procentních bodů v lednu, o 7,23 bodů v únoru, o 4,50 bodu v březnu, o 3,68 bodu v dubnu a o 3,97 bodu v květnu a v červnu. Výrazně vyšší než celostátní průměr jsou pražské ceny sběru pevných odpadů a ceny ostatních služeb souvisejících s bydlením. V průběhu testovaného období byly pražské ceny sběru pevných odpadů 41,36 až 44,04 procentních bodů nad celostátním průměrem a pražské ceny ostatních služeb souvisejících s bydlením 88,76 až 92,68 procentních bodů nad celostátním průměrem. Pražské ceny elektřiny byly v hodnoceném období 1,20 až 1,65 % nad celostátním průměrem a pražské ceny zemního plynu naopak 7,36 až 38,73 % pod celostátním průměrem. Pražské ceny tuhých paliv okolo celostátního průměru oscilovaly (-0,14 % až +12,20 %). **Celkově pak byly pražské ceny celého cenového oddílu bydlení, vody, energií, paliv, bytových služeb a bytové údržby oproti cenám českým v průběhu druhého pololetí 2007 14,86 procentních bodů a v průběhu prvního pololetí 2008 11,91 procentních bodů nad celostátním průměrem.**

e) Bytové vybavení a zařízení domácností:

U tohoto oddílu byl pohyb analyzovaných cenových hladin, tj. pražských spotřebitelských cen a celostátního průměru, měřen prostřednictvím 81 až 83 cenových reprezentantů časově aktualizovaných cenových sestav ČSÚ. Cenové sestavy rozčleňují tyto reprezentanty do 21 podskupin. A to na šest podskupin bytového vybavení, na šest podskupin elektrospotřebičů, na tři podskupiny nádobí, na jednu podskupinu nářadí, na dvě podskupiny úklidových a čistících prostředků, na podskupinu ostatních potřeb pro domácnost, na podskupinu oprav domácích elektrických spotřebičů a na podskupinu služeb pomoci v domácnosti. Obdobně jako u předchozích cenových oddílů také u oddílu bytového vybavení a zařízení domácností byl pohyb cen pražských ve vztahu k pohybu cen českých proměnlivý v čase a současně silně diferencovaný. Nad celostátním průměrem byly pražské ceny nábytku, ceny bytového zařízení a bytových doplňků, ceny bytového textilu, ceny ložního a stolního prádla, ceny praček, sušiček a myček nádobí, ceny malých elektrických spotřebičů, ceny ostatních kuchyňských potřeb, ceny úklidových prostředků drogistických a ceny oprav nábytku, zařízení a podlahových krytin. Dále ceny oprav domácích spotřebičů a ceny ostatních služeb pro domácnost. Naopak pod celostátním průměrem byly pražské ceny chladniček a mrazniček, ceny ostatních zařízení a přístrojů pro domácnost, ceny kovového nádobí a přístrojů, ceny elektromechanických nástrojů a nářadí a ceny ručního mechanického nářadí. Okolo celostátního průměru oscilovaly pražské ceny koberců a podlahových krytin, ceny vařicích a vyhřívacích zařízení, ceny skleněného, porcelánového a keramického nádobí, ceny pracích prostředků a ceny ostatních potřeb pro domácnost. Například u nábytku byly pražské spotřebitelské ceny o 2,71 až 5,70 procentních bodů nad celostátní průměrem, u bytového zařízení a doplňků o 0,88 až 5,45 bodů nad celostátním průměrem a u malých elektrických spotřebičů o 3,50 až 11,45 procentních bodů nad celostátním průměrem. Z hodnot pod celostátním průměrem byly například ceny chladniček a mrazniček o 0,34 až 5,90 bodů a ceny kovového nádobí a přístrojů o 3,98 až 7,47 procentních bodů. Z výše uvedeného je zřejmé, že pražské spotřebitelské ceny byly u 11 z 21 testovaných cenových podskupin nad a u pěti podskupin pod celostátním průměrem. Okolo celostátního průměru oscilovaly pražské ceny u pěti podskupin. **Celkově byly pražské spotřebitelské ceny bytového vybavení a**

služeb v domácnosti o 4,78 procentních bodů nad celostátním průměrem v průběhu druhého pololetí 2007 a o 4,24 procentních bodů v průběhu prvního pololetí 2008.

f) Zdraví:

Měření pohybu pražské a české cenové hladiny placených léků a placených zdravotních služeb pacienty bylo založeno na 47 až 48 cenových reprezentantech časově aktualizovaných cenových sestav ČSÚ. Vnitřně je cenový oddíl zdraví rozčleněn do 8 podskupin. Z toho dvě podskupiny měří placené ceny léků a léčiv, další dvě podskupiny ceny léčebných, protetických prostředků a dalších zdravotnických výrobků, tři podskupiny měří placené ceny ambulantní lékařské péče. A to péče lékařské, péče stomatologické a ambulantní lékařské péče ostatní. Poslední podskupina měří ústavní péči plně hrazenou pacientem. Konkrétně jde o péči lázeňskou. Placené ceny léků prodáváných v Praze, a to jak na předpis, tak i bez receptu oscilovaly okolo celostátního průměru. Například pražské ceny léků na předpis byly v červnu 2007 0,44 % pod celostátním průměrem. Tato tendence pokračovala v červenci (-0,92 %), v srpnu (-0,06 %) a v září (-2,93 %). V říjnu pak došlo k obratu a pražské ceny placených léků na předpis celostátní průměr o 6,42 procentních bodů převýšily. Nad celostátním průměrem pak oscilovaly další tři měsíce (prosinec +5,24 %, leden +5,92 %, únor + 2,32 %). V březnu došlo k obratu a pražské ceny placených léků na předpis opět pod celostátní průměr propadly. Tento vývoj pak pokračoval až do konce testovaného období, tj. do června 2008 (březen -3,40 %, duben -6,32 %, květen -5,19 %, červen -5,99 %). Rozporuplnou tendenci cenového pohybu výzkum zaznamenal též u léků bez receptu. Červen 2007 -0,21 %, červenec +0,11 %, srpen +3,88 %, září +3,59 %, říjen -1,66 %, listopad +0,56 %, prosinec +0,39 %, leden +0,81 %, únor +0,34 %, březen +0,04 %, duben +0,27 %, květen +0,52 %, červen 2008 +0,59 %). U ostatních cenových podskupin ale vývoj tak dramatický nebyl, pražské ceny zde jednoznačně celostátní průměr převyšovaly. Ceny ostatních zdravotnických výrobků tak byly o 1,36 až 7,41 procentních bodů nad celostátním průměrem, stejně tak ceny léčebných a protetických prostředků (12,56 až 14,80 %). Pražské ceny placené ambulantní lékařské péče převyšovaly celostátní průměr o 6,99 až 10,1 %, pražské ceny stomatologické péče o 3,68 až 7,03 % a pražské ceny ostatní ambulantní lékařské péče o 23,62 až 43,24 %. U cen lázeňské péče plně hrazené pacientem výzkum žádnou odchylku neprokázal, cena poukazů prodáváných v Praze a v jiných teritoriích České republiky byla totožná.

g) Doprava:

Pohyb testovaných cenových hladin, tj. pražské a celostátního průměru, byl u cenového oddílu doprava měřen prostřednictvím 82 až 84 cenových reprezentantů časově aktualizovaných cenových sestav ČSÚ. Cenový oddíl je vnitřně rozčleněn do 15 podskupin. První čtyři podskupiny měří spotřebitelské ceny u automobilů nových, ceny u automobilů ojetých, ceny u motocyklů a ceny u jízdních kol. Další tři podskupiny měří ceny náhradních dílů a příslušenství, ceny údržby a oprav osobních dopravních prostředků a ceny ostatních služeb souvisejících s dopravou. Šest podskupin je vytvořeno pro měření cen pohonných hmot a cen olejů a dále pro měření tarifů kolejové dopravy, silniční autobusové dopravy, kombinované dopravy MHD a letecké osobní dopravy. Poslední dvě podskupiny cenového oddílu doprava pak měří ceny u osobní a nákladní autotaxi dopravy. Obdobně jako u ostatních cenových oddílů statistiky spotřebitelských cen ČSÚ také u dopravy byl pohyb pražských spotřebitelských cen a celostátního cenového průměru proměnlivý v čase a současně významně diferencovaný. Například pražské spotřebitelské ceny u automobilů nových oscilovaly kolem celostátního cenového průměru komodity (červen 2007 -0,27 %, červenec

+0,82 %, srpen +1,12 %, září -0,91 %, říjen -1,05 %, listopad -0,96 %, prosinec -0,60 %, leden -0,56 %, únor +0,02 %, březen +0,20 %, duben +0,14 %, květen -0,13 %, červen 2008 -1,34 %). Pražské ceny motocyklů byly o 4,24 až 16,43 procentních bodů nad celostátním průměrem a pražské ceny jízdních kol byly o 8,83 až 15,91 bodů nad celostátním průměrem. Obdobně též pražské ceny údržby a oprav osobních dopravních prostředků byly o 22,27 až 28,32 procentních bodů nad celostátním průměrem. Tarify u osobní kolejové dopravy ČD jsou v celém státě shodné, obdobně též ceny letenek. U ostatních doprav jsou ale ceny jízdného rozdílné, například u silniční autobusové dopravy byly pražské ceny o 5,36 až 9,06 procentních bodů pod celostátním průměrem a naopak pražské ceny kombinované dopravy MHD o 14,84 až 28,53 procentních bodů nad celostátním průměrem. Výrazně nad celostátním průměrem byly též pražské ceny osobní (+20,61 % až +27,89 %) i nákladní (+47,23 % až +74,95 %) autotaxi dopravy. Ceny pohonných hmot v Praze a v Česku statistika spotřebitelských cen ČSÚ nešetří, z rozdílných cen motorového oleje (+3,02 % až +13,19 %) lze ale usuzovat, že pražské spotřebitelské ceny pohonných hmot byly řádově v jednotkách procentních bodů nad celostátním průměrem. Cenová statistika nešetří též rozdíly mezi pražskými a českými cenami u ojetých automobilů. **Celkově byly pražské spotřebitelské ceny v dopravě nad celostátním průměrem, a to o 9,95 procentních bodů v průběhu druhého pololetí 2007 a o 9,47 procentních bodů v průběhu prvního pololetí 2008.** S ohledem na vyloučení cen pohonných hmot a také cen ojetých automobilů ze specifického šetření spotřebitelských cen v Praze lze důvodně předpokládat, že konečná odchylka mezi pražskými cenami a celostátním průměrem byla u dopravy o cca 0,5 až 0,9 procentního bodu vyšší.

h) Pošty a telekomunikace:

Výše uvedený oddíl statistiky spotřebitelských cen ČSÚ je vnitřně rozčleněn na tři podskupiny. A to na podskupinu pro měření cen poštovních služeb, na podskupinu pro měření cen mobilních telefonních přístrojů a na podskupinu pro měření cen telefonických a telefaxových služeb. Ceny poštovních, telefaxových a telefonických služeb jsou na celém teritoriu České republiky shodné, rozdíly mezi pražskými cenami a celostátním průměrem výzkum zaznamenal pouze u spotřebitelských cen mobilních telefonních přístrojů. Cenový vývoj této komodity byl ale rozporuplný, dva měsíce byly pražské ceny mobilních telefonních přístrojů pod a 11 měsíců nad celostátním průměrem. Pod celostátním průměrem byly v srpnu (-0,91 %) a v září (-4,22 %). Nad celostátním průměrem pak ve zbývajících měsících. A to v červnu 2007 (+10,75 %), v červenci (+5,76 %), v říjnu (+1,96 %), v listopadu (+5,59 %), v prosinci (+4,55 %), v lednu (+3,54 %), v únoru (+12,41 %), v březnu (+12,57 %), v dubnu (+9,78 %), v květnu (+0,28 %) a v červnu 2008 (+1,42 %). **V průběhu druhého pololetí 2007 tak byly pražské ceny pošt a telekomunikací 0,42 procentních bodů nad celostátním průměrem a v průběhu prvního pololetí 2008 0,83 procentních bodů nad celostátním průměrem.**

i) Rekreační a kultura:

U rekreací a kultury byly pohyby pražských spotřebitelských cen a celostátního průměru měřeny prostřednictvím 111 až 114 cenových reprezentantů aktualizovaných cenových sestav ČSÚ. Souhrn reprezentantů oddílu je ale na rozdíl od oddílů ostatních věcně široký a výrobkově rozmanitý. Obsahuje 7 podskupin pro měření spotřebitelských cen výrobků (televizní přijímače a videorekordéry, rozhlasové přijímače a audio zařízení, foto – kino přístroje a optické přístroje, zařízení pro zpracování dat, nosná média pro záznam obrazu a zvuku, hudební nástroje a sportovní zařízení, sportovní potřeby) a 4 podskupiny (opravy

audio- video a výpočetní techniky, rekreační a sportovní služby, kulturní a zábavné služby, televizní a rozhlasové poplatky) pro měření cen služeb souvisejících s kulturou, respektive též se sportovními či rekreačními aktivitami. Další dvě podskupiny měří cenu periodického tisku a ostatních tiskovin, jedna podskupina měří cenu hraček, dvě podskupiny měří ceny květin, ceny výrobků z květin a ceny potřeb pro pěstování květin a zahrady a další dvě podskupiny měří ceny domácích zvířat a ceny veterinárních služeb. Poté následují tři podskupiny pro měření cen učebnic, cen papírenského zboží, psacích a malířských potřeb a cen zábavné pyrotechniky. Poslední dvě podskupiny pak měří ceny domácích a zahraničních rekreací. U tohoto cenového oddílu výzkum prokázal rozdílné cenové pohyby nejen mezi pražskými cenami a celostátním průměrem, ale též výrazné rozdíly mezi cenami výrobků a cenami služeb. Oproti výrobkům byla u služeb odchylka mezi pražskými cenami a celostátním průměrem výrazně vyšší. Například ceny televizních přijímačů, videorekordérů, rozhlasových přijímačů, audio - zařízení, foto – kino přístrojů, optických přístrojů, zařízení pro zpracování dat a ceny knih byly 3,81 až 15,05 procentních bodů pod celostátním průměrem. Naopak ceny oprav audio – video a výpočetní techniky byly o 22,05 až 29,87 procentních bodů než celostátní průměr vyšší. Obdobně též ceny rekreačních a sportovních služeb, které byly o 50,46 až 60,27 procentních bodů nad celostátním průměrem a ceny kulturních a zábavních služeb (42,17 až 50,62 %). Nad celostátním průměrem byly také ceny hraček (7,19 až 11,58 %), ceny hudebních nástrojů a sportovních zařízení (3,98 až 11,29 %), ceny sportovních potřeb (8,00 až 13,53 %), ceny květin a výrobků z květin (20,93 až 26,48 %), ceny domácích zvířat a krmiva pro domácí zvířata (11,77 až 15,89 %), ceny u zvěrolékařů (36,51 až 40,58 %) a ceny papírenského zboží, psacích a malířských potřeb (6,17 až 13,28 %). Ceny rekreačních poukazů naopak okolo celostátního průměru oscilovaly. U domácích rekreací byly v červnu 2007 6,52 % pod celostátním průměrem. Tato tendence dále pokračovala v červenci -6,16 %, v srpnu -5,74 %, v září -6,34 % a v říjnu -5,46 %. V listopadu a v prosinci došlo k obratu kdy pražské ceny rekreačních poukazů celostátní průměr převýšily (listopad + 3,44 %, prosinec +2,02 %). Pod celostátní průměr poklesly opět v lednu (-1,92 %) a na této úrovni setrvaly až do konce testovaného období, tj. do června 2008 (únor -7,30 %, březen -0,21 %, duben -2,23 %, v květen -5,15 %, červen -5,53 %). U cen zahraničních rekreačních poukazů pak byl pohyb cenových hladin obdobný (červen 2007 -0,32 %, červenec -0,11 %, srpen -0,33 %, září +0,01 %, říjen +0,13 %, listopad -0,46 %, prosinec +0,25 %, leden +0,06 %, únor -0,10 %, březen +0,17 %, duben +0,85 %, květen +0,10 %, červen 2008 +1,17 %). **Celkově byly pražské spotřebitelské ceny oddílu rekreace a kultury v průběhu druhého pololetí 2007 10,47 procentních bodů nad celostátním průměrem a v průběhu prvního pololetí 2008 9,67 bodů nad celostátním průměrem.**

j) Vzdělávání:

Cenový oddíl vzdělávání je vnitřně rozčleněn na měření cenových pohybů u podskupiny mateřských škol, u podskupiny základních škol, u podskupiny středního vzdělávání, u podskupiny pomaturitního nástavbového vzdělávání, u podskupiny vyššího a vysokoškolského vzdělávání a u podskupiny tzv. nedefinovaného vzdělávání podle úrovně. A to prostřednictvím 12 cenových reprezentantů. Stejně jako u ostatních cenových oddílů také u vzdělávání byl pohyb testovaných cen, tj. pražských a českého průměru, diferencovaný a proměnlivý v čase. Důsledkem specifiky odvětví zde ale má časový faktor méně proměnných. Poplatky za mateřskou školu byly v testovaném období v Praze výrazně vyšší oproti celostátnímu průměru (48,97 až 56,35 %). Obdobně též školné na soukromých gymnáziích (39,61 až 60,81 %), školné na ostatních středních soukromých školách (32,03 až 33,68 %) a školné na nástavbovém pomaturitním vzdělávání (21,78 až 27,72 %). Dále poplatky za výuku cizích jazyků (64,48 až 67,29 %) a poplatky za kurzy pro zvyšování kvalifikace (99,42 až

119,31 %). Výrazně vyšší než celostátní průměr bylo také školné na základních uměleckých školách (24,15 až 33,84 %) a poplatky za školní družiny (79,19 až 86,11 %). Pražské ceny školného na soukromých vysokých školách a pražské ceny školného na vyšších odborných školách ve vztahu k celostátnímu cenovému průměru statistika spotřebitelských cen ČSÚ nešetří. Pražské ceny školného na veřejných vysokých školách pak byly v hodnoceném období o 1,13 až o 10,39 procentních bodů nad celostátním průměrem. **Celkově byly pražské ceny oddílu vzdělávání ve 2. pololetí 2007 37,73 procentních bodů a v 1. pololetí 2008 36,71 procentních bodů nad celostátním průměrem.**

k) Stravování a ubytování:

Ceny stravovacích a ubytovacích služeb měřila v hodnoceném období statistika spotřebitelských cen ČSÚ prostřednictvím 43 až 44 cenových reprezentantů. Cenový oddíl je vnitřně rozčleněn do 11 podskupin, a to na 4 podskupiny pro měření cen jídel ve veřejném stravování, v závodních jídelnách, ve školních jídelnách a v jídelnách mateřských škol. Další 6 podskupin cenových reprezentantů měří ceny podávaných nápojů v restauracích. Konkrétně jde o ceny ovocných a zeleninových šťáv, o ceny minerální vody, o ceny ostatních nealkoholických nápojů, o ceny piva, o ceny vína a o ceny podávaných alkoholických nápojů. Poslední podskupina pak měří ceny ubytovacích služeb. Pražské ceny pokrmů ve veřejném, závodním i ve školním stravování byly nad celostátním průměrem. V restauracích o 9,44 procentních bodů v červnu 2007, o 9,46 bodů v červenci, o 9,14 bodů v srpnu, o 8,78 bodů v září, o 9,03 bodů v říjnu, o 9,67 bodů v listopadu, o 9,30 bodů v prosinci, o 9,65 bodů v lednu, o 10,33 bodů v únoru, o 10,38 bodů v březnu, o 9,70 bodů v dubnu, o 9,85 bodů v květnu a o 10,29 procentních bodů v červnu 2008. Pražské ceny podávaných pokrmů v závodních jídelnách byly o 2,10 až o 9,00 procentních bodů vyšší než celostátní průměr, pražské ceny jídel ve školních jídelnách byly o 4,64 až o 20,25 bodů nad celostátním průměrem a pražské ceny jídel v mateřských školách byly o 10,22 až o 13,81 procentních bodů nad celostátním průměrem. Nad celostátním průměrem byly též pražské ceny piva (7,16 až 10,70 %). Okolo celostátního průměru oscillovaly podávané ceny vína (-1,44 až +2,38 %) a podávaných ovocných a zeleninových šťáv (-3,49 až +5,82 %) v restauracích. Pod celostátním průměrem pak byly ceny ostatních nealkoholických nápojů (2,23 až 4,99 %) a také pražské ceny nápojů alkoholických (1,96 až 8,52 %). Pražské ceny ubytovacích služeb a celostátního průměru jsou dle statistiky spotřebitelských cen ČSÚ shodné. **Celkově byly pražské ceny ve veřejném, závodním a ve školním stravování v průběhu druhého pololetí 2007 6,01 procentních bodů nad celostátním průměrem a v průběhu prvního pololetí 2008 5,94 bodů nad celostátním průměrem.**

l) Ostatní zboží a služby:

U cenového oddílu ostatního zboží a ostatních služeb byl pohyb pražských cen ve vztahu k celostátnímu cenovému průměru měřen prostřednictvím 52 až 53 cenových reprezentantů časově aktualizovaných cenových sestav statistiky spotřebitelských cen ČSÚ. Cenový oddíl je vnitřně členěn na 7 podskupin pro měření cen výrobků a na 8 podskupin pro měření cen služeb. U výrobků jde o podskupinu pro měření spotřebitelských cen elektrických přístrojů pro osobní péči, o podskupinu drogistického a jiného zboží pro osobní spotřebu, o podskupinu kosmetického zboží, o podskupinu klenot, hodin a hodinek, o podskupinu osobních doplňků a cestovních potřeb, o podskupinu dětských kočárků a nosítek a o podskupinu ostatního průmyslového zboží (pomník z přírodního kamene). U služeb jde o podskupinu pro měření kadeřnických služeb a služeb osobní péče, o podskupinu sociální péče pro měření poplatků za ubytování v domovech důchodců a poplatků za donášku obědů, o podskupiny pojištění

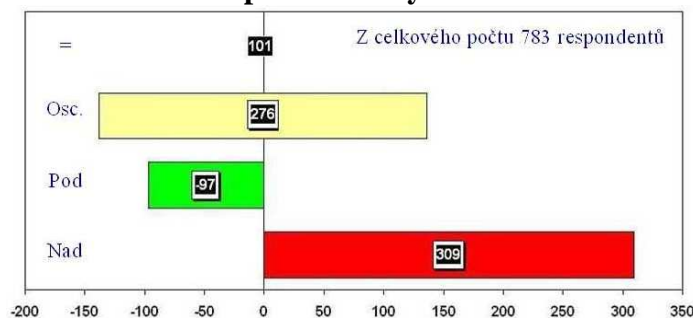
domácností, úrazového a ostatního osobního pojištění a pojištění motorových vozidel, o podskupinu finančních služeb, o podskupinu pro měření cen pohřebních služeb a o podskupinu pro správní a jiné poplatky. Stejně jako u ostatních cenových oddílů byly odchylky mezi pražskými cenami a celostátním průměrem také zde významně diferencované a navíc proměnlivé v čase. Kromě cen elektrických přístrojů pro osobní péči, které byly nižší než celostátní průměr (-8,25 až -12,41 %) a cen osobních doplňků, které okolo celostátního průměru oscilovaly (-4,45 až +3,44 %), u ostatních podskupin byly pražské ceny nad celostátním průměrem. Některé v řádu až desítek procentních bodů. Například ceny drogistického a jiného zboží pro osobní spotřebu o 9,88 až o 14,05 %, ceny kosmetického zboží o 4,31 až o 7,12 % a ceny dětských kočárků a nosítek o 12,20 až o 20,75 %. Pražská cena pánské kadeřníka byla v červnu 2007 37,76 procentních bodů nad celostátním průměrem, v červenci 38,56 bodů, v srpnu 38,22 bodů, v září 49,08 bodů, v říjnu 42,70 bodů, v listopadu 42,47 bodů, v prosinci 42,87 bodů, v lednu 41,74 bodů, v únoru 42,53 bodů, v březnu 45,21 bodů, v dubnu 43,46 bodů, v květnu 43,03 bodů a v červnu 2008 42,30 procentních bodů nad celostátním průměrem. Pohyb pražské ceny dámské kadeřníka byl obdobný (červen 2007 +50,11 %, červenec +49,10 %, srpen +49,17 %, září +49,69 %, říjen +48,23 %, listopad +43,99 %, prosinec +43,58 %, leden +45,58 %, únor +43,23 %, březen +43,99 %, duben +43,82 %, květen +43,37 %, červen 2008 +42,10 %). Pražská cena pomníku z přírodního kamene byla o 26,55 až o 32,36 procentních bodů nad celostátním průměrem, pražská cena ubytování v domově důchodců oscilovala okolo celostátního průměru (-0,05 % až +4,46 %) a pražská cena donášky oběda byla o 0,22 až o 5,10 procentního bodu nad celostátním průměrem. U finančních služeb a u pojištění, kromě povinného ručení, byly pražské ceny dle statistiky spotřebitelských cen ČSÚ shodné, obdobně též u správních poplatků. Pražské poplatky povinného ručení motorových vozidel byly v roce 2007 12,13 procentních bodů nad celostátním průměrem a v roce 2008 15,82 procentních bodů nad celostátním průměrem. Pražské ceny pohřebních služeb byly o 26,21 až 36,49 procentních bodů nad celostátním průměrem a poplatek ze psa o 0,56 až o 1,57 procentního bodu nad celostátním průměrem. **Celkově byly pražské spotřebitelské ceny ostatního zboží a ostatních služeb ve 2. pololetí 2007 10,25 procentních bodů a v 1. pololetí 2008 10,22 bodů nad celostátním průměrem.**

Stručná rekapitulace pohybů obou cenových hladin, tj. pražské a českého průměru, rozčleněná do jednotlivých oddílů statistiky spotřebitelských cen ČSÚ naznačila že:

- a) **V průměru za celé testované období, tj. za červen 2007 až červen 2008, byla pražská hladina spotřebitelských cen vždy nad cenovou hladinou celostátního průměru. A to ve všech 12 oddílech statistiky spotřebitelských cen ČSÚ. Z toho pražské ceny potravin a nealkoholických nápojů byly 1,93 procentního bodu nad celostátním průměrem, ceny alkoholických nápojů a tabáku 0,1 procentního bodu nad celostátním průměrem, ceny odívání a obuvi 11,91 procentních bodů nad celostátním průměrem, ceny bydlení 13,50 procentních bodů nad celostátním průměrem, ceny bytového vybavení a oprav v bytech byly 4,54 procentních bodů nad celostátním průměrem, ceny placených léků a zdravotních služeb 0,85 procentního bodu nad celostátním průměrem, ceny dopravy o 9,72 procentních bodů nad celostátním průměrem, ceny pošt a telekomunikací 0,61 procentního bodu nad celostátním průměrem, ceny rekreace a kultury 10,1 procentních bodů nad celostátním průměrem, ceny vzdělání 37,26 procentních bodů nad celostátním průměrem, ceny stravování a ubytování 6,54 procentních bodů nad celostátním průměrem a ceny ostatního zboží a služeb 10,23 procentních bodů nad celostátním průměrem.**

- b) Vyšší než celostátní průměr byly pražské ceny u 309 ze 783 cenových reprezentantů statistiky spotřebitelských cen ČSÚ. Z toho v řádech jednotek procentního bodu např. u potravin, u elektřiny, u bytového zařízení a u placených služeb stomatologů. V řádech jedné desítky procentních bodů např. u bydlení v družstevních bytech, u odvozu pevného odpadu, u ostatních služeb související s bydlením, u oděvů, u obuvi, u placené ambulantní lékařské péče, u léčebných a protetických prostředků, u hudebních nástrojů a u restauračního stravování. V řádech několika desítek procentních bodů např. u regulovaného i neregulovaného nájemného v nájemních bytech, u bydlení vlastnického, u svozu komunálního odpadu, u ostatní ambulantní placené lékařské péče, u údržby a oprav osobních dopravních prostředků, u městské hromadné dopravy, u vzdělávání, u kulturních a zábavných služeb, u kadeřnických služeb, u a u pohřebnictví.
- c) Nižší než celostátní průměr byly pražské ceny u 97 ze 783 cenových reprezentantů statistiky spotřebitelských cen ČSÚ. A to např. ceny mléka, zeleniny, lihovin, ceny vodného, stočného, ceny zemního plynu, ceny chladniček mrazniček, televizních přijímačů, videorekordérů, rozhlasových přijímačů, kovového nádobí a přístrojů, ceny elektromechanických nástrojů, ceny elektronických přístrojů pro osobní spotřebu, ceny foto – kino a optických přístrojů, ceny zařízení pro zpracování dat, ceny knih, ceny tarifů osobní autobusové dopravy, ceny alkoholických nápojů a to i těch podávaných v rekreacích. Řádově jde o odchylky jednotek procentního bodu.
- d) Okolo celostátního průměru oscilovaly pražské spotřebitelské ceny u 276 ze 783 cenových reprezentantů statistiky spotřebitelských cen ČSÚ. A to např. ceny chleba, ceny hovězího a vepřového masa, sýrů, ovoce, ceny tabákových výrobků, ceny dětské obuvi, ceny tepla a teplé užitkové vody, ceny tuhých paliv, ceny koberců a ostatních podlahových krytin, ceny léků, ceny nových automobilů, ceny osobních doplňků, ceny rekreačních poukazů a ceny poplatků za pobyt v domově důchodců.
- e) Shodné s celostátním průměrem byly pražské ceny u 101 ze 783 cenových reprezentantů statistiky spotřebitelských cen ČSÚ. A to např. ceny ubytovacích služeb, ceny finančních služeb, pojistné u pojištění domácností, pojistné u úrazového a ostatního osobního pojištění a pojistné u havarijního pojištění motorových vozidel. Celostátní charakter mají též tarify u osobní kolejové dopravy ČSD, ceny letenek, ceny poštovních, telefonických a telefaxových služeb, celostátního periodického tisku a časopisů.

Porovnání hladin spotřebitelských cen v Praze a v ČR

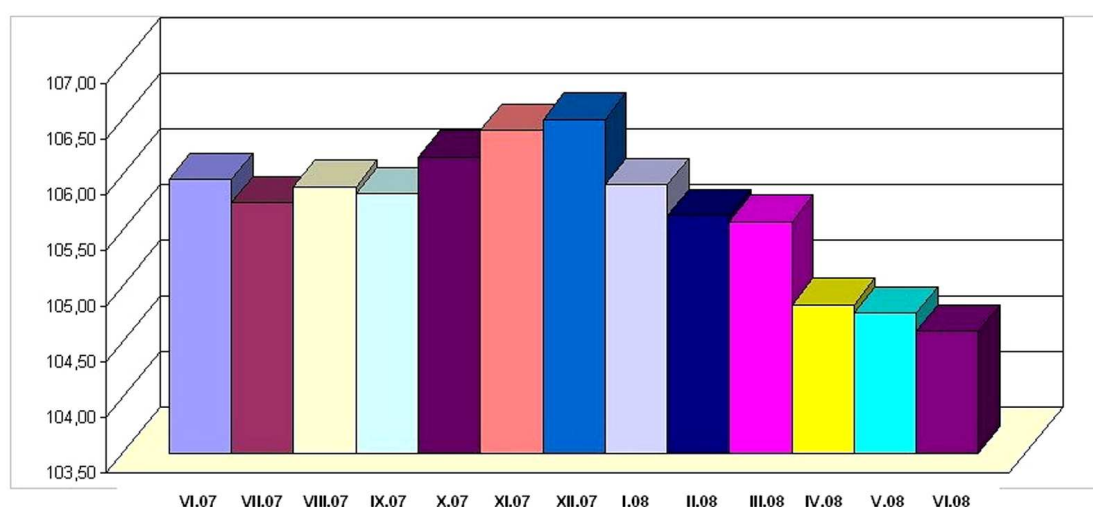
Pohyb cenových hladin spotřebitelských cen základních životních potřeb starobních důchodců v Praze a v České republice za období červen 2007 až červen 2008 (Praha/ČR v %).

Pro měření cenových pohybů obsahovala v testovaném období statistika spotřebitelských cen ČSÚ 753 až 767 tzv. cenových reprezentantů. Jde o sestavu cen jednotlivých výrobků, výpěstků a služeb populací běžně nakupovaných k uspokojování lidských potřeb, které ČSÚ pravidelně dle vývoje na trhu aktualizuje. Sestava obsahuje dvě velké skupiny cenových reprezentantů. A to reprezentanty pro měření cenových pohybů u zboží zbytného (lihoviny, tabákové výrobky, dopravní prostředky, rekreace, kultura, veřejné stravování, atd.) a reprezentanty pro měření cenových pohybů u zboží a služeb pro život člověka nezbytných (potravin, bydlení, odívání, zdravotní péče, dopravní služby, osobní péče, atd.). Pro přesnější měření důsledků vyšších cen pražských oproti cenám českým, vypracoval výzkumný tým specifický spotřební koš **základních životních potřeb starobních důchodců**. Koš obsahuje pouze reprezentanty pro měření cenových pohybů u zboží a služeb nezbytných. V podstatě jde o cenovou sestavu zboží a služeb utvářející souhrn položek základních životních nákladů starobních důchodců. Koš obsahuje 363 ze 767, tj. téměř polovinu (47,3 %), cenových reprezentantů cenové sestavy statistiky spotřebitelských cen ČSÚ. A to 121 reprezentantů z oddílu potravin a nealkoholických nápojů, 3 cenové reprezentanty z oddílu alkoholických nápojů a tabáku, 51 reprezentantů z oddílu odívání a obuvi, 46 reprezentantů z oddílu bydlení, 27 reprezentantů z oddílu bytového vybavení a oprav v domácnostech, 50 reprezentantů z oddílu zdraví, 10 reprezentantů z oddílu dopravy, 8 reprezentantů z oddílu pošt a komunikací, 12 reprezentantů z oddílu rekreace a kultury a 35 reprezentantů z oddílu ostatního zboží a služeb.

Pohyb cenových hladin cen základních životních potřeb starobních důchodců v Praze a České republice za období červen 2007 až červen 2008 (Praha/ČR v %)

červen 2007	červenec 2007	Srpen 2007	září 2007	říjen 2007	listopad 2007	prosinec 2007
105,961	105,752	105,893	105,834	106,164	106,398	106,502

leden 2008	Únor 2008	Březen 2008	Duben 2008	květen 2008	Červen 2008
105,912	105,637	105,580	104,835	104,762	104,598

Z výše uvedeného přehledu je zřejmé, že spotřebitelské ceny výrobků, výpěstků a služeb pro uspokojení základních životních potřeb starobního důchodce byly v metropoli České republiky za celé výzkumné období, tj. za červen 2007 až červen 2008, o 4,598 až 6,502

procentních bodů nad celostátním průměrem. Současně výpočty potvrdily hypotézu, že **rozdíly u cen základních životních potřeb jsou oproti celkové hladině spotřebitelských cen vyšší.** (Celková hladina spotřebitelských byla v Praze o 3,078 až 4,821 .procentních bodů nad celostátním průměrem). **Odchylka mezi cenovou hladinou základních životních potřeb (5,679 %) a celkovou hladinou spotřebitelských cen (4,051 %), činila v Praze průměrných 1,628 procentního bodu. Tj. více než jednu třetinu. Tedy o více než o jednu třetinu (40,876 %) byly pražské spotřebitelské ceny pro uspokojení základních životních potřeb starobních důchodců nad celostátním průměrem oproti cenám celkovým.** Z toho například u regulovaného nájemného v nájemním bytě o dvou obytných místnostech (66,23 %), u neregulovaného nájemného (65,37 %), u imputovaného nájemného vlastníků bytových jednotek (63,07 %), u pánského kadeřníka (42,30 %), u dámského kadeřníka (45,80 %), atd. byly cenové rozdíly ještě vyšší.

B) STATISTIKA RODINNÝCH ÚČTŮ ČSÚ

Výzkum statistiky spotřebitelských cen přímo souvisí se spotřebními výdaji, které zase determinují vztah mezi inflací a životními náklady každého individuálního důchodce. Spotřební výdaje populace šetří v pravidelných čtvrtletních intervalech tzv. statistika rodinných účtů ČSÚ, a to diferencovaně dle sociálních skupin (zaměstnanci, osoby samostatně výdělečně činné, rodiny s dětmi v nízkém příjmovém pásmu, důchodci). Jde o data celostátního charakteru, spotřební vydání pražské populace jsou 1x ročně publikovány pouze u sociální skupiny zaměstnanců. Pro potřeby výzkumu, tj. pro statistické srovnávání struktur spotřebních výdajů u důchodců pražských ve vztahu k důchodcům českým, tedy data chyběla, bylo nezbytné požádat ČSÚ o specifické výpočty. Český statistický úřad požadavky výzkumného týmu akceptoval a požadovanou strukturu spotřebních výdajů pražských důchodců vypočetl. A to za léta 2004, 2005, 2006 a 2007.

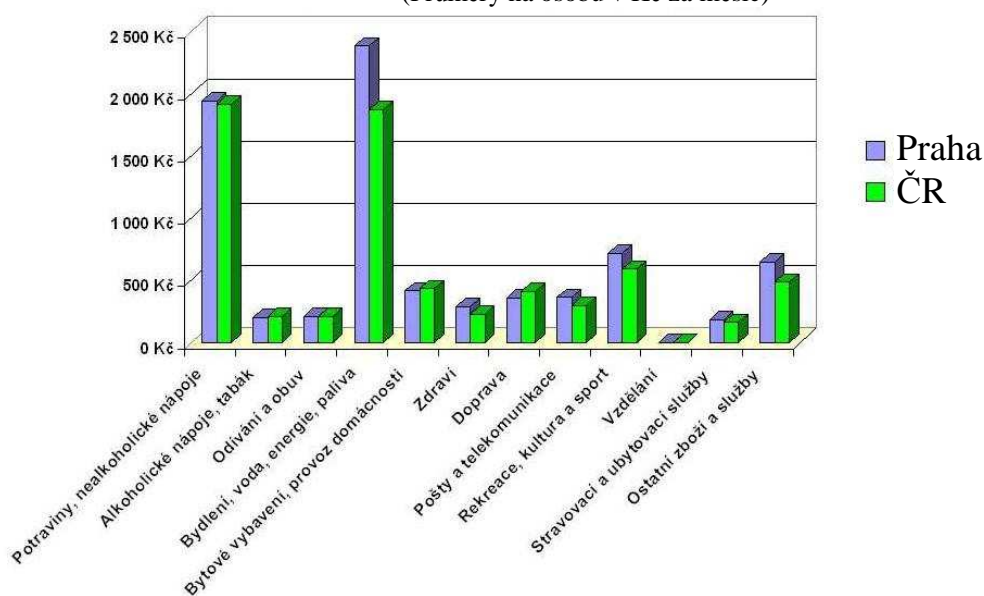
ROK 2004

Na spotřební výdaje vynaložil pražský důchodce (starobní a invalidní) v roce 2004 **91 402 Kč**, což bylo o **9 496 Kč** více než dosahoval celostátní průměr. Měsíční spotřební výdaje pražského důchodce pak dosahovaly výše **7 619 Kč**, tj. o **791 Kč** navíc oproti spotřebním výdajům důchodce v České republice. V procentuelním vyjádření jde o navýšení o **11,60** procentních bodů nad celostátním průměrem. Spotřební výdaje pražského důchodce ale byly diferencované, **ze 43 výdajových položek statistiky rodinných účtů bylo 29 nad a 14 pod celostátním průměrem. Nad celostátním průměrem** byly spotřební výdaje pražských důchodců u potravin (21 212 Kč oproti 20 970 Kč, tj. +242 Kč ročně, tj. +1,15 %), u nealkoholických nápojů (2 069 Kč oproti 2 014 Kč, tj. +55 Kč ročně, tj. +2,73 %), u alkoholických nápojů (1 919 Kč oproti 1 810 Kč, tj. +109 Kč ročně, tj. +6,02 %), u prádla a pleteného ošacení (905 Kč oproti 810 Kč, tj. +95 Kč ročně, tj. +11,73 %), u konfekce (1 140 Kč oproti 1 015 Kč, tj. + 125 Kč ročně, tj. +12,32 %), u obuvi (875 Kč oproti 818 Kč, +57 Kč ročně, tj. +6,97 %), u nájemného z bytů (11 023 Kč oproti 5 107 Kč, tj. +5 916 Kč ročně, tj. +115,84 %), u ostatních bytových služeb (3 395 Kč oproti 2 262 Kč, tj. +1 133 Kč ročně, tj. +50,09 %), u nádobí a kuchyňských potřeb (745 Kč oproti 538 Kč, tj. +207 Kč ročně, tj. +38,48 %), u výrobků pro dům a zahradu (501 Kč oproti 492 Kč, tj. +9 Kč ročně, tj. +1,83 %), u léčiv, ortopedických a zdravotnických výrobků (2 623 Kč oproti 2 177 Kč, tj. +446 Kč ročně, tj. +20,49 %), u ambulantní zdravotní péče (473 Kč oproti 307 Kč, tj. +166 Kč ročně, tj.+54,07 %), u ústavní zdravotní péče (392 Kč oproti 216 Kč, tj. +176 Kč ročně, tj. +81,48 %), u hromadné osobní dopravy a jiných dopravních služeb (925 Kč oproti 810 Kč, tj. +115 Kč ročně, tj. +14,20 %), u poštovních služeb (200 Kč oproti 177 Kč, tj. +23 Kč ročně, tj. +12,99 %), u telefonických a telefaxových služeb (4 071 Kč oproti 3 237 Kč, tj. +834 Kč

ročně, tj. +25,76 %), u rekreačních a kulturních služeb (2 170 Kč oproti 1694 Kč, tj. +467 Kč ročně, tj. +28,10 %), u zařízení audio, foto a pro zpracování dat (857 Kč oproti 708 Kč, tj. +149 Kč ročně, tj. +21,05 %), u novin, knih a papírenského zboží (2 138 Kč oproti 1 641 Kč, tj. +497 Kč ročně, tj. +30,29 %), u dovolené s komplexními službami (1 669 Kč oproti 1 206 Kč, tj. +463 Kč ročně, tj. +38,39 %), u ubytovacích služeb, u drogistického a kosmetického zboží, u ostatních osobních doplňků, u sociální péče a u pojištění. **Naopak méně oproti celostátnímu průměru** vynakládali pražští důchodci spotřební výdaje na tabákové výrobky, na běžnou údržbu a opravy bytu, na energie a paliva, na nábytek, bytové zařízení a podlahové krytiny, na bytový textil, na přístroje a spotřebiče pro domácnost, na zboží a služby pro údržbu bytu, na nákup dopravních prostředků, na provoz dopravních prostředků a to včetně nákupu olejů a pohonných hmot, na nákup telefonních a telefaxových zařízení, na výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci, na ostatní výrobky pro rekreaci a domácí zvířata a na finanční a jiné služby (viz přílohu č. 1)

Peněžní vydání domácností důchodců v Praze a ČR v roce 2004

(Průměry na osobu v Kč za měsíc)

ROK 2005

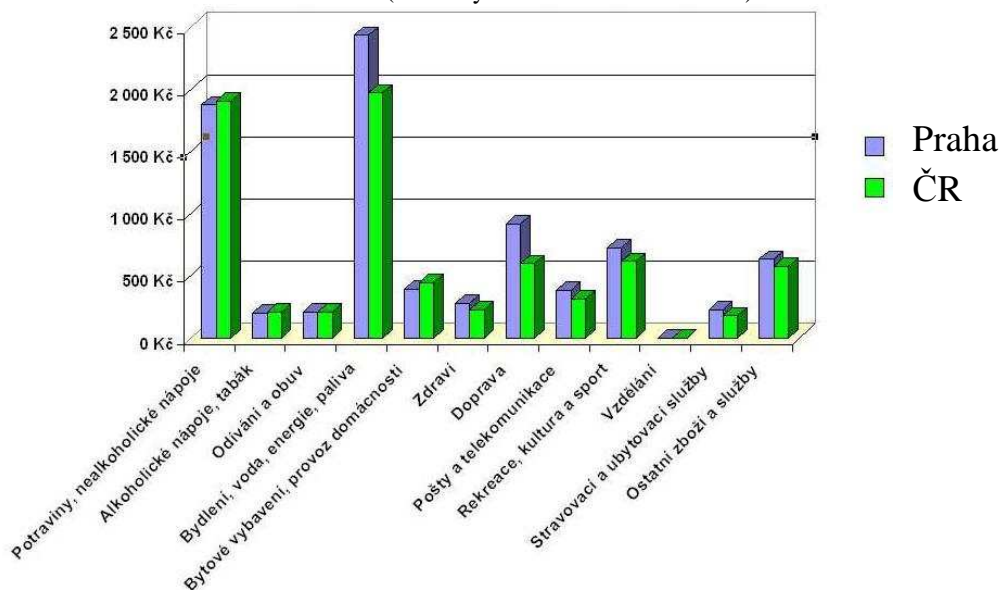
V roce 2005 vynaložil pražský důchodce (starobní a invalidní) na uspokojení svých potřeb **98 666 Kč** spotřebních výdajů. Jde o meziroční nárůst 7 264 Kč, tj. o 7,95 %. Spotřební výdaje českého důchodce dosahovaly v roce 2005 **85 257 Kč**, což je meziroční nárůst 3 351 Kč, tj. 4,09 %. Rozdíl mezi spotřebními výdaji pražského důchodce oproti celostátnímu průměru je tedy 13 409 Kč (15,73 %). **Meziročně tedy došlo k navýšení odchylky ze 11,59 procentních bodů v roce 2004 na 15,73 bodů v roce 2005, tj. o 4,14 procentní body.** Měsíční spotřební výdaje pražského důchodce činily 8 056 Kč, což bylo o 951 Kč více než dosahoval celostátní průměr. Obdobně jako v roce 2004 byla struktura spotřebních výdajů v Praze ve vztahu k českému průměru diferencovaná, k meziročním změnám na číselné ose došlo u 9 ze 43 výdajových položek statistiky rodinných účtů. **Ze 43 výdajových položek bylo 28 nad a 15 položek pod celostátním průměrem. Nad celostátním průměrem byly spotřební výdaje pražských důchodců u alkoholických nápojů (1 848 Kč oproti 1 809 Kč, tj. +39 Kč ročně, tj. +2,16 %), u prádla a pleteného ošacení (902 Kč oproti 802 Kč ročně, tj. +107 Kč ročně, tj. +13,34 %), u konfekce (979 Kč oproti 969 Kč, tj. +10 Kč ročně, tj. +1,03 %), u obuvi (865 Kč oproti 788 Kč, tj. +77 Kč ročně, tj. +9,77 %), u nájemného z bytu (11 088 Kč oproti 5 201 Kč, tj. +5 887 Kč ročně, tj. +113,19 %), u ostatních bytových služeb (3 373 Kč oproti 2 249 Kč, tj. +1 124 Kč ročně, tj. +49,98 %), u nábytku, bytového zařízení a**

podlahových krytin (1 233 Kč oproti 1 071 Kč, tj. +162 Kč ročně, tj. +15,13 %), u nádobí a kuchyňských potřeb (720 Kč oproti 573 Kč, tj. +147 Kč ročně, tj. +25,66 %), u léčiv, ortopedických a zdravotnických výrobků (2 607 Kč oproti 2 282 Kč, tj. +325 Kč ročně, tj. +14,24 %), u ambulantní zdravotní péče (471 Kč oproti 316 Kč, tj. +155 Kč ročně, tj. 49,05 %), u ústavní zdravotní péče (282 Kč oproti 145 Kč, tj. +137 Kč ročně, tj. +94,48 %), u nákupu dopravních prostředků (6 484 Kč oproti 1 642 Kč, tj. +4 842 Kč ročně, tj. +294,88 %), u osobní veřejné dopravy a jiných dopravních služeb (986 Kč oproti 879 Kč, tj. +107 Kč ročně, tj. +12,17 %), u poštovních služeb (181 Kč oproti 172 Kč, tj. +9 Kč ročně, tj. +5,23 %), u telefonických a faxových služeb (4 402 Kč oproti 3 492 Kč, tj. +910 Kč ročně, tj. +26,06 %), u zařízení audio, foto a pro zpracování dat (623 Kč oproti 607 Kč, tj. +16 Kč ročně, tj. +2,64 %), u rekreačních a kulturních služeb (2 298 Kč oproti 1 853 Kč, tj. +445 Kč ročně, tj. +24,02 %), u novin, knih a papírenského zboží (1 950 Kč oproti 1 613 Kč, tj. +337 Kč ročně, tj. +20,89 %), u dovolené s komplexními službami (1 877 Kč oproti 1 245 Kč, tj. +632 Kč ročně, tj. +50,76 %), u stravovacích služeb (2 332 Kč oproti 1 993 Kč, tj. +339 Kč ročně, tj. +17,01 %), u ubytovacích služeb (410 Kč oproti 157 Kč, tj. +253 Kč ročně, tj. +161,15 %), u drogistického a kosmetického zboží (1 470 Kč oproti 1 252 Kč, tj. +218 Kč ročně, tj. +17,41 %), u pojištění (2 915 Kč oproti 2 689 Kč, tj. +226 Kč ročně, tj. +8,40 %) a u finančních a jiných služeb (789 Kč oproti 764 Kč, tj. +25 Kč ročně, tj. +3,27 %). **Naopak méně oproti celostátnímu průměru vynakládali pražští důchodci spotřební výdaje na potraviny (20 570 Kč oproti 20 909 Kč, tj. -339 Kč ročně, tj. -1,62 %), na nealkoholické nápoje (1 944 Kč oproti 1 986 Kč, tj. -42 Kč ročně, tj. -2,11 %), na tabákové výrobky (578 Kč oproti 697 Kč, tj. -119 Kč ročně, tj. -17,07 %), na běžnou údržbu a opravy bytu (1 645 oproti 2 354 Kč, tj. -709 Kč ročně, tj. -30,12 %), na energie a paliva (13 113 Kč oproti 13 853 Kč, tj. -740 Kč ročně, tj. -5,34 %), na bytový textil (493 Kč oproti 639 Kč, tj. -146 Kč ročně, tj. -22,85 %), na přístroje a spotřebiče pro domácnost (821 Kč oproti 1 234 Kč, tj. -413 Kč ročně, tj. -33,47 %) a na výrobky pro dům a zahradu (291 Kč oproti 473 Kč, tj. -182 Kč ročně, tj. -38,48 %).** Dále na zboží a služby pro údržbu domácností, na provoz dopravních prostředků, na ostatní výrobky pro rekreaci, na ostatní osobní doplňky a na sociální péči.

Výše uvedená data naznačují, že oproti předchozímu roku pražští důchodci v roce 2005 více nakupovali spotřební předměty tzv. zbytné, tj. nábytek, bytové zařízení a podlahové krytiny, dopravní prostředky, výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci, finanční a jiné služby (viz přílohu č. 2).

Peněžní vydání domácností důchodců v Praze a ČR v roce 2005

(Průměry na osobu v Kč za měsíc)

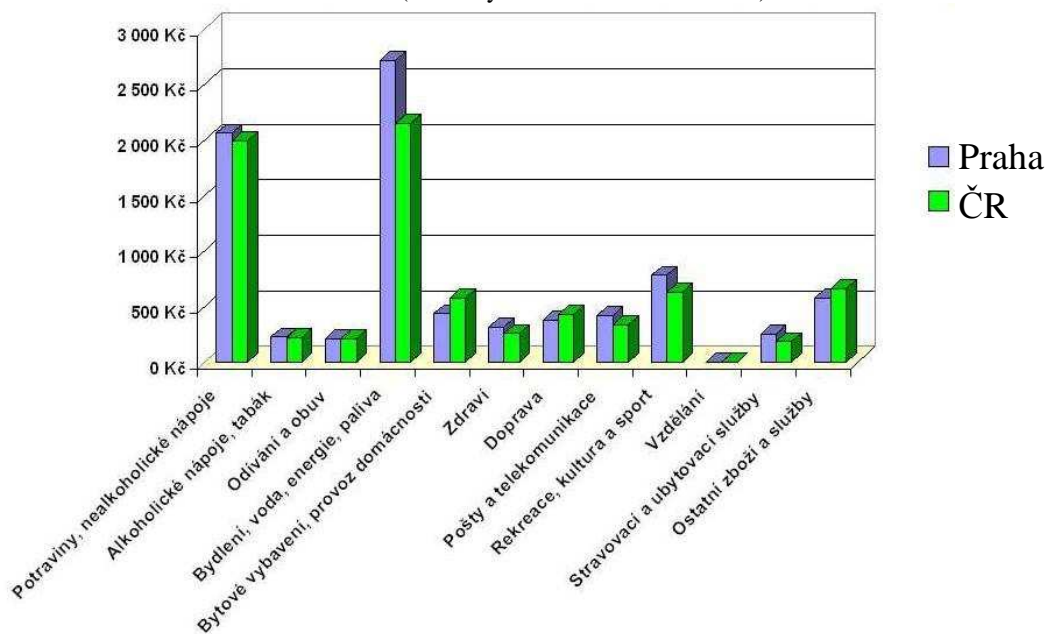
ROK 2006

Spotřební výdaje pražského důchodce (starobního a invalidního) dosahovaly v roce 2006 **100 030 Kč**. V porovnání s předchozím rokem jde nárůst 1 634 Kč, tj. o 1,38 %. V celostátním průměru dosahovaly spotřební výdaje důchodce **90 476 Kč**, tj. o 5 219 Kč (6,12 %) více než v roce 2005. **Rozdíl mezi spotřebními výdaji pražského důchodce oproti celostátnímu průměru byl v roce 2006 9 554 Kč, tj. 10,56 %. V roce 2005 činila tato hodnota 15,73 procentních bodů a v roce 2004 11,59 procentních bodů.** Měsíční výdaje pražského důchodce činily 8 336 Kč, což bylo o 796 Kč více než dosahoval celostátní průměr. Obdobně jako v předchozích dvou zkoumaných letech byly struktury spotřebních výdajů u sociální skupiny důchodců rozdílné, navíc u 10 ze 43 výdajových položek statistiky rodinných účtů došlo k meziročním změnám na číselné ose. V roce 2005 došlo k meziročním změnám na číselné ose u 9 ze 43 položek. **Ze 43 položek struktury spotřebních výdajů pražských důchodců bylo 25 nad, 18 pod celostátním průměrem a u jedné položky (nákup sociální péče) byly výdaje pražských důchodců nulové. V roce 2005 bylo 28 položek nad a 15 pod celostátním průměrem a v roce 2004 29 výdajových položek nad a 14 pod celostátním průměrem. Během tří let tedy počet položek se zápornými hodnotami číselné osy vzrostl ze 14 na 18. Nad celostátním průměrem byly spotřební výdaje pražských důchodců u potravin (22 603 Kč oproti 21 982 Kč, tj. + 621 Kč ročně), u nealkoholických nápojů (2 134 Kč oproti 1 964 Kč, tj. +170 Kč ročně), u alkoholických nápojů (1 938 Kč oproti 1 850 Kč, tj. +88 Kč ročně), u prádla a pleteného ošacení (1 152 Kč oproti 947 Kč, tj. +205 Kč ročně), u obuvi (809 Kč oproti 758 Kč, tj. +51 Kč ročně), u nájemného z bytu (11 549 Kč oproti 4 937 Kč, tj. +6 612 Kč ročně), u ostatních bytových služeb (3 658 Kč oproti 2 353 Kč, tj. +1 305 Kč ročně), u nádobí a kuchyňských potřeb (575 Kč oproti 485 Kč, tj. +90 Kč ročně), u léčiv, ortopedických a zdravotnických výrobků (2 710 Kč oproti 2 527 Kč, tj. +183 Kč), u ambulantní zdravotní péče (684 Kč oproti 369 Kč, tj. +315 Kč ročně), u ústavní péče (352 Kč oproti 191 Kč, tj. +161 Kč ročně), u veřejné osobní dopravy a jiných dopravních služeb (952 Kč oproti 911 Kč, tj. +41 Kč ročně), u poštovních služeb (199 Kč oproti 180 Kč, tj. +19 Kč ročně), u telefonních a faxových zařízení (163 Kč oproti 118 Kč, tj. +45 Kč ročně), u telefonických a telefaxových služeb (4 645 Kč oproti 3 721 Kč, tj. +933 Kč ročně), u zařízení audio, foto a pro zpracování dat (962 Kč oproti 776 Kč, tj. +186 Kč ročně), u rekreačních a kulturních služeb (2 479 Kč oproti 1 961 Kč, tj. +518 Kč ročně), u novin, knih a papírenského zboží (1 959 Kč až 1 613 Kč, tj. +346 Kč ročně), u dovolené s komplexními službami (2 246 Kč oproti 1 066 Kč, tj. +1 180 Kč ročně), u stravovacích služeb (2 383 Kč oproti 1 941 Kč, tj. +442 Kč ročně), u ubytovacích služeb (665 Kč oproti 236 Kč, tj. +429 Kč ročně) a u drogistického a kosmetického zboží (1 525 Kč oproti 1 263 Kč, tj. +262 Kč). Naopak méně oproti celostátnímu průměru vynakládali pražští důchodci spotřební výdaje na tabák a tabákové výrobky (763 Kč oproti 791 Kč, tj. -28 Kč ročně), na běžnou údržbu a opravy bytu (2 450 Kč oproti 3 041 Kč, tj. -591 Kč ročně), na energie a paliva (14 929 Kč oproti 15 509 Kč, tj. -580 Kč ročně), na nákup nábytku, bytového zařízení a podlahových krytin (680 Kč oproti 1 436 Kč, tj. -756 Kč ročně), na nákup bytového textilu (523 Kč oproti 704 Kč, tj. -181 Kč ročně), na přístroje a spotřebiče pro domácnost (1 576 Kč oproti 1 731 Kč, tj. -155 Kč ročně), na výrobky pro dům a zahradu (648 Kč, oproti 702 Kč, tj. -54 Kč ročně), na zboží a služby pro údržbu domácností (1 224 Kč oproti 1 317 Kč, tj. -93 Kč ročně), na nákup dopravních prostředků (125 Kč oproti 424 Kč, tj. -299 Kč ročně), na provoz dopravních prostředků (3 472 Kč oproti 3 805 Kč, tj. -333 Kč ročně), ostatní výrobky pro rekreaci a na nákup domácích zvířat (1 374 Kč oproti 1 752 Kč, tj. -378 Kč ročně), na pojištění a na finanční a jiné služby. Spotřební vydání na konfekci byla u pražských důchodců a celostátního průměru shodná. Výše uvedená data naznačují, že oproti předchozímu roku výrazně poklesl u**

pražských důchodců nákup potřeb zbytných. Tj. bytového zařízení, elektrospotřebičů, automobilů, atd. (viz přílohu č. 3).

Peněžní vydání domácností důchodců v Praze a ČR v roce 2006

(Průměry na osobu v Kč za měsíc)

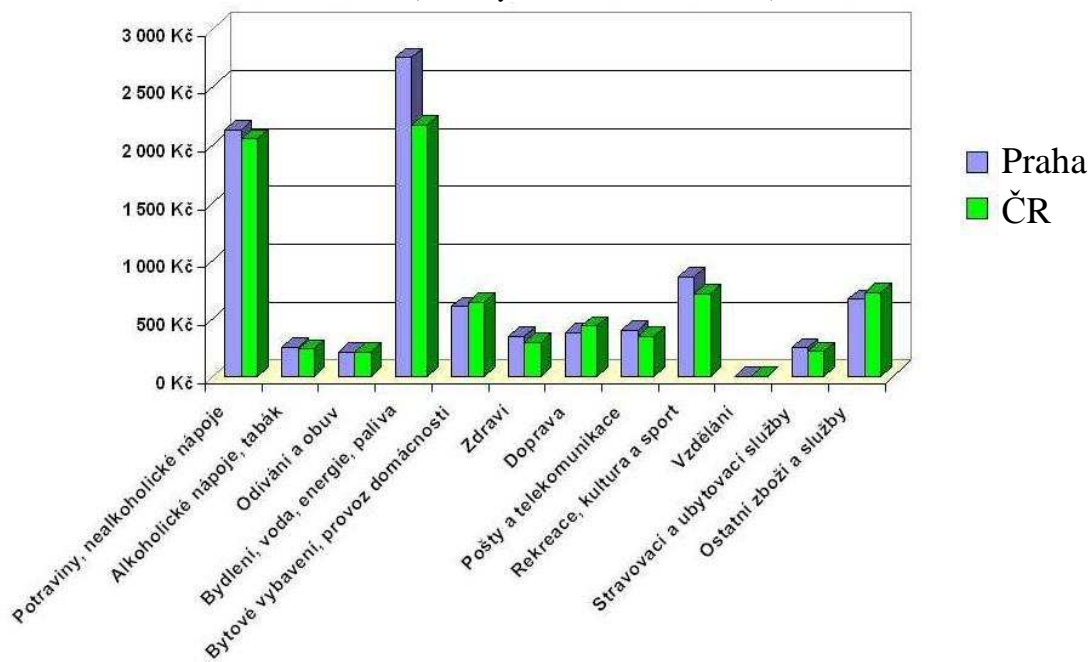
ROK 2007

V roce 2007 vynaložil pražský důchodce (starobní a invalidní) na spotřební výdaje **105 335 Kč**, což bylo o 5 305 Kč, tj. o 5,30 % více než před rokem. V celostátním průměru dosahovaly spotřební výdaje důchodce **95 404 Kč**, tj. o 4 928 Kč (5,45 %) více než před rokem. **Rozdíl mezi spotřebními výdaji pražského důchodce oproti celostátnímu průměru byl v roce 2007 9 931 Kč, tj. 10,41 %.** V roce 2006 činila tato hodnota **10,56 procentních bodů**, v roce 2005 **15,73 procentních bodů** a v roce 2004 **11,59 procentních bodů**. Z uvedeného je zřejmé, že odchylka mezi spotřebními výdaji pražských důchodců se ve vztahu ke spotřebním výdajům celostátního průměru důchodců snižuje. Měsíční výdaje pražského důchodce činily 8 778 Kč, což bylo 828 Kč nad celostátním průměrem. Obdobně jako v předchozích letech byly struktury spotřebních výdaje důchodců v Praze a v celostátním průměru rozdílné, navíc u 9 ze 43 výdajových položek statistiky rodinných účtů došlo k meziročním změnám na číselné ose. V roce 2006 došlo k meziročním změnám na číselné ose u 10 ze 43 položek a v roce 2005 u 9 ze 43 položek. **Ze 43 výdajových položek statistiky rodinných účtů ČSÚ bylo 26 nad, 17 pod celostátním průměrem a u dvou položek (nákup dopravních prostředků, nákup sociální péče) byly výdaje pražských důchodců nulové.** V roce 2006 bylo **25 položek nad, 18 pod celostátním průměrem a u jedné položky byly (nákup sociální péče) výdaje nulové.** V roce 2005 bylo **28 položek nad a 15 pod a v roce 2004 29 výdajových položek nad a 14 pod celostátním průměrem spotřebních vydání sociální skupiny důchodců.** Nad celostátní průměrem byly spotřební výdaje pražských důchodců u potravin (23 266 Kč oproti 22 523 Kč, tj. +743 Kč ročně), u nealkoholických nápojů (2 303 oproti 2 073, tj. +230 Kč ročně), u alkoholických nápojů (2 002 Kč oproti 1 887 Kč, tj. +115 Kč ročně), u tabáku a tabákových výrobků (996 Kč oproti 935 Kč, tj. +61 Kč ročně), u konfekce (1 087 Kč oproti 1 072 Kč, tj. +15 Kč ročně), u obuvi

(976 Kč oproti 932 Kč, tj. +44 Kč ročně), u nájemného z bytu (12 441 Kč oproti 5 420 Kč, tj. +7 021 Kč ročně), u ostatních bytových služeb (4 017 Kč oproti 2 475 Kč, tj. +1 542 Kč ročně), u energií a paliv (15 451 Kč oproti 15 097 Kč, tj. +353 Kč ročně), u nákupu nábytku, bytových zařízení a podlahových krytin (1 718 Kč oproti 1 673 Kč, tj. +45 Kč ročně), u nádobí a kuchyňských potřeb (506 Kč proti 485 Kč, tj. +21 Kč ročně), u nákupu léčiv, ortopedických a zdravotnických výrobků (3 255 Kč oproti 2 985 Kč, tj. +275 Kč ročně), u nákupu ambulantní zdravotní péče (564 Kč oproti 374 Kč, tj. +190 Kč ročně), u ústavní zdravotní péče (335 Kč oproti 190 Kč, tj. +145 Kč ročně), u hromadné osobní dopravy (1 069 Kč oproti 915 Kč, tj. +154 Kč ročně), u telefonických a faxových služeb (4 551 Kč oproti 3 857 Kč, tj. +694 Kč ročně), u zařízení audio, foto a pro zpracování dat (1 313 Kč oproti 1 052 Kč, tj. +261 Kč ročně), u rekreačních a kulturních služeb (3 022 Kč oproti 2 270 Kč, tj. +752 Kč ročně), u novin, knih a papírenského zboží (2 038 Kč oproti 1 673 Kč, tj. +365 Kč ročně), u nákupu dovolené s komplexními službami (2 284 Kč oproti 1 580 Kč, tj. +704 Kč ročně), u stravovacích služeb (2 532 Kč oproti 2 342 Kč, tj. +190 Kč ročně), u ubytovacích služeb (398 Kč oproti 236 Kč, tj. +162 Kč ročně) a u drogistického a kosmetického zboží (1 767 Kč oproti 1 436 Kč, tj. +331 Kč ročně). **Naopak méně oproti celostátnímu průměru vynakládali pražští důchodci výdaje** na prádlo a pletené ošacení (944 Kč oproti 985 Kč, tj. -36 Kč ročně), na běžnou údržbu a opravy bytu (1 154 Kč oproti 3 077 Kč, tj. -1 923 Kč ročně), na bytový textil (555 Kč oproti 697 Kč, tj. -158 Kč ročně), na nákup přístrojů a spotřebičů pro domácnost (1 589 Kč oproti 1 737 Kč, tj. -148 Kč ročně), na výrobky pro dům a zahradu, na zboží a služby pro údržbu domácnosti, na provoz dopravních prostředků, na poštovní služby, na nákup telefonních a faxových zařízení, na výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci, na ostatní výrobky pro rekreaci a domácí zvířata, na osobní doplňky, na pojištění a na finanční a jiné služby. Výše uvedená data naznačují, že oproti předchozímu roku mírně vzrostly výdaje na nákup výrobků dlouhodobé spotřeby, tj. spotřeby zbytné (nábytek, bytové zařízení, podlahové krytiny – viz přílohu č. 4).

Peněžní vydání domácností důchodců v Praze a ČR v roce 2007

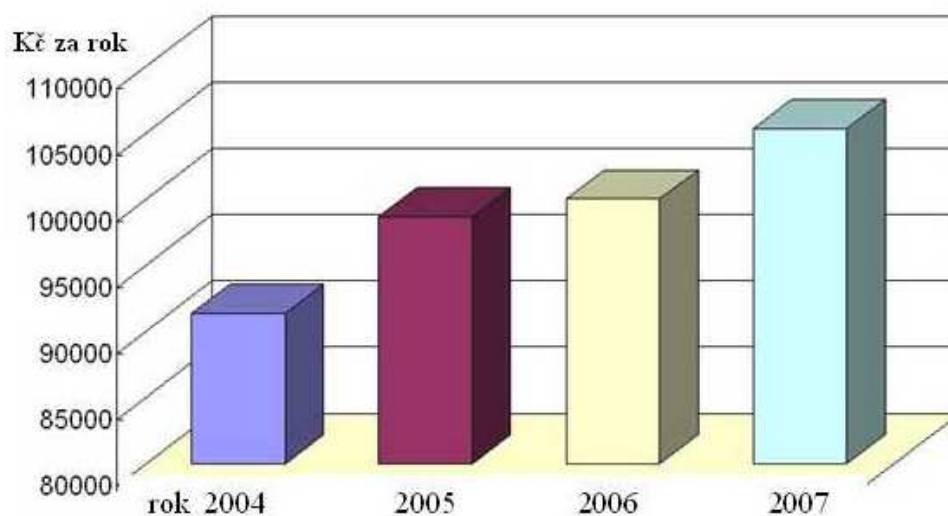
(Průměry na osobu v Kč za měsíc)

Analýza spotřebních výdajů u pražských důchodců za léta 2004 až 2007 prokazuje, že:

- a) **Výdaje na spotřebu pražských důchodců a celostátního průměru spotřebních výdání důchodců jsou rozdílné. Pražští důchodci vydávají více prostředků na nákup potravin, nealkoholických nápojů, na nákup prádla, pleteného zboží, konfekce a obuvi, na zaplacení nájemného a ostatních služeb souvisejících s bydlením, na placené léky a na placenou zdravotní péči. Tj. na nákup zboží a služeb pro uspokojení základních životních potřeb nezbytných. A to v řádu jednotek Kč měsíčně u konfekce a u obuvi, v řádu desítek Kč měsíčně u potravin, u nealkoholických nápojů, u energií a paliv, u léčiv, ortopedických a zdravotnických výrobků, u placené ambulantní lékařské péče a v řádu stovek Kč u nájemného z bytu a u ostatních služeb souvisejících s bydlením. U zbytných potřeb vynakládají více prostředků na telekomunikační služby (58 Kč měsíčně v roce 2007), na nákup dovolených (59 Kč měsíčně roce 2007), na rekreační a kulturní služby (63 Kč měsíčně roce 2007), na stravovací a ubytovací služby (16 Kč měsíčně roce 2007) a v neposlední řadě na nákup novin, knih, papírenského zboží, audio zařízení, foto přístrojů a zařízení na zpracování dat. Více prostředků, a to v řádu jednotek Kč měsíčně, vynakládají též na nákup lihovin! Méně peněz pak zbývá na běžné opravy v bytě, na nákup zboží a služeb pro údržbu domácnosti, na nákup nábytku, bytového zařízení a podlahové krytiny (-405 Kč oproti celostátnímu průměru v roce 2004, -1 096 Kč v roce 2005, -1 440 Kč měsíčně v roce 2006 a -1 942 Kč v roce 2007), na nákup bytového textilu, na nákup a provoz dopravních prostředků. A v neposlední řadě zbývá též méně prostředků na nákup telefonních a faxových zařízení, domácích zvířat, na zaplacení pojistných, finančních a jiných služeb.**
- b) **Struktura a dynamika spotřeby je proměnlivá v čase, peněžní příjmy a spotřebitelské ceny determinují výdajové položky a tím i životní náklady důchodců v metropoli České republiky.**
- c) **Spotřební výdaje na zboží a služby nezbytné determinují výdaje na zboží a služby zbytné, jejichž nákup byl v hodnoceném období u pražských důchodců na nižší úrovni než v celostátním průměru.**

Spotřební výdaje pražských důchodců v letech 2004 až 2007

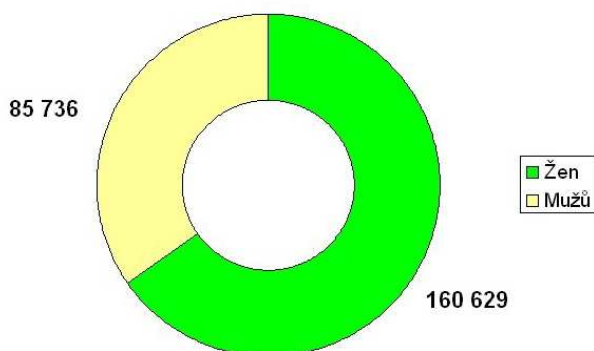

Struktura a výše výdajových položek naznačuje též nastavení váhových schémat, které je možno dále využít k modelovým propočtům dopadů inflace na růst životních nákladů pražských důchodců. A v neposlední řadě vzájemné porovnání obou statistik, tj. statistiky spotřebitelských cen a statistiky rodinných účtů, umožňuje dovodit strukturu a úroveň spotřeby pražských důchodců. Tj. konkrétní znaky blahobytu, způsobu života, životní úrovně. V této souvislosti data prokazují, že **oproti českému průměru mají pražští důchodci nižší počet množstevních, respektive váhových, nebo objemových jednotek spotřeby u potravin, u oblečení, u obuvi, u bytového vybavení, u nákupu a provozu dopravních prostředků a také u celé skupiny komodit označovaných jako ostatní zboží a služby. Vyšší spotřeba je naopak u lihovin, u placených dovolených, u služeb veřejné hromadné dopravy, u lázeňské péče, u telekomunikačních služeb a v neposlední řadě také u ubytovacích služeb** (viz přílohy č. 5, 6, 7 a 8).

C) STATISTIKA PENZÍ

Kapitola o statistice penzí byla vypracována z dat poskytnutých výzkumnému týmu Českou správou sociálního zabezpečení. Speciálně pro potřeby studie vypracovala ČSSZ data o počtu a druhu vyplácených starobních penzí sólo dle jejich výše.

K 30. červnu 2008 žilo v Praze 246 365¹⁾ starobních důchodců, z toho 160 629 žen a 85 736 mužů.

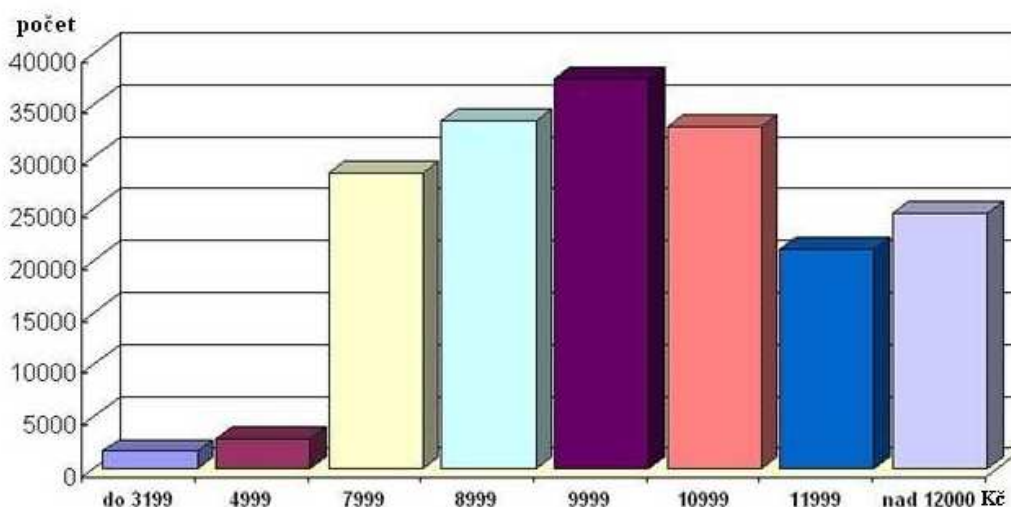

V poměru k celkové pražské populaci tj. více než pětina (20,33 %). Průměrný věk pražských seniorů dosahoval u mužů 71 let a u žen 69 let, **tj. pražské seniorky jsou oproti celostátnímu průměru o rok starší.** Předčasných starobních penzí se v Praze vyplácelo 22 455, tj. 9,11 % z celkového počtu. Z toho trvale krácených 22 057 a dočasně krácených 398. Průměrná pražská starobní penze sólo dosahovala **9 789 Kč**, z toho u mužů 10 789 Kč a u žen 9 052 Kč. **Ve srovnání s celostátním průměrem byla průměrná pražská starobní penze sólo o 652 Kč, tj. o 7,14 procentních bodů vyšší. Nejnižší penze oscilující okolo životního minima (životní minimum osamělé osoby činí 3 126 Kč), tj. do výše 3 199 Kč, pobíralo 1 685 osob (0,92 %), velmi nízké starobní penze, tj. od 3 200 Kč do 4 999 Kč, pobíralo 2 849 osob (1,56 %) a nízké starobní penze sólo, tj. od 5 000 Kč do 7 999 Kč, pobíralo 28 450 osob, tj. 15,56 % z celkového počtu příjemců pouze jedné penze.**

¹⁾ Jde o starobní důchodce civilní sféry, kterým vyplácí penze Česká správa sociálního zabezpečení. U ozbrojených složek, tj. u penzí vyplácených ministerstvem obrany, ministerstvem vnitra a ministerstvem spravedlnosti, pražská evidence neexistuje. Odhaduje se, že pražských starobních důchodců z resortů ozbrojených složek je cca **8 500**.

V pásmu od 8 000 Kč do 8 999 Kč pobíralo penze 33 540 osob, tj. 18,34 % z e všech příjemců starobních penzí sólo,
 v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč pobíralo penze 37 560 osob, tj. 20,53 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,
 v pásmu od 10 000 Kč do 10 999 Kč pobíralo penze 32 956 osob, tj. 18,02 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,
 v pásmu od 11 000 Kč do 11 999 Kč pobíralo penze 21 197 osob, tj. 11,59 % ze všech příjemců starobních penzí sólo a
 v pásmu od 12 000 výše pobíralo penze 24 647 osob, tj. 13,48 % ze všech příjemců starobních penzí sólo.

Průměrná pražská starobní penze sólo (počet a výše)

Největší počet příjemců starobních penzí sólo byl tedy v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč. **Na průměrnou pražskou starobní penzi sólo, tj. na 9 789 Kč, nedosahovalo 103 295 starobních důchodců, tj. 56,48 % z celkového počtu příjemců pouze jedné penze.** V celostátním průměru nedosahovalo k 30. 6. 2008 na průměrnou starobní penzi sólo 54,17 % důchodců.

Kombinované penze, tj. souběh penzí starobních s penzemi pozůstalostními, byly na teritoriu hl.m. Prahy vypláceny 63 481 důchodcům, z toho 8 363 mužům a 55 118 ženám. Výše průměrné kombinované penze u mužů (souběh starobní penze s penzí vdoveckou) činila 12 217 Kč a u žen (souběh starobní penze s penzí vdovskou) 10 923 Kč. **Z uvedeného je zřejmé, že k výše uvedenému datu bylo 182 884 důchodců, tj. 74,23 % z celkového počtu, odkázáno pouze na jednu dávku, a to na penzi starobní. Penze kombinované pobíralo 63 481 důchodců, tj. 25,77 % z celkového počtu. Tento ukazatel byl v celostátním průměru o 2,27 procentního bodu vyšší.** K 1. srpnu 2008 byly penze valorizovány, a to u všech penzí, jednotnou částkou 470 Kč. Výše uvedené částky, a to jak penzí starobních sólo, tak penzí kombinovaných (starobních + pozůstalostních), jsou o 470 Kč vyšší.

a) Praha 1

Na Praze 1²⁾ žilo k 30. červnu 2008 **5 195** starobních důchodců, z toho 1 731 mužů a 3 464 žen. V poměru k celkové populaci městské části tj. **16,95 %**. Průměrný věk dosahoval u mužů 71 let a u žen 69 let. Předčasných penzí se důchodcům na Praze 1 vyplácelo 386, tj.

2) Česká správa sociálního zabezpečení člení hl.m. Prahu do 10 správních obvodů.

7,43 % z celkového počtu. Z toho trvale krácených 376 a dočasně krácených 10. Průměrná penze sólo činila **9 678 Kč, tj. o 111 Kč méně oproti celopražskému průměru**. U mužů činila průměrná starobní penze sólo 10 518 Kč a u žen 9 069 Kč. **Nejnižší starobní penze oscilující okolo životního minima, tj. do výše 3 199 Kč, pobíralo 62 osob (1,67 %), velmi nízké penze, tj. od 3 200 Kč do 4 999 Kč, pobíralo 100 osob (2,69 %) a nízké penze, tj. od 5 000 Kč do 7 999 Kč, pobíralo 636 osob, tj. 17,09 % ze všech příjemců starobních penzí sólo.**

V pásmu od 8 000 Kč do 8 999 Kč pobíralo penze 684 osob, tj. 18,38 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,
v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč pobíralo penze 694 osob, tj. 18,65 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,
v pásmu od 10 000 Kč do 10 999 Kč pobíralo penze 629 osob, tj. 16,90 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,
v pásmu od 11 000 Kč do 11 999 Kč pobíralo penze 393 osob, tj. 10,56 % ze všech příjemců starobních penzí sólo a
v pásmu od 12 000 Kč výše pobíralo penze 523 osob, tj. 14,06 % ze všech příjemců starobních penzí sólo.

Na Praze 1 byl největší počet příjemců starobních penzí sólo v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč, **ve srovnání s celopražským průměrem (20,53 %) jde ale o 1,88 procentního bodu méně. Na průměrnou starobní penzi sólo Prahy 1, tj. na 9 678 Kč, nedosahovalo 2 154 důchodců, tj. 57,89 % ze všech příjemců pouze jedné penze.**

Kombinované penze, tj. souběh penzí starobních s penzemi pozůstalostními, byly na Praze 1 vypláceny 1 474 (28,37 %) důchodcům, **což bylo o 2,6 procentního bodu více než činí celopražský průměr**. Mužům bylo vypláceno 171 kombinovaných penzí a ženám 1 303 penzí. Výše průměrné kombinované penze u mužů (souběh starobní penze s penzí vdovskou) činila 12 669 Kč, **což je 452 Kč nad celopražským průměrem**. U žen dosahovala průměrná kombinovaná penze (souběh starobní penze s penzí vdovskou) 11 036 Kč, **což je 113 Kč nad celopražským průměrem**. **Výše uvedená data naznačují, že penze kombinované jsou na Praze 1 vyšší a starobní penze sólo naopak nižší než celopražský průměr, že oproti pražskému průměru zde žije více příjemců penzí kombinovaných a naopak méně příjemců starobních penzí předčasných, a také že počet důchodců s penzemi oscilujícími okolo penze průměrné je na Praze 1 nižší než celopražský průměr.**

b) Praha 2

Na teritoriu městské části Praha 2²⁾ pobíralo starobní a kombinované penze k 30. červnu 2008 **10 098** důchodců. Z toho 3 476 mužů a 6 622 žen. V poměru k celkové populaci městské části dosahuje sociální skupina seniorů **21,12 %**. Průměrný věk byl 72 let u mužů a 70 let u žen, **tj. seniorská populace na Praze 2 je o jeden rok starší než celopražský průměr**. Předčasných starobních penzí bylo na Praze 2 vypláceno 824, tj. 8,16 % z celkového počtu. Z toho trvale krácených 807 a dočasně krácených 17. Průměrná starobní penze sólo činila **9 683 Kč, tj. 106 Kč pod celopražským průměrem**. U mužů dosahovala průměrná starobní penze sólo 10 598 Kč a u žen 9 021 Kč. **Nejnižší starobní penze oscilující okolo životního minima, tj. do 3 199 Kč pobíralo 107 příjemců (1,44 %), velmi nízké starobní penze, tj. od 3 200 Kč do 4 999 Kč, pobíralo 150 příjemců (2,02 %) a nízké starobní penze, tj. od 5 000 Kč do 7 999 Kč pobíralo 1 227 příjemců, tj. 16,55 % ze všech příjemců pouze jedné penze.**

V pásmu od 8 000 Kč do 8 999 Kč pobíralo penze 1 352 osob, tj. 18,23 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč pobíralo penze 1 517 osob, tj. 20,46 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,
v pásmu od 10 000 Kč do 10 999 Kč pobíralo penze 1 280 osob, tj. 17,26 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,
v pásmu od 11 000 Kč do 11 999 Kč pobíralo penze 789 osob, tj. 10,64 % ze všech příjemců starobních penzí sólo a
v pásmu od 12 000 Kč výše pobíralo penze 993 osob, tj. 13,39 % ze všech příjemců starobních penzí sólo.

Obdobně jako na Praze 1 také na Praze 2 byl největší počet příjemců starobních penzí sólo v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč, **ve srovnání s celopražským průměrem (20,53 %) jde o 0,07 procentního bodu méně. Na průměrnou starobní penzi sólo Prahy 2, tj. na 9 683 Kč nedosahovalo 4 305 důchodců, tj. 58,06 % příjemců pouze jedné penze. Jde o 1,58 procentního bodu vyšší hodnotu než je celopražský průměr.**

Kombinované penze, tj. souběh penzí starobních s penzemi pozůstalostními byly vypláceny 2 683 (26,57 %) důchodcům, **což bylo o 0,8 procentního bodu více než činí celopražský průměr.** Kombinované penze byly vypláceny 370 mužům a 2 313 ženám. Výše průměrné kombinované penze u mužů (souběh starobní penze s penzí vdoveckou) činila 12 274 Kč, což bylo **57 Kč nad celopražským průměrem** a výše průměrné kombinované penze u žen (souběh starobní penze s penzí vdovskou) činila 10 932 Kč, což bylo **9 Kč nad celopražským průměrem.** Uvedená data naznačují, že seniorská populace na Praze 2 je o jeden rok starší než dosahuje celopražský průměr, že starobní penze sólo jsou nižší než celopražský průměr a že naopak penze kombinované jsou oproti celopražskému průměru mírně vyšší. Dále data naznačují, že na Praze 2 žije více příjemců penzí kombinovaných a naopak méně příjemců starobních penzí předčasných než je pražský průměr.

c) Praha 3

Na městské části Praha 3²⁾ žilo k 30. 6. 2008 **15 698** starobních důchodců, z toho 5 227 mužů a 10 471 žen. V poměru k celkové populaci městské části tj. **22,07 %**. Průměrný věk dosahoval u mužů 72 let a u žen 70 let, **tj. seniorská populace je na Praze 3 o jeden rok starší než celopražský průměr.** Předčasných starobních penzí se na Praze 3 vyplácelo 1 357, tj. 8,68 % z celkového počtu. Z toho trvale krácených 1 332 a dočasně krácených 25. **Průměrná starobní penze sólo činila 9 651 Kč, tj. 138 Kč pod celopražským průměrem. Z 10 městských částí jde o nejnižší průměrnou starobní penzi.** U mužů činila průměrná starobní penze sólo 10 571 Kč a u žen 8 998 Kč. **Nejnižší starobní penze oscilující okolo životního minima, tj. do 3 199 Kč, pobíralo 105 osob (0,93 %), velmi nízké starobní penze, tj. od 3 200 Kč do 4 999 Kč, pobíralo 192 osob (1,71 %), a nízké starobní penze, tj. od 5 000 Kč do 7 999 Kč, pobíralo 1 829 osob, tj. 16,27 % ze všech příjemců pouze jedné penze.**

V pásmu od 8 000 Kč do 8 999 Kč pobíralo penze 2 208 osob, tj. 19,65 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,
v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč pobíralo penze 2 408 osob, tj. 21,43 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,
v pásmu od 10 000 Kč do 10 999 Kč pobíralo penze 1 908 osob, tj. 16,98 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,
v pásmu od 11 000 Kč do 11 999 Kč pobíralo penze 1 234 osob, tj. 10,98 % ze všech příjemců starobních penzí sólo a
v pásmu od 12 000 Kč výše pobíralo penze 1 355 osob, tj. 12,06 % ze všech příjemců starobních penzí sólo.

Obdobně jako na předchozích městských částech byl nejvyšší počet příjemců starobních penzí v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč, **ve srovnání s celopražským průměrem (20,53 %) jde o 0,9 procentního bodu více. Na průměrnou starobní penzi sólo Prahy 3, tj. na 9 651 Kč, nedosahovalo 6 658 důchodců, tj. 59,24 % příjemců pouze jedné penze.**

Kombinované penze, tj. souběh penzí starobních s penzemi pozůstalostními byly vypláceny 4 459 důchodcům (28,40 %), tj. **o 2,63 procentní body více než činí celopražský průměr.** Kombinované penze byly vypláceny 572 mužům a 3 887 ženám. Výše průměrné kombinované penze u mužů (souběh starobní penze s penzí vdoveckou) činila 12 207 Kč, **což je 10 Kč pod celopražským průměrem** a u žen (souběh starobní penze s penzí vdovskou) 10 896 Kč, **což je 27 Kč pod celopražským průměrem. Uvedená data naznačují, že seniorská populace Prahy 3 je o jeden rok starší než celopražský průměr, že starobní penze sólo i penze kombinované jsou oproti celopražskému průměru nižší, že na Praze 3 žije oproti celopražskému průměru více příjemců penzí kombinovaných a méně příjemců starobních penzí předčasných a že na Praze 3 je větší počet příjemců penzí oscilujících okolo penze průměrné než je pražský průměr.**

d) Praha 4

Na městské části Praha 4²⁾ žilo k 30. červnu 2008 **61 505** starobních důchodců, tj. příjemců starobních, respektive též kombinovaných penzí. Z toho 22 005 mužů a 39 500 žen. V poměru k celkové populaci městské části tj. **21,44 %**. Průměrný věk dosahoval u mužů 71 let a u žen 68 let, **tj. populace seniorek byla na Praze 4 o rok mladší než celopražský průměr.** Předčasných starobních penzí bylo vypláceno 6 031, tj. 9,81 % z celkového počtu. Z toho trvale krácených bylo 5 952 a dočasně krácených 79. Průměrná starobní penze sólo dosahovala na Praze 4 **9 871 Kč, což je 82 Kč nad celopražským průměrem.** U mužů dosahovala průměrná starobní penze sólo 10 885 Kč a u žen 9 114 Kč. **Nejnižší starobní penze oscilující okolo životního minima, tj. do 3 199 Kč, pobíralo 327 osob (0,70 %), velmi nízké starobní penze, tj. od 3 200 Kč do 4 999 Kč, pobíralo 642 osob (1,37 %) a nízké penze, tj. od 5 000 Kč do 7 999 Kč pobíralo 6 870 osob, tj. 14,68 % z celkového počtu příjemců pouze jedné penze.**

V pásmu od 8 000 Kč do 8 999 Kč pobíralo penze 8 373 osob, tj. 17,89 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč pobíralo penze 9 705 osob, tj. 20,74 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 10 000 Kč do 10 999 Kč pobíralo penze 8 720 osob, tj. 18,63 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 11 000 Kč do 11 999 Kč pobíralo penze 5 644 osob, tj. 12,06 % ze všech příjemců starobních penzí sólo a

v pásmu od 12 000 Kč výše pobíralo penze 6 514 osob, tj. 13,92 % ze všech příjemců starobních penzí sólo.

Obdobně jako na ostatních městských částech byl největší počet příjemců starobních penzí sólo v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč, **ve porovnání s celopražským průměrem (20,53 %) jde o 0,21 procentního bodu více. Na průměrnou starobní penzi sólo Prahy 4, tj. na 9 871 Kč, nedosahovalo 25 793 důchodců, tj. 55,11 % ze všech příjemců pouze jedné penze. V porovnání s celopražským průměrem je tento ukazatel o 1,37 procentního bodu příznivější.**

Kombinované penze, tj. souběh penzí starobních s penzemi pozůstalostními byly vypláceny 14 710 důchodcům (23,92 %), **tj. o 1,85 procentního bodu méně oproti celopražskému průměru.** Kombinované penze byly vypláceny 2 023 mužům a 12 687 ženám. Výše průměrné kombinované penze u mužů (souběh starobní penze s penzí vdoveckou) činila

12 247 Kč, což je **30 Kč nad celopražským průměrem**, a u žen (souběh starobní penze s penzí vdovskou) 10 979 Kč, což je **56 Kč nad celostátním průměrem**. Uvedená data naznačují, že seniorská populace na Praze 4 je v případě senierek o jeden rok mladší než celopražský průměr, že starobní penze sólo i penze kombinované jsou nad celopražským průměrem, že na Praze 4 žije méně příjemců penzí kombinovaných a naopak více příjemců předčasných starobních penzí oproti celopražskému průměru. A také, že na Praze 4 je větší počet důchodců s penzemi oscilujícími okolo penze průměrné než je pražský průměr.

e) Praha 5

Na teritoriu městské části Praha 5²⁾ žilo k 30. červnu 2008 **26 123** starobních důchodců. Z toho 9 282 mužů a 16 841 žen. V poměru k celkové populaci městské části tj. **15,75 %**. Průměrný věk příjemců starobních penzí dosahoval u mužů 71 let a u žen 68 let, **tj. oproti celopražskému průměru jsou seniorky na Praze 5 o jeden rok mladší**. Předčasných starobních penzí bylo vypláceno 2 476, tj. 9,48 % z celkového počtu. Ze 2 476 předčasných penzí bylo 2 431 trvale krácených a 45 dočasně krácených. Průměrná starobní penze sólo dosahovala na Praze 5 **9 720 Kč, tj. o 69 Kč méně oproti penzi celopražské**. U mužů dosahovala průměrná starobní penze sólo 10 702 Kč a u žen 8 978 Kč. **Nejnižší starobní penze oscilující okolo životního minima, tj. do 3 199 Kč, pobíralo 291 osob (1,47 %), velmi nízké penze, tj. od 3 200 Kč do 4 999 Kč, pobíralo 408 osob (2,07 %) a nízké penze, tj. od 5 000 Kč do 7 999 Kč, pobíralo 3 142 osob, tj. 15,92 % ze všech příjemců pouze jedné penze.**

V pásmu od 8 000 Kč do 8 999 Kč pobíralo penze 3 559 osob, tj. 18,03 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč pobíralo penze 3 947 osob, tj. 20,00 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 10 000 Kč do 10 999 Kč pobíralo penze 3 495 osob, tj. 17,71 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 11 000 Kč do 11 999 Kč pobíralo penze 2 234 osob, tj. 11,32 % ze všech příjemců starobních penzí sólo a

v pásmu od 12 000 Kč výše pobíralo penze 2 660 osob, tj. 13,48 % ze všech příjemců starobních penzí sólo.

Obdobně jako v ostatních městských částech byl největší počet příjemců starobních penzí v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč, **ve srovnání s celopražským průměrem (20,53 %) jde ale o 0,53 procentního bodu méně**. Na průměrnou starobní penzi sólo Prahy 5, tj. na 9 720 Kč, nedosahovalo 11 237 důchodců, tj. **56,94 % ze všech příjemců pouze jedné penze**. V porovnání s celopražským průměrem jde o hodnotu o **0,53 procentního bodu horší**.

Kombinované penze, tj. souběh penzí starobních s penzemi pozůstalostními, byly vypláceny 6 387 důchodcům (24,45 %), **tj. o 1,32 procentního bodu méně oproti celopražskému průměru**. Kombinované penze byly vypláceny 801 mužům a 5 586 ženám. Výše průměrné kombinované penze u mužů (souběh starobní penze s penzí vdoveckou) činila 12 167 Kč, což je **50 Kč pod celopražským průměrem** a u žen (souběh starobní penze s penzí vdovskou) 10 861 Kč, což je **62 Kč pod celopražským průměrem**. Uvedená data naznačují, že seniorská populace žijící na teritoriu na městské části Praha 5 je v případě senierek o jeden rok mladší než populace celopražská, že starobní penze sólo i penze kombinované jsou nižší než celopražský průměr, že na Praze 5 žije menší počet příjemců penzí kombinovaných a naopak větší počet příjemců starobních penzí předčasných než je

celopražský průměr. A také, že na Praze 5 je menší počet důchodců s penzemi oscilujícími okolo penze průměrné než je pražský průměr.

f) Praha 6

Na území městské části Praha 6²⁾ žilo k 30. červnu 2008 **30 470** příjemců starobních a kombinovaných penzí. Z toho 10 293 mužů a 20 177 žen. V poměru k celkové populaci městské části, tj. **21,92 %**. Průměrný věk důchodců dosahoval u mužů 72 let a u žen 70 let, **tj. oproti celopražskému průměru je mužská populace starobních důchodců Prahy 6 o jeden rok starší.** Předčasných starobních penzí bylo vypláceno 1 982, tj. 6,50 % z celkového počtu. **Jde o nejnižší hodnotu ze všech desíti městských částí.** Z toho trvale krácených bylo penzí bylo 1 933 a dočasně krácených 49. Průměrná starobní penze sólo vyplácená klientům na Praze 6 dosahovala **9 933 Kč, tj. 144 Kč nad celopražským průměrem. Šlo o nejvyšší průměrnou penzi nejen v Praze ale i v celé České republice.** Z toho průměrná starobní penze sólo u mužů dosahovala 11 012 Kč, **tj. 233 Kč nad celopražským průměrem** a u žen 9 160 Kč, **tj. 108 Kč nad celopražským průměrem. Nejnižší starobní penze oscilující okolo životního minima, tj. do 3 199 Kč, pobíralo 225 osob (1,02 %), velmi nízké starobní penze, tj. od 3 200 Kč do 4 999 Kč, pobíralo 397 osob (1,79 %) a nízké starobní penze, tj. od 5 000 Kč do 7 999 Kč, pobíralo 3 190 osob, tj. 14,41 % ze všech příjemců pouze jedné starobní penze.**

V pásmu od 8 000 Kč do 8 999 Kč pobíralo penze 3 851 osob, tj. 17,39 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč pobíralo penze 4 334 osob, tj. 19,58 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 10 000 Kč do 10 999 Kč pobíralo penze 3 943 osob, tj. 17,81 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 11 000 Kč do 11 999 Kč pobíralo penze 2 590 osob, tj. 11,70 % ze všech příjemců starobních penzí a

v pásmu od 12 000 Kč výše pobíralo penze 3 609 osob, tj. **16,30 %** ze všech příjemců starobních penzí sólo. **Jde o nejvyšší hodnotu z celé Prahy.**

Obdobně jako v ostatních městských částech byl nejvyšší počet příjemců starobních penzí sólo v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč, **v porovnání celopražským průměrem (20,53 %) jde o 0,95 procentního bodu méně. Na průměrnou starobní penzi sólo Prahy 6, tj. na 9 933 Kč nedosahovalo 11 968 důchodců, tj. 54,06 % ze všech příjemců pouze jedné penze. V porovnání s celopražským průměrem jde o hodnotu o 2,42 procentní body lepší.**

Kombinované penze, tj. souběh penzí starobních s penzemi pozůstalostními byly vypláceny 8 331 důchodcům (27,34 %), **tj. o 1,57 procentního bodu více oproti celopražskému průměru.** Z toho mužům bylo vypláceno 1 077 a ženám 7 254 kombinovaných penzí. Výše průměrné kombinované penze u mužů (souběh starobní penze s penzí vdoveckou) činila 12 510 Kč, **což je 293 Kč nad celopražským průměrem** a u žen (souběh starobní penze s penzí vdovskou) 11 078 Kč, **což je 155 Kč nad celopražským průměrem. Jde o nejvyšší hodnoty z celé Prahy. Uvedená data naznačují, že seniorská populace z teritoria Prahy 6 je o jeden rok starší než seniorská populace celopražská, že starobní penze i penze kombinované jsou nejvyšší v České republice, že na Praze 6 žije větší počet příjemců penzí kombinovaných a naopak menší počet příjemců starobních penzí předčasných než je celopražský průměr. A v neposlední řadě na Praze 6 žije menší počet důchodců s penzemi oscilujícími okolo penze průměrné než je pražský průměr a nejvyšší počet důchodců s nejvyššími starobními penzemi z celé Prahy.**

g) Praha 7

K 30. 6. 2008 žilo na území městské části Praha 7 **8 610** starobních důchodců. Z toho 2 795 mužů a 5 815 žen. V poměru k celkové populaci, tj. **20,74 %**. Průměrný věk dosahoval u mužů 72 let a u žen 69 let, **tj. oproti celopražskému průměru jsou senioři na Praze 7 o jeden rok starší**. Předčasných starobních penzí bylo vypláceno 733, tj. 8,51 % z celkového počtu. Z toho trvale krácených 721 a dočasně krácených 15. Průměrná starobní penze sólo činila na Praze 7 **9 712 Kč, tj. o 77 Kč méně než penze celopražská**. Z toho u mužů 10 626 Kč a u žen 9 066 Kč. **Nejnižší starobní penze oscilující okolo životního minima, tj. penze do 3 199 Kč, pobíralo 68 osob (1,13 %), velmi nízké penze, tj. penze od 3 200 Kč do 4 999 Kč, pobíralo 112 osob (1,86 %) a nízké penze, tj. penze od 5 000 Kč do 7 999 Kč pobíralo 1 007 osob, tj. 16,71 všech příjemců pouze jedné penze.**

V pásmu od 8 000 Kč do 8 999 Kč pobíralo penze 1 149 osob, tj. 19,06 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč pobíralo penze 1 190 osob, tj. 19,74 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 10 000 Kč do 10 999 Kč pobíralo penze 992 osob, tj. 16,46 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 11 000 Kč do 11 999 Kč pobíralo penze 707 osob, tj. 11,73 % ze všech příjemců starobních penzí sólo a

v pásmu od 12 000 Kč výše pobíralo penze 802 osob, tj. 13,31 % ze všech příjemců starobních penzí sólo.

Obdobně jako u ostatních městských částech byl největší počet příjemců starobních penzí v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč, **v porovnání s celopražským průměrem (20,53 %) jde o 0,79 procentního bodu méně. Na průměrnou starobní penzi sólo Prahy 7, tj. na 9 712 Kč, nedosahovalo 3 492 důchodců, tj. 57,94 % ze všech příjemců pouze jedné penze. V porovnání s celopražským průměrem jde o hodnotu o 1,46 procentního bodu horší.**

Kombinované penze, tj. souběh penzí starobních s penzemi pozůstalostními byly vypláceny 2 583 důchodcům (30,00 %), **tj. o 4,23 procentních bodů více oproti celopražskému průměru**. Z toho mužům bylo vypláceno 303 kombinovaných penzí a ženám 2 280 penzí. Výše průměrné kombinované penze u mužů (souběh starobní penze s penzí vdoveckou) činila 12 085 Kč, **což je 132 Kč pod celopražským průměrem** a u žen (souběh starobní penze s penzí vdovskou) 10 913 Kč, **což je 10 Kč pod celopražským průměrem**. Uvedená data naznačují, že seniorská populace žijící na území městské části Praha 7 je v případě mužů o jeden rok starší než mužská populace celopražská, že starobní i kombinované penze jsou nižší než pražský průměr, že na Praze 7 žije větší počet příjemců penzí kombinovaných a naopak méně příjemců starobních penzí předčasných než je pražský průměr. Počet důchodců se starobními penzemi oscilujícími okolo penze průměrné na Praze 7 žije méně než je celopražský průměr.

h) Praha 8

Ze 108 256 obyvatel městské části Praha 8²⁾ bylo k 30.červnu 2008 **24 478 (22,61 %)** starobních důchodců. Z toho 8 427 mužů a 16 051 žen. Průměrný věk dosahoval u mužů 70 let a u žen 67 let. **Jde o nejnižší věk starobních důchodců v celé Praze**. Předčasných starobních penzí se vyplácelo 2 524, tj. 10,31 % z celkového počtu. **Jde o nejvyšší hodnotu z celé Prahy**. Trvale krácených penzí se vyplácelo 2 475 a dočasně krácených 49. Průměrná starobní penze sólo dosahovala na Praze 8 **9 782 Kč, tj. o 7 Kč méně než celopražská**. Z toho průměrná starobní penze u mužů činila 10 828 Kč a u žen 9 042 Kč. **Nejnižší starobní penze oscilující okolo životního minima, tj. do 3 199 Kč pobíralo 144 osob (0,78 %),**

velmi nízké penze, tj. od 3 200 Kč do 4 999 Kč, pobíralo 245 osob (1,32 %) a nízké penze, tj. od 5 000 Kč do 7 999 Kč, pobíralo 3 037 osob, tj. 16,39 % ze všech příjemců pouze jedné penze.

V pásmu od 8 000 Kč do 8 999 Kč pobíralo penze 3 396 osob, tj. 18,33 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč pobíralo penze 3 768 osob, tj. 20,33 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 10 000 Kč do 10 999 Kč pobíralo penze 3 291 osob, tj. 17,76 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 11 000 Kč do 11 999 Kč pobíralo penze 2 194 osob, tj. 11,84 % ze všech příjemců starobních penzí sólo a

v pásmu od 12 000 Kč výše pobíralo penze 2 455 osob, tj. 13,25 % ze všech příjemců starobních penzí sólo.

Obdobně jako v ostatních městských částech byl největší počet příjemců starobních penzí v pásmu oscilujícího kolem penze průměrné, tj. od 9 000 Kč do 9 999 Kč, **v porovnání s celopražským průměrem (20,53 %) jde ale o 0,20 procentního bodu méně. Na průměrnou starobní penzi sólo Prahy 8, tj. na 9 782 Kč, nedosahovalo 10 508 důchodců, tj. 56,71 % příjemců pouze jedné penze. V porovnání s celopražským průměrem jde o hodnotu o 0,23 procentního bodu horší.**

Kombinované penze, tj. souběh penzí starobních s penzemi pozůstalostními byly na teritoriu městské části Praha 8 vypláceny 5 948 důchodcům (24,30 %), **tj. o 1,47 procentního bodu méně oproti celopražskému průměru.** Z toho mužům bylo vypláceno 764 kombinovaných penzí a ženám 5 184 kombinovaných penzí. Výše průměrné kombinované penze u mužů (souběh starobní penze s penzí vdoveckou) činila 12 122 Kč, **což je 95 Kč pod celopražským průměrem a u žen 10 915 Kč, což je 8 Kč pod celopražským průměrem. Uvedená data naznačují, že seniorská populace žijící na území městské části Praha 8 je nejmladší v Praze, že starobní i kombinované penze téměř dosahují celopražský průměr, že na Praze 8 žije menší počet příjemců penzí kombinovaných a naopak více starobních penzí předčasných než dosahuje celopražský průměr. Počet důchodců se starobními penzemi oscilujícími okolo penze průměrné žije na Praze 8 téměř stejně jako v celopražském průměru.**

i) Praha 9

Na území městské části Praha 9²⁾ žilo k 30. 6. 2008 **27 502** starobních důchodců. Z toho 9 993 mužů a 17 509 žen. V poměru k celkové populaci městské části, tj. **19,29 %**. Průměrný věk dosahoval u mužů 71 let a u žen 67 let, **tj. oproti celopražskému průměru jsou seniorky na Praze 9 o dva roky mladší.** Předčasných starobních penzí bylo vypláceno 2 817, tj. 10,24 % z celkového počtu. Z toho trvale krácených penzí bylo vypláceno 2 747 a dočasně krácených penzí 70. Průměrná starobní penze sólo dosahovala na Praze 9 **9 711 Kč, tj. o 78 Kč méně než penze celopražská.** Z toho průměrná starobní penze u mužů činila 10 698 Kč a u žen 8 948 Kč. **Nejnižší starobní penze oscilující okolo životního minima, tj. do 3 199 Kč, pobíralo 158 osob (0,76 %), velmi nízké starobní penze, tj. od 3 200 Kč do 4 999 Kč, pobíralo 288 osob (1,38 %) a nízké starobní penze, tj. od 5 000 Kč do 7 999 Kč pobíralo 3 352 osob, tj. 16,10 % ze všech příjemců pouze jedné penze.**

V pásmu od 8 000 Kč do 8 999 Kč pobíralo penze 3 977 osob, tj. 19,10 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč pobíralo penze 4 338 osob, tj. 20,83 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,

v pásmu od 10 000 Kč do 10 999 Kč pobíralo penze 3 836 osob, tj. 18,42 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,
v pásmu od 11 000 Kč do 11 999 Kč pobíralo penze 2 449 osob, tj. 11,76 % ze všech příjemců starobních penzí sólo a
v pásmu od 12 000 Kč výše pobíralo penze 2 428 osob, tj. 11,66 % ze všech příjemců starobních penzí sólo.

Obdobně jako na ostatních městských částech byl největší počet příjemců v pásmu penzí oscilujících okolo penze průměrné, tj. od 9 000 Kč do 9 999 Kč, **v porovnání s celopražským průměrem (20,53 %) jde ale o 0,3 procentního bodu více. Na průměrnou starobní penzi sólo Prahy 9, tj. na 7 911 Kč, nedosahovalo 11 988 důchodců, tj. 57,56 % všech příjemců pouze jedné penze. V porovnání s celopražským průměrem jde o hodnotu o 1,08 procentního bodu horší.**

Kombinované penze, tj. souběh penzí starobních s penzemi pozůstalostními byly na Praze 9 vypláceny 6 675 důchodcům (24,27 %), **tj. o 1,5 procentního bodu méně než dosahoval celopražský průměr.** Mužům bylo vypláceno 926 kombinovaných penzí a ženám 5 750 kombinovaných penzí. Výše průměrné kombinované penze u mužů (souběh starobní penze s penzí vdoveckou) činila 11 961 Kč, **tj. 256 Kč pod celopražským průměrem** a u žen (souběh starobní penze s penzí vdovskou) 10 744 Kč, **tj. 179 Kč pod celopražským průměrem.** Uvedená data naznačují, že populace příjemkyň starobních penzí je na Praze 9 mladší než ženská populace celopražská, že starobní i kombinované penze jsou nižší než pražský průměr, že na Praze 9 žije nižší počet příjemců penzí kombinovaných a naopak vyšší počet příjemců penzí předčasných než je celopražský průměr. Na Praze 9 žije též vyšší počet příjemců starobních penzí oscilujících okolo penze průměrné než je pražský průměr.

k) Praha 10

Ze 178 402 obyvatel městské části Praha 10²⁾ bylo k 30. červnu 2008 **36 686**, tj. **20,56 %** starobních důchodců. Průměrný věk dosahoval u mužů 72 let a u žen 69 let, tedy **mužská část seniorské populace byla na Praze 10 o jeden rok starší než mužská část seniorské populace pražské.** Předčasných starobních penzí bylo vypláceno 3 332, tj. 9,06 % z celkového počtu. Trvale krácených starobních penzí bylo vypláceno 3 283 a dočasně krácených 39. Průměrná starobní penze sólo dosahovala na Praze 10 **9 760 Kč, tj. o 29 Kč méně než penze celopražská.** Průměrná starobní penze sólo činila u mužů 10 765 Kč a u žen 9 024 Kč. **Nejnižší starobní penze oscilující okolo životního minima, tj. do 3 199 Kč, pobíralo 198 osob (0,75 %), velmi nízké starobní penze, tj. od 3 200 Kč do 4 999 Kč, pobíralo 315 osob (1,19 %) a nízké starobní penze, tj. od 5 000 Kč do 7 999 Kč, pobíralo 4 160 osob, tj. 15,72 % ze všech příjemců pouze jedné penze.**

V pásmu od 8 000 Kč do 8 999 Kč pobíralo penze 4 991 osob, tj. 18,87 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,
v pásmu od 9 000 Kč do 9 999 Kč pobíralo penze 5 659 osob, tj. 21,39 % ze všech příjemců starobních penzí sólo.
v pásmu od 10 000 Kč do 10 999 Kč pobíralo penze 4 862 osob, tj. 18,38 % ze všech příjemců starobních penzí sólo,
v pásmu od 11 000 Kč do 11 999 Kč pobíralo penze 2 963 osob, tj. 11,20 % ze všech příjemců starobních penzí sólo a
v pásmu od 12 000 Kč výše pobíralo penze 3 308 osob, tj. 12,50 % ze všech příjemců starobních penzí sólo.

Obdobně jako v ostatních městských částech byl největší počet příjemců v pásmu penzí oscilujících okolo penze průměrné, tj. od 9 000 Kč do 9 999 Kč, **v porovnání**

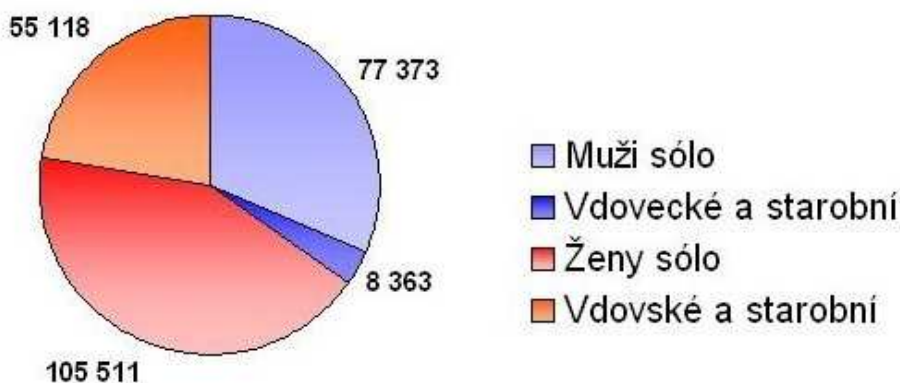
s celopražským průměrem (20,53 %) jde ale o 0,86 procentního bodu více. Na průměrnou starobní penzi sólo Prahy 10, tj. na 9 760 Kč, nedosahovalo 15 207 důchodců, tj. 57,48 % ze všech příjemců pouze jedné penze. V porovnání s celopražským průměrem jde o hodnotu jednoho procentního bodu horší.

Kombinované penze, tj. souběh penzí starobních s penzemi pozůstalostními byly vypláceny 10 230 důchodcům (27,89 %), tj. o 2,12 procentních bodů více než dosahoval pražský průměr. Mužům bylo vypláceno 1 356 kombinovaných penzí a ženám 8 874 kombinovaných penzí. Výše průměrné kombinované penze u mužů (souběh starobní penze s penzí vdoveckou) činila 12 149 Kč, tj. 68 Kč pod pražským průměrem a u žen 10 869 Kč, tj. 54 Kč pod celopražským průměrem. Uvedená data naznačují, že seniorská populace bydlící na teritoriu městské části Prahy 10 je v případě mužů o jeden rok starší než populace pražská, že starobní penze i penze kombinované jsou na Praze 10 nižší než celopražský průměr, že počet příjemců starobních penzí oscilujících okolo penze průměrné je na Praze 10 vyšší než celopražský průměr. A v neposlední řadě uvedená data naznačují, že na Praze 10 žije vyšší počet příjemců penzí kombinovaných a naopak nižší počet příjemců starobních penzí předčasných než byl celopražský průměr.

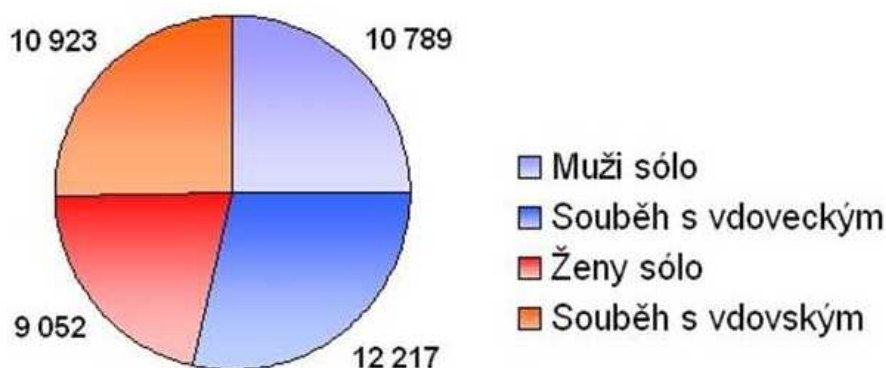
Starobní důchodci Praha – stav ke 30. 6. 2008

městská část	starobní důchodci - počet			starobní penze - počet				výše penzí (Kč) - stav k 30. 6. 2008			
	celkem	z toho		muži sólo	vdovecké a starobní	ženy sólo	vdovské a starobní	muži		ženy	
		muži	ženy					sólo	souběh s vdoveckým	sólo	souběh s vdovským
Praha 1	5195	1731	3464	1560	171	2161	1303	10518	12669	9069	11036
Praha 2	10098	3476	6622	3106	370	4309	2313	10598	12274	9021	10932
Praha 3	15698	5227	10471	4655	572	6584	3887	10571	12207	8998	10896
Praha 4	61505	22005	39500	19982	2023	26813	12687	10885	12247	9114	10979
Praha 5	26123	9282	16841	8481	801	11255	5586	10702	12167	8978	10861
Praha 6	30470	10293	20177	9216	1077	12923	7254	11012	12510	9160	11078
Praha 7	8610	2795	5815	2492	303	3535	2280	10626	12085	9066	10913
Praha 8	24478	8427	16051	7663	764	10867	5184	10828	12122	9042	10915
Praha 9	27502	9993	17509	9067	926	11759	5750	10698	11961	8948	10744
Praha 10	36686	12507	24179	11151	1356	15305	8874	10765	12149	9024	10869
Praha celkem	246365	85736	160629	77373	8363	105511	55118	10789	12217	9052	10923

Starobní penze v Praze (počet)

Výše penzí k 30. červnu 2008 (v Kč)

Ze statistiky vyplácených penzí (starobních a kombinovaných) na teritoriu hlavního města Prahy je zřejmé že:

- 1) Nejmladší městskými částmi hl.m. Prahy jsou Praha 5 a Praha 1, nejstaršími naopak Praha 8 a Praha 3.
- 2) Počet seniorek je oproti seniorům téměř dvojnásobný a jejich starobní penze sólo téměř o pětinu nižší než penze mužů.
- 3) Průměrná pražská starobní penze sólo činila k 30.6. 2008 9 789 Kč, z toho u mužů 10 789 Kč a u žen 9 052 Kč.
- 4) Na tři nejnižší pásma (do 7 999 Kč) příjmové struktury starobních penzí dosahovalo 32 984, tj. 18,04 % důchodců, na tři pásma oscilující okolo penze průměrné (od 8 000 Kč do 10 999 Kč) dosahovalo 104 056, tj. 56,90 % důchodců a na dvě nejvyšší příjmová pásma (nad 11 000 Kč) dosahovalo 45 844, tj. 25,07 % příjemců pouze jedné penze.
- 5) Nejnížší penze oscilující okolo životního minima, tj. do 3 199 Kč pobírá 1 685 příjemců. Z toho je 883, tj. 52,40 % příjemců penzí starobních, 469, tj. 27,83 % příjemců penzí starobních s věkem nad 65 let a dobou pojištění 15 let, dva příjemci předčasných starobních penzí dočasně krácených, 324, tj. 19,23 % příjemců předčasných starobních penzí trvale krácených a 7 příjemců poměrných starobních penzí. Na Praze_1 žije 62 příjemců nejnižších starobních penzí, na Praze_2 107 příjemců, na Praze_3 105 příjemců, na Praze_4 327 příjemců, na Praze_5 291 příjemců, na Praze_6 225 příjemců, na Praze_7 68 příjemců, na Praze_8 144 příjemců, na Praze_9 158 příjemců a na Praze_10 198 příjemců nejnižších starobních penzí.
- 6) Nejvyšší starobní penze sólo jsou vypláceny na Praze 6 a naopak nejnižší na Praze 3. Nejvyšší penze kombinované jsou vypláceny na Praze 6 a nejnižší na Praze 9.
- 7) Penze kombinované, tj. souběh dvou penzí, v hl.m. Praze pobírá 8 363 mužů a 55 118 žen. Průměrná penze kombinovaná je u mužů o 1 428 Kč vyšší a u žen o 1 871 Kč vyšší než průměrná penze starobní. Pouze jednu penzi, tj. penzi

starobní, pobírá na Praze_1 3 721 důchodců (71,63 %), na Praze_2 7 415 důchodců (73,43 %), na Praze_3 11 239 důchodců (71,60 %), na Praze_4 46 795 důchodců (76,08 %), na Praze_5 19 736 důchodců (75,55 %), na Praze_6 22 139 důchodců (72,66 %), na Praze_7 6 027 důchodců (70,00 %), na Praze_8 18 530 důchodců (75,70 %), na Praze_9 20 826 důchodců (75,76 %) a na Praze_10 26 456 důchodců (72,11 %).

- 8) I v hl.m. Praze, a to přes téměř nejnižší nezaměstnanost v republice, se vyskytují předčasné starobní penze. Největší počet příjemců předčasných starobních penzí je na Praze 8 a nejmenší na Praze 6.

D) STATISTIKA SOCIÁLNÍCH DÁVEK

Legislativa státu umožňuje pražské populaci seniorů žádat o obligatorní a fakultativní dávky českého sociálního systému, o jejichž přiznání rozhodují obvodní a místní úřady a odvolacím místem je Magistrát hlavního města Prahy. Data o počtu a výši vyplácených sociálních dávek pražským starobním důchodcům za léta 2006, 2007 a za 1. pololetí 2008 byly výzkumnému týmu postoupeny ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Jde o data speciálně vypočtená pro potřeby studie z celkové statistiky sociálních dávek vyplácených nejen starobním ale též invalidním důchodcům. Za starobní důchodce jsou pro účely této studie považováni příjemci sociálních dávek ve věku vyšším než 58 let u žen a než 62 let u mužů.

Sociální dávky³⁾ pobíralo v roce 2006 **4 545** pražských starobních důchodců, v roce 2007 **16 804** důchodců a v 1. pololetí 2008 **18 196** pražských důchodců. Z toho příspěvek na bydlení byl v roce 2006 přiznán **3 367** rodinám starobních důchodců, v roce 2007 **2 251** rodinám starobních důchodců a v 1. pololetí 2008 **2 051** rodinám starobních důchodců. Dávky pěstounské péče pobíralo v roce 2006 **207** starobních důchodců, v roce 2007 **186** důchodců a v 1. pololetí 2008 **233** důchodců. Pohřebné bylo v roce 2006 přiznáno **971** starobním důchodcům a v roce 2007 **976** důchodcům. Od roku 2008 byla tato dávka pro financování nákladů pohřbu starobního důchodce zrušena. Z nově zavedených sociálních dávek od roku 2007, tj. příspěvku na péči dle zákona o sociálních službách a dávek hmotné nouze dle zákonů o životním a existenčním minimu a o hmotné nouzi, byl největší počet příjemců u příspěvku na péči. A to 11 518 v roce 2007 a 18 011 v 1. pololetí 2008. Pravidelné dávky hmotné nouze pobíralo v roce 2007 **1 477** starobních důchodců a v 1. pololetí 2008 **1 622** důchodců. A jednorázové dávky hmotné nouze obdrželo v roce 2007 **396** důchodců a v 1. pololetí 2008 **222** důchodců. **Z celkového počtu starobních důchodců tak sociální dávky využívalo v roce 2006 1,9 % , v roce 2007 6,9 % a v 1. pololetí 2008 7,4 %.** Značný nárůst sociálních dávek za poslední dvě léta byl způsoben zavedením nové sociální dávky pro starší a zdravotně handicapované seniory – příspěvek na péči.

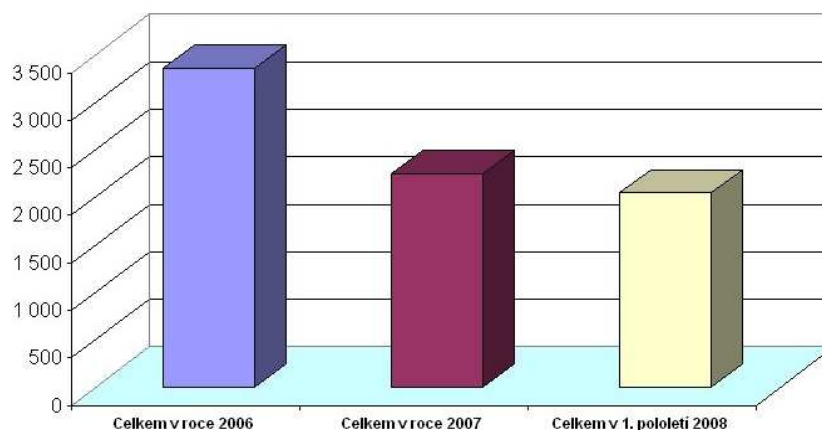
Průměrný počet příjemců sociálních dávek v měsíci

Počet příjemců	Příspěvek na bydlení	Odměna pěstouna	Pohřebné	Příspěvek na živobytí	Doplatek na bydlení	Mimořádná pomoc	Příspěvek na péči	Celkem
Celkem v 1.pololetí 2008	2 051	233	299*	801	821	222	13 769	18 196
Celkem v roce 2007	2 251	186	976	674	803	396	11 518	16 804
Celkem v roce 2006	3 367	207	971	-	-	-	-	4 545

*jde o platbu za rok 2007,

³⁾ Jde pouze o dávky státní sociální podpory, o dávky hmotné nouze a o příspěvek na péči

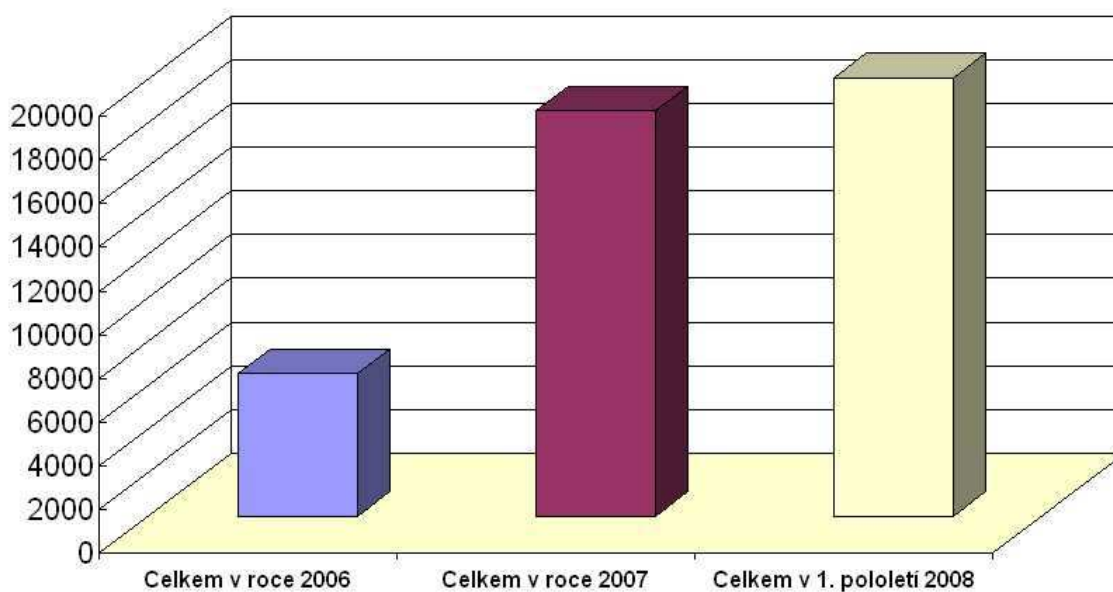
Průměrný počet příjemců příspěvku na bydlení v měsíci

Průměrná výše sociálních dávek

Průměry dávek v Kč	Příspěvek na bydlení	Odměna pěstouna	Pohřebné	Příspěvek na živobytí	Doplatek na bydlení	Mimořádná pomoc	Příspěvek na péči
Celkem v 1.pololetí 2008	1 188	4 239	5 000	2 045	2 257	3 233	4 258
Celkem v roce 2007	934	4 649	5 000	2 217	2 162	3 886	3 619
Celkem v roce 2006	491	7 983	5 000	-	-	-	-

Průměrný počet příjemců sociálních dávek v měsíci

Příspěvek na bydlení,

Jde o nejvýznamnější sociální dávku, která má seniorům kompenzovat skokový růst nájemného, respektive též služeb souvisejících s bydlením. V **1. pololetí 2008** byl nejvyšší průměrný měsíční počet dávek (231) vyplacen v Praze 10, při průměru dávky 1 101 Kč a nejmenší v Praze 19 a v Praze 21 (7 dávek). V **roce 2007** byl nejvyšší průměrný měsíční počet dávek (280) vyplacen v Praze 10, při průměru dávky 905 Kč a nejmenší v Praze 19 (7 dávek) a v Praze 22 (8 dávek). V **roce 2006** byl nejvyšší průměrný měsíční počet dávek (409) vyplacen v Praze 10, při průměru dávky 472 Kč a nejmenší v Praze 19 (14 dávek) a v Praze 22 (16 dávek).

Průměrný počet domácností seniorů, pobírajících příspěvek na bydlení v měsíci

Správní obvod ⁴⁾	Rok 2006		Rok 2007		1. pololetí 2008	
	počet příjemců	Průměr dávky v Kč	Počet příjemců	Průměr dávky v Kč	Počet příjemců	Průměr dávky v Kč
Praha 1	131	519	98	972	104	1 272
Praha 2	198	456	176	941	184	1 142
Praha 3	344	514	239	944	251	1 204
Praha 4	412	449	220	841	187	1 162
Praha 5	229	477	161	943	183	1 231
Praha 6	275	436	208	798	211	1 138
Praha 7	154	484	121	1 010	118	1 315
Praha 8	296	505	178	1 005	157	1 279
Praha 9	131	528	82	959	64	1 200
Praha 10	409	472	280	905	231	1 101
Praha 11	171	528	89	942	61	1 292
Praha 12	125	504	56	881	35	1 045
Praha 13	127	587	94	1 080	72	1 221
Praha 14	99	575	76	1 241	51	1 360
Praha 15	60	469	36	817	26	1 076
Praha 16	36	439	18	707	12	1 280
Praha 17	62	529	50	989	53	1 047
Praha 18	38	434	23	841	16	885
Praha 19	14	501	7	1 214	7	1 028
Praha 20	20	520	17	929	11	1 162
Praha 21	20	598	14	626	7	739
Praha 22	16	569	8	997	10	1 197

4) Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR člení hl.m. Prahu do 22 správních obvodů.

Konfrontace Prahy se situací v celé ČR:

Průměrný měsíční počet **domácností seniorů**, kteří pobírali příspěvek na bydlení v ČR v roce **2006** činil 39 057, z toho v Praze 3 367. Příspěvek na bydlení tedy pobíralo **1,4 % pražské seniorské populace**. Průměr dávky celkem v ČR dosáhl hodnoty 493 Kč, z toho v Praze 491 Kč. Průměrný měsíční počet seniorů pobírajících v ČR v **roce 2007** příspěvek na bydlení dosáhl 23 161, tj. 1,1 % z celkového počtu. Z toho v Praze 2 251, **tj. 0,9 % z celkového počtu pražských starobních důchodců**. Průměr dávky v ČR dosáhl výše 705 Kč, v Praze 934 Kč, tj. 132,5 %. Průměrný měsíční počet domácností seniorů v ČR pobírajících v **1.**

pololetí 2008 příspěvek na bydlení dosáhl 16 500, tj. 0,8 % z celkového počtu. Z toho v Praze 2 051, tj. **0,83 % ze všech pražských starobních důchodců**. Průměr dávky v ČR byl 892 Kč, v Praze 1 188 Kč, tj. 133,2 %. **Podíl pražských příjemců na celkovém počtu příjemců příspěvku na bydlení meziročně klesá, výše dávky naopak narůstá. Počet příjemců dávky je ale ve vztahu k příjmové situaci pražských seniorů velmi nízký, tj. své obligatorní nároky nevyužívají desetitisíce pražských starobních důchodců.**

Odměna pěstouna

V **1. pololetí 2008** byl nejvyšší průměrný měsíční počet dávek (132) vyplacen v Praze 8, při průměru dávky 3 797 Kč a nejmenší v Praze 1, v Praze 16, v Praze 18 a v Praze 22 (1 dávka). Žádná dávka nebyla vyplacena v Praze 19 a v Praze 22. Celkově žilo v hl.m. Praze 233 pěstounů seniorů. V **roce 2007** byl nejvyšší průměrný měsíční počet dávek (21) vyplacen v Praze 8, při průměru dávky 4 959 Kč a nejmenší v Praze 18 (1 dávka). Žádná dávka nebyla vyplacena v Praze 1, v Praze 16, v Praze 19, v Praze 21 a v Praze 22. Celkově žilo v roce 2007 v Praze 207 pěstounů seniorů. V **roce 2006** byl nejvyšší průměrný měsíční počet dávek (28) vyplacen v Praze 8, při průměru dávky 1 677 Kč a nejmenší v Praze 16 a v Praze 18 (1). Žádná dávka nebyla vyplacena v Praze 19, v Praze 21 a v Praze 22. Celkově žilo v Praze v roce 2006 197 pěstounů seniorů. **Počet starobních důchodců v hl.m. Praze, kteří i přes svůj věk plnili náročnou funkci pěstouna, tedy vzrostl ze 197 v roce 2006 na 233 v roce 2008.**

Průměrný počet pěstounů, pobírajících odměnu pěstouna v Praze v měsíci

Správní obvod	Rok 2006		Rok 2007		1. pololetí 2008	
	počet příjemců	Průměr dávky v Kč	Počet příjemců	Průměr dávky v Kč	Počet příjemců	Průměr dávky v Kč
Praha 1	0	0	0	0	1	3 126
Praha 2	10	2 911	9	5 881	10	4 950
Praha 3	14	3 791	14	5 847	14	5 675
Praha 4	20	1 889	17	4 583	26	4 163
Praha 5	10	2 712	10	5 299	13	5 170
Praha 6	17	2 343	17	3 812	19	3 771
Praha 7	7	3 387	8	4 872	6	5 435
Praha 8	28	1 677	21	4 959	33	3 797
Praha 9	10	2 038	9	3 849	8	3 517
Praha 10	21	1 932	18	4 391	26	3 994
Praha 11	16	1 973	16	3 180	20	2 996
Praha 12	14	2 570	11	5 471	16	4 347
Praha 13	11	1 344	9	3 674	9	3 242
Praha 14	12	2 243	8	6 776	13	4 489
Praha 15	3	2 931	3	9 080	4	7 555
Praha 16	1	175	0	0	1	6 252
Praha 17	10	2 480	11	2 979	10	4 845
Praha 18	1	3 200	1	7 052	1	7 294
Praha 19	0	0	0	0	0	0
Praha 20	2	3 097	4	1 583	2	3 126
Praha 21	0	0	0	0	1	3 126
Praha 22	0	0	0	0	0	0

Konfrontace Prahy se situací v celé ČR:

Průměrný měsíční počet rodin seniorů v ČR, kteří mají děti v pěstounské péči, v roce 2006 dosáhl počtu 1 896, z toho v Praze 197, tj. 10,4 %. Průměr dávky v ČR dosáhl výše 5 258 Kč, v Praze 4 087 Kč, tj. 9,9 %. Průměrný měsíční počet seniorů kteří mají děti v pěstounské péči v ČR v roce 2007 dosáhl počtu 1 939, z toho v Praze počtu 207, tj. 10,6 %. Průměr dávky v ČR dosáhl výše 4 716 Kč, v Praze 4 649 Kč, tj. 98,6 %. Průměrný měsíční počet rodin seniorů v ČR, kteří mají děti v pěstounské péči, v 1. pololetí 2008 dosáhl počtu 2 088, z toho v Praze 233, tj. 11,2 %. Průměr dávky v ČR dosáhl výše 4 606 Kč, v Praze 4 303 Kč, tj. 93,4 %. **Podíl pražských seniorských pěstounských rodin na celkové seniorské pěstounské populaci tedy meziročně narůstá.**

Průměrný počet pěstounů, pobírajících odměnu pěstouna v Praze a v ČR v měsíci

	Rok 2006		Rok 2007		1. pololetí 2008	
	počet pěstounů	Průměr dávky v Kč	Počet pěstounů	průměr dávky v Kč	Počet pěstounů	Průměr dávky v Kč
Praha	197	2 549	207	4 649	233	4 303
ČR	1 896	2 683	1 939	4 716	2 088	4 606
% Praha	10,4	9,9	10,6	98,6	11,2	93,4

Pohřebné

Touto dávkou stát v letech 2006 a 2006 přispíval na náklady spojené s vypravením pohřbu, od roku 2008 je pro seniory zrušena. Jde o dávku jednorázovou ve výši 5 000 Kč. V roce 2006 obdrželo tuto dávku 11 652 pražských rodin, v roce 2007 11 712 rodin a v 1. pololetí 2008 3 588 rodin (jde o platby za rok 2007).

Příspěvek na živobytí je základní dávkou pomoci v hmotné nouzi, která řeší nedostatečný příjem osoby, případně společně posuzovaných osob. Tj. jde o sociální dávku o kterou mohou žádat pouze důchodci s nejnižší penzí oscilující okolo životního minima. V 1. pololetí 2008 byl nejvyšší průměrný měsíční počet dávek (122) vyplacen v Praze 11, při průměru dávky 2 548 Kč a nejmenší v Praze 16 a v Praze 22 (3 dávky). V roce 2007 byl nejvyšší průměrný měsíční počet dávek (76) vyplacen v Praze 10, při průměru dávky 2 114 Kč a nejmenší v Praze 19 (3 dávky).

Průměrný počet seniorů pobírajících příspěvek na živobytí v měsíci

Správní obvod	Rok 2007		1. pololetí 2008	
	počet příjemců	průměr dávky v Kč	počet příjemců	průměr dávky v Kč
Praha 1	25	2 172	25	2 172
Praha 2	33	1 928	33	1 928
Praha 3	82	1 901	82	1 901
Praha 4	60	2 359	60	2 359
Praha 5	27	1 726	27	1 726
Praha 6	47	1 831	47	1 831
Praha 7	44	2 828	44	2 828
Praha 8	103	1 422	103	1 422
Praha 9	12	1 779	12	1 779
Praha 10	69	1 918	69	1 918
Praha 11	132	2 533	132	2 533

Praha 12	37	1 335	37	1 335
Praha 13	24	1 991	24	1 991
Praha 14	49	2 358	49	2 358
Praha 15	6	2 630	6	2 630
Praha 16	5	2 702	5	2 702
Praha 17	21	1 714	21	1 714
Praha 18	8	2 185	8	2 185
Praha 19	2	1 994	2	1 994
Praha 20	5	2 451	5	2 451
Praha 21	7	2 206	7	2 206
Praha 22	3	1 016	3	1 016

Výše uvedená data naznačují, že více než polovina pražských důchodců s nejnižšími penzemi své obligatorní nároky nevyužívá.

Konfrontace Prahy se situací v celé ČR:

Průměrný měsíční počet seniorů v ČR pobírajících v roce 2007 příspěvek na živobytí byl 8 070, z toho v Praze 674, tj. 8,4 % z celkového počtu. V 1. pololetí 2008 počet příjemců vzrostl na 9 588 z toho v Praze na 801, tj. zase 8,4 % z celkového počtu. Průměrná výše dávky činila v ČR byl v roce 2007 2 299 Kč, z toho v Praze 2 217 Kč. V 1. pololetí 2008 vzrostla průměrná výše dávky na 2 082 Kč, z toho v Praze na 2 045 Kč.

Doplatek na bydlení je druhou dávkou hmotné nouze pro příjemce s velmi nízkými penzemi, kterou stát uhrazuje náklady na bydlení. A to spolu s příspěvkem na bydlení až do výše částky životního minima (3 126 Kč u osamělé osoby), která musí každému seniorovi zůstat k uspokojování ostatních základních životních potřeb. V **1. pololetí 2008** byl nejvyšší průměrný měsíční počet dávek (88) vyplacen v Praze 10, při průměru dávky 1 918 Kč a nejmenší v Praze 22 (1 dávka). V **roce 2007** byl nejvyšší průměrný měsíční počet dávek (77) vyplacen v Praze 10, při průměru dávky 2 219 Kč a nejmenší v Praze 16 (1 dávka). Celkově v roce 2007 pobíralo doplatek na bydlení 803 pražských seniorů a v 1. pololetí 2008 821 pražských seniorů. **Z uvedeného je zřejmé, že obdobně jako u příspěvku na živobytí ani u této dávky hmotné nouze nevyužívá více než polovina pražských příjemců s velmi nízkými starobními penzemi své obligatorní nároky.**

Průměrný počet domácností seniorů v Praze pobírajících doplatek na bydlení v měsíci

Správní obvod	Rok 2007		1. pololetí 2008	
	počet příjemců	průměr dávky v Kč	Počet příjemců	Průměr dávky v Kč
Praha 1	25	2 172	48	2 169
Praha 2	33	1 928	44	2 545
Praha 3	82	1 901	94	2 510
Praha 4	60	2 359	37	1 550
Praha 5	27	1 726	44	2 157
Praha 6	47	1 831	38	2 050
Praha 7	44	2 828	74	2 297
Praha 8	103	1 422	97	2 201
Praha 9	12	1 779	13	3 001

Praha 10	69	1 918	88	2 210
Praha 11	132	2 533	58	1 952
Praha 12	37	1 335	22	1 485
Praha 13	24	1 991	32	1 690
Praha 14	49	2 358	79	2 989
Praha 15	6	2 630	17	1 781
Praha 16	5	2 702	2	1 254
Praha 17	21	1 714	14	1 586
Praha 18	8	2 185	7	2 459
Praha 19	2	1 994	7	3 644
Praha 20	5	2 451	2	364
Praha 21	7	2 206	3	2 809
Praha 22	3	1 016	1	1 048

Konfrontace Prahy se situací v celé ČR:

Průměrný měsíční počet seniorských domácností v ČR pobírajících doplatek na bydlení v roce 2007 dosáhl počtu 25 098, z toho v Praze 801, tj. 3,2 %. V 1. pololetí 2008 celkový počet seniorských domácností pobírající doplatek na bydlení meziročně poklesl na 22 452. Z toho v Praze naopak meziročně vzrostl na 821, tj. 3,6 %. Průměrná výše dávky dosahovala v ČR v roce 2007 1 722 Kč, v Praze 2 162 Kč, tj. 125,6 %. V roce 2008 činila průměrná výše dávky v ČR 1 809 Kč, z toho v Praze 2 045 Kč, tj. 124,1 %.

Mimořádná okamžitá pomoc

Je třetí dávkou hmotné nouze, kterou stát poskytuje osobám v situacích nepříznivého a mimořádného charakteru. V roce 2007 byly tyto dávky vyplaceny 396 pražským seniorům. Z toho nejvíce dávek bylo vyplaceno na Praze 8. V 1. pololetí 2008 byly dávky okamžité mimořádné pomoci vyplaceny 222 pražským seniorům. Z toho nejvíce dávek bylo vyplaceno na Praze 11.

Průměrný počet seniorů pobírajících mimořádnou okamžitou pomoc v měsíci

Správní obvod	Rok 2007		1. pololetí 2008	
	Počet příjemců	Průměr dávky v Kč	Počet příjemců	Průměr dávky v Kč
Praha 1	0	-	6	833
Praha 2	12	1 783	0	-
Praha 3	24	6 274	18	2 172
Praha 4	12	5 733	6	5 954
Praha 5	24	7 330	6	3 087
Praha 6	12	4 669	0	0
Praha 7	24	3 028	6	7 583
Praha 8	120	2 654	48	2 885
Praha 9	0	-	0	-
Praha 10	48	3 096	24	1 961
Praha 11	36	3 022	84	1 993
Praha 12	12	6 381	6	4 620
Praha 13	12	3 553	0	-

Praha 14	12	4 768	6	7 184
Praha 15	12	3 458	0	-
Praha 16	12	3 666	0	-
Praha 17	0	-	0	-
Praha 18	24	3 241	12	2 669
Praha 19	0	-	0	-
Praha 20	0	-	0	-
Praha 21	0	-	0	-
Praha 22	0	-	0	-

Konfrontace Prahy se situací v celé ČR:

Počet seniorů v ČR v roce 2007, kteří obdrželi dávku mimořádné okamžité pomoci byl 14 964, z toho v Praze 396, tj. 2,6 %. Průměrná výše dávky činila v ČR 2 891 Kč, z toho v Praze 3 886 Kč, tj. 134,4 %. V 1. pololetí 2008 byla dávka okamžité mimořádné pomoci přiznána 5 856 seniorům, z toho v Praze 222, tj. 3,8 %, přičemž průměr dávky v ČR dosáhl výše 2 695 Kč, z toho v Praze 3 233 Kč, tj. 120,0 %. **Z uvedeného je zřejmé, že dávky okamžité mimořádné pomoci jsou pražským seniorům přiznávány méně než v celé České republice.**

Příspěvek na péči

Jde o novou dávku sociálního systému, kterou stát od roku 2007 pomáhá závislým osobám na pomoci jiné osoby uhradovat zvýšené životní náklady. Příspěvek je starobním důchodcům dle stupně závislosti na péči jiné osoby přiznáván ve čtyřech různých hodnotách. A to u 1.stupně závislosti částkou 2 000 Kč, u 2.stupně závislosti částkou 4 000 Kč, u 3.stupně závislosti částkou 8 000 Kč a u 4.stupně závislosti částkou 11 000 Kč. **V roce 2007** byl příspěvek na péči přiznán 11 518 starobním důchodcům žijícím na teritoriu hl.m. Prahy, tj. 4,7 % z celkového počtu. Z toho na 1. stupeň závislosti dosáhlo 6 762 osob, na 2. stupeň závislosti 3 816 osob, na 3. stupeň závislosti 819 osob a na 4.stupeň závislosti dosáhlo 121 osob. Největší počet příspěvků v hodnotě 2 000 Kč byl vyplácen na Praze 10 a nejvyšší počet příspěvků v hodnotě 4 000 Kč, 8 000 Kč a 11 000 Kč na Praze 4. **Z uvedeného je zřejmé že na Praze 4 mají senioři nejvíce prostředků na nákup sociálních služeb.**

Průměrný počet seniorů pobírajících příspěvek na péči v roce 2007 v měsíci

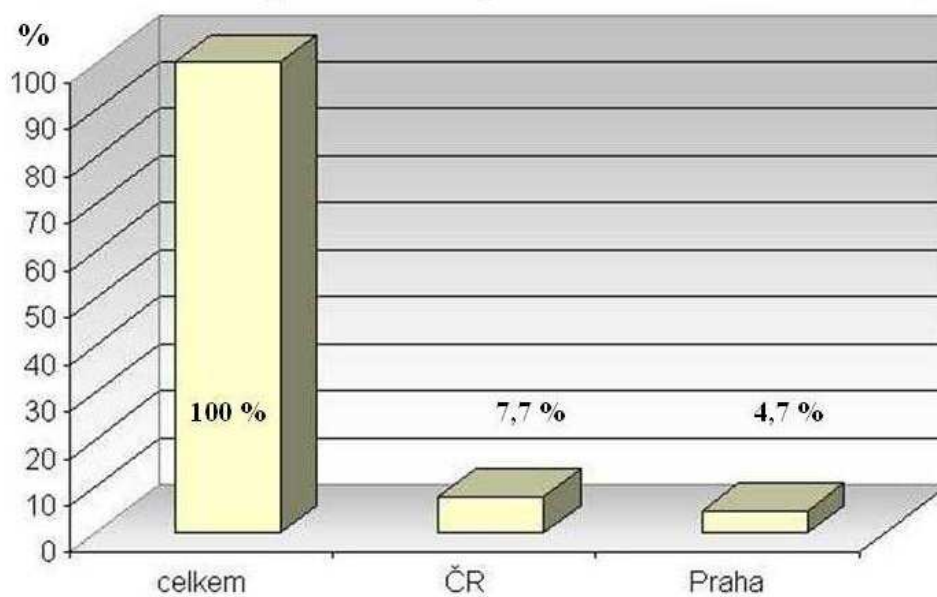
Správní obvod	I. stupeň		II. stupeň		III. stupeň		IV. stupeň	
	Počet příjemců	v % z celkového počtu	počet příjemců	v % z celkového počtu	Počet příjemců	v % z celkového počtu	počet příjemců	% z celkového počtu
Praha 1	239	55,3	151	35,0	34	7,9	8	1,8
Praha 2	466	61,1	250	32,8	40	5,2	7	0,9
Praha 3	460	63,6	201	27,8	58	8,0	4	0,6
Praha 4	857	53,2	574	35,6	162	10,1	18	1,1
Praha 5	313	50,6	252	40,7	51	8,2	3	0,5
Praha 6	872	63,9	423	31,0	63	4,6	7	0,5
Praha 7	648	71,1	203	22,3	56	6,1	5	0,5
Praha 8	697	62,7	319	28,7	77	6,9	19	1,7
Praha 9	213	60,0	125	35,2	15	4,2	2	0,6

Praha 10	778	56,1	495	35,7	101	7,3	13	0,9
Praha 11	131	56,0	82	35,0	18	7,7	3	1,3
Praha 12	282	63,4	130	29,2	26	5,8	7	1,6
Praha 13	130	47,8	125	46,0	14	5,1	3	1,1
Praha 14	139	56,5	94	38,2	12	4,9	1	0,4
Praha 15	128	55,4	72	31,2	24	10,4	7,0	3,0
Praha 16	78	49,1	63	39,6	18	11,3	0	
Praha 17	69	42,9	79	49,1	11	6,8	2	1,2
Praha 18	68	57,1	38	31,9	11	9,2	2	1,8
Praha 19	40	55,6	25	34,7	5	6,9	2	2,8
Praha 20	53	50,0	40	37,7	10	9,5	3	2,8
Praha 21	61	52,1	43	36,7	10	8,5	3	2,7
Praha 22	40	51,9	32	41,6	3	3,9	2	2,6

Konfrontace Prahy se situací v celé ČR:

V roce 2007 byl v Praze příspěvek na péči přiznán 11 518 starobním důchodcům, což je 4,7 % z celkového počtu. V České republice byl příspěvek na péči přiznán 157 183 důchodcům, což je 7,7 % z celkového počtu. **Rozdíly jsou též v poměrech výše příspěvků, kde v Praze je oproti celé České republice vypláceno více příspěvků v 1. stupni a naopak méně příspěvků ve stupních dalších.**

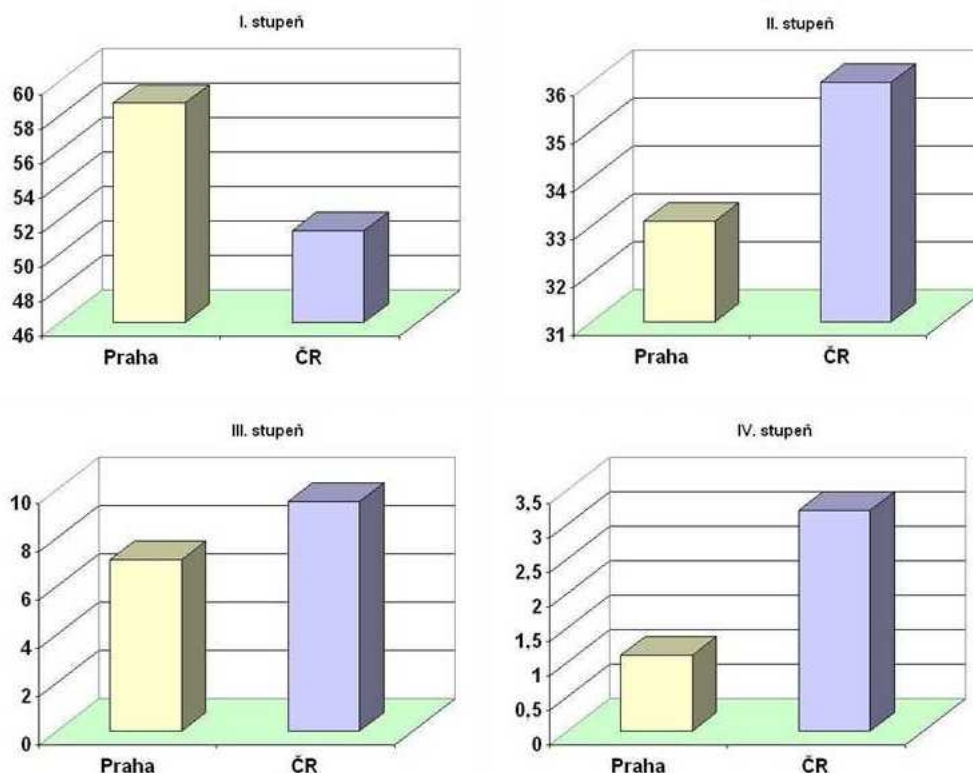
Počet přiznaných příspěvků na péči z celkového počtu starobních důchodců v ČR a Praze (v % za rok 2007)

Počet příjemců příspěvků na péči v Praze a ČR dle jednotlivých stupňů

	I. stupeň		II. stupeň		III. stupeň		IV. stupeň	
	Počet příjemců	v % z celkového počtu	Počet příjemců	v % z celkového počtu	Počet příjemců	v % z celkového počtu	počet příjemců	v % z celkového počtu
Praha	6 762	58,7	3 816	33,1	819	7,1	121	1,1
ČR	80 603	51,3	56 660	36,0	14 927	9,5	4 993	3,2

Počet příjemců příspěvků na péči v Praze a ČR dle jednotlivých stupňů (v %)

V 1. pololetí 2008 byl příspěvek na péči přiznán 13 769 starobním důchodcům, tj. 5,6 % z celkového počtu. Z toho ve výši 2 000 Kč 7 608 důchodcům, ve výši 4 000 Kč 4 380 důchodcům, ve výši 8 000 Kč 1 259 důchodcům a ve výši 11 000 Kč 522 důchodcům. Nejvyšší počet příjemců příspěvku 1. stupně byl nadále na Praze 10 a nejvyšší počet příjemců 2. stupně, 3. stupně i 4. stupně nadále na Praze 4. **Z uvedeného je zřejmé, že nejvíce prostředků na nákup sociálních služeb mají nadále senioři na Praze 4.**

Průměrný počet seniorů pobírajících příspěvek na péči v 1. pololetí 2008 v měsíci

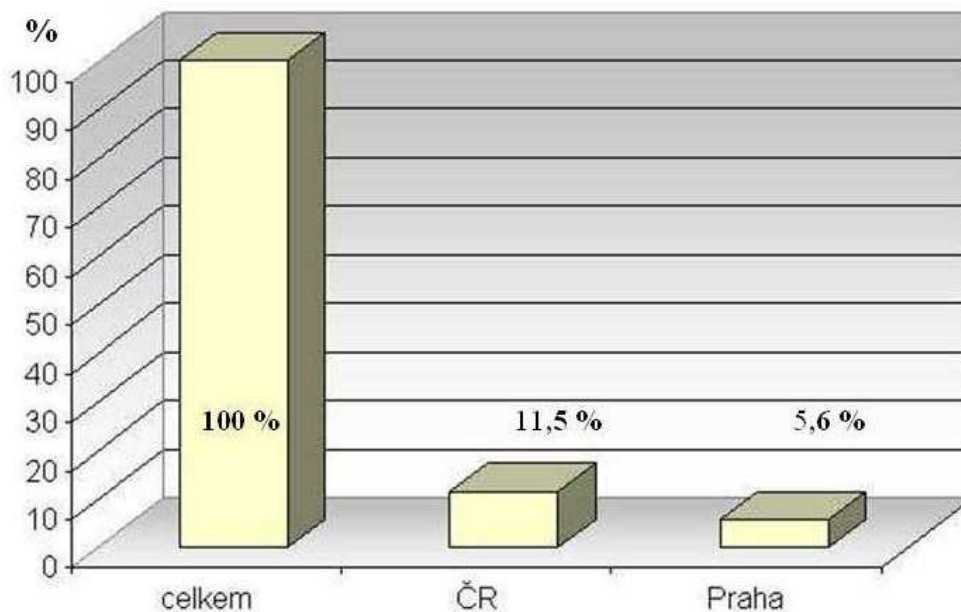
Správní obvod	I. stupeň		II. stupeň		III. stupeň		IV. stupeň	
	počet příjemců	v % z celkového počtu	Počet příjemců	v % z celkového počtu	Počet příjemců	v % z celkového počtu	počet příjemců	v % z celkového počtu
Praha 1	248	49,0	177	35,0	61	12,0	20	4,0
Praha 2	470	57,1	265	32,2	62	7,5	26	3,2
Praha 3	493	58,0	245	28,8	88	10,4	24	2,8
Praha 4	985	51,7	631	33,1	212	11,1	79	4,1
Praha 5	311	50,1	230	37,0	58	9,4	22	3,5
Praha 6	891	58,2	457	29,8	115	7,5	68	4,5
Praha 7	616	65,9	223	23,9	74	7,9	22	2,3
Praha 8	884	58,7	422	28,0	145	9,6	55	3,7
Praha 9	263	57,3	153	33,3	31	6,8	12	2,6
Praha 10	1 005	52,7	634	33,4	174	9,2	88	4,7

Praha 11	153	52,8	103	35,5	26	9,0	8	2,7
Praha 12	300	58,9	148	29,1	41	8,1	20	3,9
Praha 13	179	49,9	148	41,2	24	6,7	8	2,2
Praha 14	162	55,5	102	34,9	19	6,5	9	3,1
Praha 15	158	54,3	85	29,2	32	11,0	16	5,5
Praha 16	86	48,6	60	33,9	25	14,1	6	3,4
Praha 17	87	47,5	77	42,1	12	6,6	7	3,8
Praha 18	76	49,4	51	33,1	19	12,3	8	5,2
Praha 19	46	48,9	34	36,2	10	10,6	4	4,3
Praha 20	67	48,6	47	34,1	13	9,5	11	7,8
Praha 21	78	51,7	54	35,8	11	7,3	8	5,2
Praha 22	50	54,3	34	37,0	7	7,6	1	1,1

Konfrontace Prahy se situací v celé ČR :

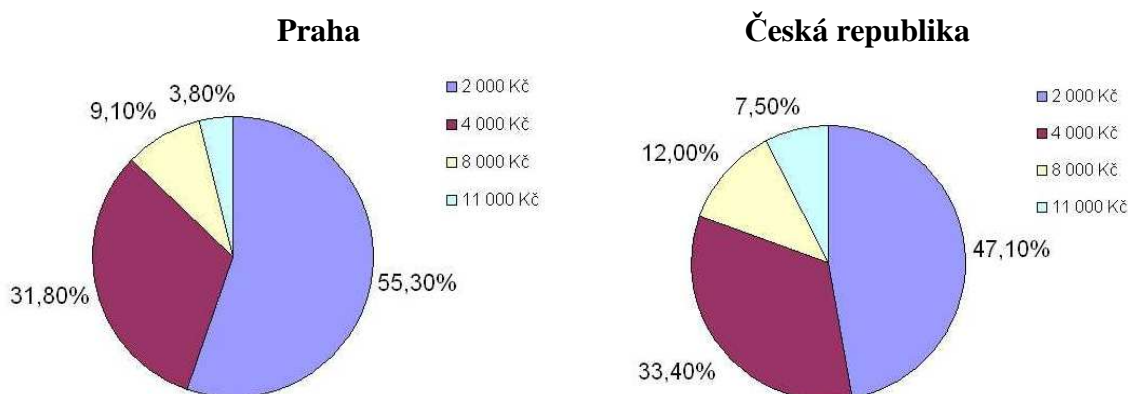
V 1. pololetí 2008 byl příspěvek na péči v Praze přiznán 13 769 důchodcům, což je 5,6 % z celkového počtu. V celé České republice byl příspěvek na péči přiznán 236 608 důchodcům, což je 11,5 % z celkového počtu. **Rozdíly nadále přetrvávají též ve výši příspěvků, kdy v Praze je přiznáno více příspěvků nižších stupňů závislosti.**

Počet přiznaných příspěvků na péči z celkového počtu starobních důchodců v ČR a Praze (v % za 1. pololetí 2008)

	I. stupeň (2000Kč)		II. stupeň (4000Kč)		III. stupeň (8000 Kč)		IV. stupeň (11000 Kč)	
	počet příjemců	v % z celkového počtu	Počet příjemců	v % z celkového počtu	počet příjemců	v % z celkového počtu	počet příjemců	v % z celkového počtu
Praha	7 608	55,3	4 380	31,8	1 259	9,1	522	3,8
ČR	87 888	47,1	62 348	33,4	22 486	12,0	14 015	7,5

Výše příspěvku na péči v %

Z porovnání obou statistik, tj. statistiky sociálních dávek se statistikou penzí je zřejmé, že:

1) Pražští senioři, z různých důvodů, nevyužívají svoje práva a obligatorní nároky, tj. možnost žádat o sociální dávku. A to zejména u příspěvku na bydlení, ale též u dávek hmotné nouze.

2) V hlavním městě Praze je v poměru k celé České republice přiznáváno méně příspěvků na péči. A pokud dávky přiznány jsou, tak v nižších částkách. Pražští závislí senioři tak mají méně prostředků na úhradu svých zvýšených životních nákladů, tj. na zaplacení nezbytných služeb.

IV. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Obsáhlý soubor dat vytvořený výzkumným týmem a následně zpracovaná závěrečná studie poskytuje množství údajů, s nimiž bude možné dále pracovat a využívat je v praxi. Vzájemné porovnání oficiálních statistických údajů České správy sociálního zabezpečení, Ministerstva práce a sociálních věcí ČR s výstupy sociologického šetření prokazují jeho proponovanou vypovídací hodnotu. Studie je historicky prvním a ojedinělým statisticko sociologickým dokumentem o postavení a životních podmínkách pražských seniorů, který je možno dále využít v činnosti volených i správních orgánů hlavního města Prahy.

Souhrnné poznatky provedené statistické analýzy a sociologického výzkumu potvrdily, že pražští senioři svým sociálně ekonomickým postavením a také způsobem a stylem života se liší nejen od ostatních sociálních skupin pražské populace, ale v některých aspektech též od seniorů žijících v jiných teritoriích České republiky.

Postavení seniorů Prahy je determinováno, stejně jako každé sociální skupiny, především demografickým vývojem. Stejně jako v jiných místech ČR žije v Praze v důchodovém věku téměř dvakrát více žen než mužů, populace stárne a zhoršuje se její zdravotní stav. V Praze se však s procesem stárnutí populace setkáváme více než jinde. Současně však při výzkumných rozhovorech hodnotily téměř dvě třetiny dotázaných seniorů svůj zdravotní stav jako dobrý, nebo vcelku dobrý, či uspokojivý. Jednotlivé skupiny

respondentů samozřejmě hodnotí své zdraví v souvislosti s věkem různě – čím vyšší věk, tím horší zdravotní stav.

Zásadní roli však má ekonomické, materiální zabezpečení celé seniorské populace, které se jeví jako prioritní celospolečenský problém. Od něho se pak odvíjí celá existence, životní úroveň seniorů a způsob jejich života a tím také postavení ve společnosti. Sociální postavení seniorské populace je měřeno dle mezinárodních standardů tzv. obecným náhradovým poměrem, tj. relací průměrné penze k průměrné nominální mzdě brutto, respektive netto. Jde o nominální hodnotu, která je důsledkem rychlejšího růstu pražských mezd oproti růstu pražských penzí nižší než celostátní průměr. Například v roce 2005 dosahovala tato hodnota v Praze 34,6 % oproti 41,1 % celostátního průměru, v roce 2006 v Praze 34,7 % oproti 40,8 % celostátního průměru a v roce 2007 v Praze 35,0 % oproti 40,6 % celostátního průměru. Nominálně je tedy sociální postavení pražských seniorů o 5,6 až 6,5 procentního bodu horší než v celostátním průměru. Reálně jsou na tom pražští důchodci v něčem lépe a v něčem až podstatně hůře než důchodci v jiných krajích ČR. Doložme fakty:

Pražské penze jsou v průměru o 7,1 % vyšší než penze české, na pražský průměr ale nedosáhne 56,5 % důchodců, 18 % důchodců má penze nízké, 57 % důchodců penze střední a 25 % důchodců penze vyšší. Pražské spotřebitelské ceny jsou o 3,1 až 4,8 % vyšší než ceny české a pražské ceny základních životních potřeb důchodců o 4,6 až 6,5 % vyšší než ceny české. Přičemž rozdíly mezi oběma hladinami spotřebitelských cen se vyvíjejí v čase a navíc jsou silně diferencované. Největší rozdíly, které významně determinují životní úroveň seniorů, a to v řádu až desítek procentních bodů, byly prokázány u cen bydlení a také u cen služeb.

Výdaje na spotřebu pražských důchodců a celostátního průměru spotřebních vydání důchodců jsou rozdílné. Pražští důchodci vydávají více prostředků na nákup celé řady nezbytného zboží a nezbytných služeb počínaje potravinami, přes placení nájemného a zdravotní péče až po nákup prádla. A to v řádu až stovek Kč měsíčně. Více prostředků vynakládají důchodci též na nákup služeb zbytných, např. na telekomunikační služby, na nákup dovolených, na rekreační a kulturní služby apod. A více prostředků, a to v řádu jednotek Kč měsíčně, vynakládají též na nákup lihovin! Méně peněz pak zbývá na běžnou údržbu a opravy v bytě, na nákup zboží a služeb pro údržbu domácnosti, na provoz dopravních prostředků. A v neposlední řadě zbývá méně prostředků i na zaplacení pojistných, finančních a jiných služeb. Oproti českému průměru mají pražští důchodci nižší počet množstevních, respektive váhových, nebo objemových jednotek spotřeby zejména u potravin a u komodit označovaných jako ostatní zboží a služby. Vyšší spotřeba je naopak u lihovin, u placených dovolených, u služeb veřejné hromadné dopravy a u lázeňské péče.

Výše uvedená fakta naznačují významné rozdíly mezi sociálními skupinami pražských seniorů determinované nejen příjmem ale též zdravotním stavem, formou bydlení a zejména velikostí seniorských domácností. Polovina pražských seniorů, častěji ženské populace žije sama, druhá polovina v partnerské dvojici. Ostatní skupiny seniorů jsou významně menší. S rostoucím věkem přibývá počet seniorů, kteří žijí a bydlí sami. Osaměle žijící senioři častěji bydlí v nájemných bytech města nebo soukromého majitele. **Určité rozdíly v odpovědích seniorů jsou z hlediska obvodu, kde bydlí.** Výsledky výzkumu naznačují, že ve vnitřní Praze – obvody 1, 2, 3 a 7 je bydlení specifické. Je zde nejvíce majitelů vlastního bytu, více jich bydlí v bytech soukromého majitele, je zde více osaměle žijících seniorů. Dotázaní senioři z těchto obvodů projeví největší obavy o své bydlení, a častěji uváděli, že jim nestačí peníze na financování bytu. Tím pádem je zde více nespokojených důchodců s bydlením než jinde. Začíná se projevovat též určitá vnitřní migrace seniorů z vnitřní Prahy do okrajových obvodů. **Materiální, zdravotní a sociální situace seniorů se odráží v jejich celém postavení a v jejich životním stylu.** Projevuje se v jejich zájmových, kulturních a

rekreačních aktivitách, v zapojení do veřejného života. Prokázalo se, že styl života seniorů závisí nejen na objektivních možnostech kulturního, rekreačního vyžití, které poskytuje velkoměsto, ale i na jejich subjektivních předpokladech. Zesilují určité tendence individualismu při realizaci zálib a zapojení do společenských činností a slábne rozvinutí kontaktibility seniorů. **Polovina pražských seniorů tráví většinu času v jarních, letních a podzimních měsících v rekreačních objektech mimo Prahu, většinou na vlastní chatě nebo chalupě.** Současně to znamená, že druhá polovina seniorů naopak Prahu neopouští. Četnost jejich pobytu v rekreačních objektech mimo Prahu klesá úměrně s rostoucím věkem a horším zdravím seniorů. Senioři, kteří v tomto období Prahu neopouštějí uvádějí různé důvody: nejčastěji, že nemají rekreační objekt ani prostředky jezdit mimo Prahu. **Úroveň kulturního a sportovního života pražských seniorů na základě frekvence jejich návštěv kulturních a sportovních akcí a podniků je sotva průměrná.** Celá jedna třetina seniorů se jich nezúčastňuje. Pokud se těchto akcí zúčastňuje, pak nejspíše jednou za čtvrt nebo půl roku. S věkem a horším zdravím frekvence návštěv kulturních a sportovních akcí a podniků klesá. Podobně klesá u seniorů s nižším materiálním zabezpečením. **Na domácí nebo zahraniční rekreaci jezdí zhruba 40 % seniorů a pravidelně jen 29 % seniorů. Většina, asi tři pětiny seniorů na rekreaci nejezdí, a největší část - jedna třetina - proto, že na ni nemá peníze.** Svoji úlohu zde hraje věk, zdraví a příjmy důchodců. Veřejné služby občanské vybavenosti, jako jsou holič, kadeřník, opravny obuvi, šatstva, čistírna využívají téměř všichni důchodci - 83 %. Frekvence jejich využívání je různá, nejčastěji však jednou za 2 až 3 měsíce. Opět to závisí především na výši příjmů důchodců. **Téměř všichni dotázaní senioři se zabývají nějakými koníčky a zálibami.** Jen 3 % jich uvedlo, že vzhledem k vysokému věku nebo špatnému zdraví už žádné koníčky nemá. Rozsah zálib a koníčků zkoumaných seniorů je velký a rozmanitý. **Nejčtenější zálibou vůbec, s velkým náskokem před ostatními je četba knih, časopisů a novin.** A poté zahrádkaření. Na prvních deseti místech jsou jednak fyzicky nenáročné a spíše pasivní záliby (četba, poslech televize a rozhlasu), jednak záliby a koníčky vyžadující fyzickou a pohybovou aktivitu (péče o zahradu, turistika, cestování, chataření, kutilství), jimiž se zabývá převážná část dotázaných. Na dalších místech se objevují záliby společenského charakteru a záliby „domáckého“ zaměření (vaření, péče o vnučata). U mužů jsou více zastoupeny záliby vyžadující určitou fyzickou a pohybovou zdatnost. U žen dominuje četba, více jsou zastoupeny kulturní aktivity a záliby spojené s domácností a s rodinou. S přibývajícím věkem seniorů rostou spíše pasivní záliby a klesá obliba aktivních, fyzicky a pohybově náročnějších koníčků.

Závěry k postavení seniora v současné společnosti

Podle získaných poznatků u pražských seniorů převládá pozitivní hodnocení jejich dosavadního života, jednoznačně nespokojených je jen malá část jich. **V celkovém souhrnu necelá polovina seniorů – 46 % - je se svým dosavadním životem spokojena, a necelá pětina – 18 % je s ním nespokojena.** Výrazně spokojenější jsou ženatí (vdané) respondenti, senioři, kteří žijí a bydlí v partnerské dvojici, majitelé domů a bytů, senioři s vysokoškolským vzděláním a taktéž senioři s vysoce nadprůměrným příjmem.

Přestože tři čtvrtiny dotázaných seniorů nemají zájem o dobrovolnou práci v různých organizacích. Můžeme konstatovat, že čtvrtina dotázaných projevila poměrně dobré porozumění pro společenské aktivity tohoto typu.

Výzkum naznačil vcelku dobré vztahy mezi starou a mladšími generacemi v Praze. Dokumentují to poznatky, že většina (skoro dvě třetiny) seniorů má s mladšími spoluobčany celkově dobré zkušenosti a jen 4 % špatné.

Podle vyjádření dotázaných se s negativními jevy ve vztazích mezi blízkými lidmi, diskriminací (újma, vydírání, násilí) senioři setkávají poměrně málo - necelá třetina respondentů. Velmi málo, prakticky vůbec, se senioři s diskriminací své osoby setkávají v

rámci své rodiny, o trochu více v okruhu svého blízkého okolí (sousedství) a poněkud více v širším, méně známém společenském prostředí. Z jiného úhlu pohledu lze výsledky interpretovat tak, že určité formy diskriminace seniorů se lidé dopouštějí spíše vůči jim osobně neznámým seniorům. Je to určitý rozdíl oproti jiným analýzám a výzkumům z celé ČR.

Péče místních správ o seniory se jeví celkem příznivě. Mírně převažují dobré zkušenosti seniorů nad součtem špatných a rozporných zkušeností. Tento vcelku přijatelný stav však zkresluje skutečnost, že skoro třetina seniorů uvedla, že nemá žádné zkušenosti, protože nepřišla do styku s úřady a pracovníky místní správy. Podobně lze hodnotit vyjádřenou důvěru seniorů k orgánům, zastupitelům a pracovníkům místní správy. **Důvěru vyjádřila jen málo výrazná většina seniorů, nejvíce jen podmíněně, s výhradami.** Třetina seniorů vyjádřila nedůvěru, i když většinou částečnou.

Prokázala se těsná souvislost mezi osobní zkušeností seniorů s orgány a pracovníky místní správy a jejich důvěrou k nim ve smyslu: čím lepší zkušenost, tím větší důvěra.

Důležitým ukazatelem života seniorů ve společnosti je přehled (a pořadí) hlavních problémů jejich života. **Největším, nejčastějším problémem seniorů je jejich zdravotní stav.** Abstrahujeme-li od problému zdraví, které trápí většinu seniorů, pak postavení seniorů ve společnosti či jejich klidný a důstojný život ve společnosti nejvíce negativně ovlivňují finanční problémy, špatné vztahy lidí k seniorům, dále v menší míře problémy s bydlením, s dopravou a infrastrukturou. Senioři také postrádají větší sociální jistoty a snadnější dostupnost kultury. Oblasti bezpečnosti a sociálních služeb jsou považovány za problémové jen malou částí seniorů.

Třídění odpovědí podle sociodemografických a ekonomických znaků seniorů ukázalo některé rozdíly, ale žádný z nich nemění celkové pořadí a význam uvedených problémů života seniorů. Navíc většina rozdílů je očekávaných.

Charakteristika a typologie seniorů

Na základě údajů získaných v sociologickém výzkumu lze charakterizovat tři druhy typů seniorů žijících v Praze: **podle jejich životní úrovně, podle bydlení a podle jejich společenské aktivity, lze říci životního stylu.** A to především s přihlédnutím k datům získaným: a/ z výpovědí o výši jejich příjmů, o úrovni bydlení a hodnocení vlastní situace; b/ z výpovědí o jejich společenských a zájmových aktivitách, o úrovni jejich zdraví a samostatnosti bydlení.

Podle hlediska materiálního zabezpečení a ekonomické situace,

lze pražské důchodce podle jejich vyjádření – sebehodnocení - členit na důchodce:

s dobrou ekonomickou situací	34 %,
s průměrnou	43 %,
se špatnou	23 %.

Z hlediska příjmové úrovně a vlastnictví bytu nebo domu, pak rozeznáváme důchodce:

dostatečně zabezpečené	26 %	<i>má vyšší příjem a vlastní byt nebo dům</i>	26 %
průměrně zabezpečené	44 %	<i>má vyšší příjem a nevlastní byt či dům</i>	17 %
		<i>má nižší příjem a vlastní byt či dům</i>	27 %
nedostatečně zabezpečené	25 %	<i>má nižší příjem a nevlastní byt či dům</i>	25 %
nezařaditelné	5 %		

Oboje hlediska se téměř překrývají. Lze z nich učinit závěr, že **průměrné materiální zabezpečení má téměř polovina seniorů žijících v Praze, přičemž nejméně čtvrtina je pod průměrem a stejná část nad průměrem.**

Podle hlediska faktorů osamocení bydlení a zdravotního stavu,

kteří zásadně ovlivňují úroveň, kvalitu a způsob života důchodců lze rozeznávat tyto typy:

žije sám, je zdravý	26 %
žije s někým a je zdravý	36 %
žije sám a není zdravý	15 %
žije s někým a není zdravý	18 %
nezařaditelní	5 %

A dále podle osamocení bydlení a zaměstnání mimo důchod:

pracuje a žije sám	12 %
pracuje a nežije sám	19 %
nepracuje a žije sám	31 %
nepracuje a nežije sám	37 %
nezařaditelní	1 %

Z těchto údajů plyne, že **nejčastějšími typy důchodců v tomto směru jsou ti, kteří žijí s někým, nepracují a svůj zdravotní stav hodnotí dobře.**

Podle hlediska společenské aktivity,

přesněji řečeno návštěv kulturních akcí a účasti na rekreaci, lze rozeznávat aktivní typy a neaktivní:

AKTIVNÍ TYP

navštěvuje kulturní akce a jezdí na rekreaci	34 %
navštěvuje kulturní akce a nejedí na rekreaci	22 %
nenavštěvuje kulturní akce a jezdí na rekreaci	7 %

NEAKTIVNÍ TYP

nenavštěvuje a nejedí	37 %
-----------------------	------

Opět se setkáváme s vysokou rozdílností mezi seniory. V souvislosti s hodnocením života seniorů, žijících ve velkoměstě by se dalo očekávat, že kulturními aktivitami bude trávit svůj volný čas větší počet těchto seniorů. S těmito poznatky souvisí i další data.

V rovině životního stylu důchodců lze konstruovat další tři typy pražských seniorů.

- 1 Senioři, kteří na jaře, v létě a na podzim většinu času tráví v rekreačním objektu mimo Prahu. Podle výzkumu jde o 49 % pražských seniorů.
- 2 Senioři, kteří prakticky celoročně neopouštějí Prahu. Jich je 50 %.
- 3 Senioři, kteří žijí a bydlí sami. Podle výzkumu jde o 44 % pražských seniorů.

Tento typ je konstruován z jiného řezu životního stylu pražských seniorů a jeho doplňujícími protiklady jsou senioři, kteří žijí a bydlí v partnerské dvojici, s dětmi a s příbuznými.

Charakteristika 1. typu (senior, který většinu času tráví na rekreaci mimo Prahu)

V tomto typu jsou v podstatě stejně zastoupeni muži i ženy, nejčastěji ve věku 60-74 let, více s úplným středoškolským a vysokoškolským vzděláním, více ženatí a vdané a bydlící v partnerské dvojici. V tomto typu jsou nejvíce senioři s dobrým zdravotním stavem. Senioři tohoto typu bydlí skoro rovnoměrně ve všech typech bydlení. V tomto typu jsou více zastoupeni senioři s nadprůměrným, zejména vysoce nadprůměrným příjmem, dále příjemci předčasného starobního důchodu a více také senioři, kteří v důchodu podnikají nebo občas pracují např. formou dohody.

Doporučení pro decizní praxi místní správy: tento typ pražského seniora nevyžaduje zvláštní pozornost ani přijetí opatření v oblastech materiální, sociální a zdravotní péče.

Charakteristika 2. typu (senior, který prakticky neopouští Prahu)

V tomto typu jsou o málo více zastoupeny ženy než muži, nejčastěji ve věku 75 let a starší, více senioři se základním vzděláním a vyučením bez maturity, nejvíce svobodní, dále rozvedení a ovdovělí, nejvíce senioři, kteří žijí sami, více senioři se špatným a spíše nedobrym zdravotním stavem. V tomto typu jsou více zastoupeni senioři s průměrným a podprůměrným příjmem, více příjemci starobního a vdovského důchodu.

Doporučení pro decizní praxi místní správy: Tento typ seniora vyžaduje zvláštní pozornost v oblastech materiálního, zdravotního, sociálního a kulturního zabezpečení.

Charakteristika 3. typu (senior, který žije a bydlí sám).

Tento typ je tvořen více ženami než muži (poměr 49 % : 32 %), vdovami a vdovci a dále, více ve vyšším věku od 75 let (s výjimkou seniorů do 60 let), více seniory se základním vzděláním a vyučenými s maturitou, většina má podle vlastního hodnocení spíše nedobrym zdravotní stav.

Nejvíce osaměle žijících seniorů pobírá starobní důchod spolu s vdovským důchodem, až na vysoce nadprůměrný příjem jsou v podstatě rovnoměrně zastoupeni ve všech příjmových kategoriích, více jich je pracovně neaktivních. Senioři tohoto typu bydlí ve všech typech bydlení, ale nejvíce (čtvrtina) v nájemních bytech města, většina nemá chatu či chalupu a také většina prakticky neopouští Prahu. Osaměle žijící senioři více uvažují o životě v domově seniorů, a také více o umístění v domově seniorů žádají. Nejvíce seniorů tohoto typu bydlí ve vnitřní Praze.

Osaměle žijící senioři mají ve větší oblibě kulturní a společenské aktivity a turistiku, ale v intenzitě jejich kulturního a sportovního vyžití se to neprojevuje. Z hlediska společenské aktivity jsou vůči většině seniorů spíše pasivnější, vztah k orgánům a pracovníkům místní správy je průměrný, ale třetina údajně nemá žádné osobní zkušenosti z jednání s nimi.

Názor, doporučení pro decizní praxi: Tento typ seniora vyžaduje větší pozornost zejména v oblastech materiální, sociální, zdravotní a kulturní péče a u seniorů s jednou penzí a vysokou cenou bydlení zvýšenou ochranu a systémové řešení.

DOPORUČENÍ:

- Zvýšit nabídku pracovních příležitostí věkově mladším seniorům a seniorům s dobrým zdravotním stavem, kteří nepracují a při penzi pracovat chtějí (cca 25 000 osob). A to i v rámci pražské komunální sféry.
- Systémově řešit náhradní bytový fond (malometrážní byty, byty s pečovatelskou službou) pro seniory ohrožené rizikem sociálního vyloučení z důvodu nezaplacení vysoké ceny bydlení v nájemních bytech, a také pro seniory, kteří nechtějí bydlet s příbuznými. Navrhuje se realizovat celoměstský program vyčlenění volných malometrážních bytů ze stávajícího bytového fondu a program výstavby sociálních podporovaných nájemních bytů pro osoby znevýhodněné z důvodů věku, zdravotního stavu či jiného omezení a vytvářet tak podmínky pro důstojné a přiměřené bydlení seniorů (49 % seniorů bydlících v nájemních bytech soukromých vlastníků, tj. cca 18 000 osob, se obává vystěhování, se skokovým růstem nájemného bude jejich počet narůstat).
- Diferencovaným přístupem ke stanovování výše nájemného, respektive slev na nájemném, věkově starším seniorům bydlících v nájemních bytech města a jeho městských částí zabránit zdravotním důsledkům nuceného stěhování do jiných lokalit. Nájemní smlouvy uzavírat nikoliv na dobu určitou s možností prodloužení nájmu, ale „na dobu dožití“ starobního důchodce. Podporovat rozvoj sociálních jistot seniorů, život ve známém sociálním prostředí a tím také důstojné stáří pražské seniorské

populace. (23 % seniorů, tj. cca 10 000 osob, bydlících v obecních nájemních bytech se obává vystěhování, se skokovým růstem nájemného bude jejich počet narůstat).

- Kapacity pražských rezidenčních služeb pro seniory a kapacity bytů s pečovatelskou službou přiměřeně navýšit na výhledově požadovanou potřebu (2 % pražských seniorů, tj. cca 4 900 osob, požádalo a 10 % uvažuje o přestěhování do bytu s pečovatelskou službou, 2 % požádalo a 13 % uvažuje o přestěhování do domova pro seniory).
- Zvláštní péči a ochranu věnovat cca 4 500 seniorům s velmi nízkými penzemi, a to nejen na úrovni hl.m.Prahy ale též městských částí. (rozvoj individuální sociální práce, poradenství a pomoci pro získávání sociálních dávek, pro zajištění přiměřeného a finančně dostupného bydlení, v případě mladšího věku a dobrého zdravotního stavu pro zajištění nabídky možnosti příjímání, atd.).
- K ochraně práv a k širšímu využívání obligatorních a fakultativních nároků pražských seniorů pro přiznání sociálních dávek výrazně rozšířit nabídku odborných poradenských aktivit města, respektive neziskových organizací z oblastí bytového a sociálního práva.
- Využít nabídky cca 5 000 seniorů pro zapojení do dobrovolnické práce veřejně prospěšné a zájmové činnosti (odborné aktivity městské samosprávy, občanská sdružení, komunitní seniorská centra, např. kluby důchodců, atd.).
- Po vzoru ostatních evropských metropolí, např. Vídně, zřídit tzv. „Senior Pas“ pro městské slevy kulturních, rekreačních, popřípadě i sportovních služeb jako nástroj vyšší dostupnosti a tím také aktivizace kulturního, rekreačního a sportovního vyžití pražských seniorů.
- Rozšiřovat formy celoživotního vzdělávání seniorů, podporovat rozvoj „Univerzit třetího věku“ a iniciovat vznik „Akademií třetího věku“. Zvyšovat počítačovou gramotnost seniorů, podporovat zřizování „Center vzdělávání“ se zvýhodněným přístupem seniorů. Vzájemné sociální kontakty, nové informace a vědomosti, schopnost využití současné telekomunikační techniky mohou přispět ke snížení marginalizace seniorů i k jejich plnohodnotnému začleňování do společnosti.

LEGISLATIVNÍ A DALŠÍ NÁVRHY:

- 1) V rámci zákonodárné iniciativy zastupitelstva hl.m.Prahy zpracovat a do Parlamentu ČR předložit návrh zákona o sociálním bydlení (nastavení podmínek přístupu k sociálnímu bytu, parametry sociálního bytu, doba nájmu, mechanismus nastavení individuálního nájemného, respektive ceny bydlení, zavedení nového institutu nájemního vztahu do právního řádu ČR, a to u seniorů nájem na „dobu dožití“, restrikce takto definovaného nájemního práva při přechodu na jiné osoby, atd.).
- 2) Uskutečnit výzkum dostupnosti přiměřeného bydlení pro pražské seniory po jednostranném zvýšení nájemného v roce 2009. A to dle jednotlivých městských částí hl.m. Prahy.

V. PŘÍLOHY

Peněžní vydání domácností důchodců v Praze a ČR za rok 2004

(Průměry na osobu v Kč za rok)

oddíl	Název	Skupina	Praha	ČR	Pha/ČR(%)
01	Potraviny, nealkoholické nápoje	Potraviny	21212	20970	101,15
		Nealko. Nápoje	2069	2014	102,73
02	Alkoholické nápoje, tabák	Alkohol. Nápoje	1919	1810	106,02
		Tabák	471	674	69,88
03	Odívání a obuv	Odívání	2507	2259	110,98
		Z toho prádlo a pletené ošacení	905	810	111,73
		Konfekce	1140	1015	112,32
		Obuv	875	818	106,97
04	Bydlení, voda, energie, paliva	Nájemné z bytu	11023	5107	215,84
		Běžná údržba a opravy bytu	1372	1660	82,65
		Ostatní bytové služby	3395	2262	150,09
		Energie a paliva	12784	13444	95,09
05	Bytové vybavení, provoz domácnosti	Nábytek, byt. zařízení, podlah. Krytiny	776	807	96,16
		Bytový textil	517	569	90,86
		Přístroje a spotřebiče pro domácnost	1181	1443	81,84
		Nádobí a kuchyňské potřeby	745	538	138,48
		Výrobky pro dům a zahradu	501	492	101,83
		Zboží a služby pro údržbu domácnosti	1258	1344	93,60
06	Zdraví	Léčiva, ortopedické a zdravotnické výrobky	2623	2177	120,49
		Ambulantní zdravotní péče	473	307	154,07
		Ústavní zdravotní péče	392	216	181,48
07	Doprava	Nákup dopravních prostředků	486	799	60,83
		Provoz dopravních prostředků	2909	3329	87,38
		z toho pohonné hmoty a oleje	1947	2352	82,78
		Osobní doprava a jiné dopravní služby	925	810	114,20
08	Pošty a telekomunikace	Poštovní služby	200	177	112,99
		Telefonní a faxová zařízení	70	114	61,40
		Telefonické a faxové služby	4071	3237	125,76
09	Rekreace, kultura a sport	Zařízení audio, foto a pro zpracování dat	857	708	121,05
		Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci	6	69	8,70
		Ostatní výrobky pro rekreaci, domácí zvířata	1106	1453	76,12
		Rekreační a kulturní služby	2170	1694	128,10
		Noviny, knihy, papírenské zboží	2138	1641	130,29
	Dovolená s komplex. Službami	1669	1206	138,39	
10	Vzdělání		16	8	200,00
11	Stravovací a ubytovací služby	Stravovací služby	1920	1799	106,73
		z toho závodní a školní jídelny, MŠ	581	444	130,86
		Ubytovací služby	265	119	222,69
12	Ostatní zboží a služby	Osobní péče	2250	2006	112,16
		z toho drogistické a kosmetické zboží	1430	1237	115,60
		Osobní doplňky jinde neuvedené	630	428	147,20
		Sociální péče	63	49	128,57
		Pojištění	2996	2653	112,93
		Finanční a jiné služby	561	698	80,37

Peněžní vydání domácností důchodců v Praze a ČR za rok 2005

(Průměry na osobu v Kč za rok)

oddíl	Název	Skupina	Praha	ČR	Pha/ČR(%)
01	Potraviny, nealkoholické nápoje	Potraviny	20570	20909	98,38
		Nealko. Nápoje	1944	1986	97,89
02	Alkoholické nápoje, tabák	Alkohol. Nápoje	1848	1809	102,16
		Tabák	578	697	82,93
03	Odívání a obuv	Odívání	2295	2167	105,91
		z toho prádlo a pletené ošacení	909	802	113,34
		konfekce	979	969	101,03
		Obuv	865	788	109,77
04	Bydlení, voda, energie, paliva	Nájemné z bytu	11088	5201	213,19
		Běžná údržba a opravy bytu	1645	2354	69,88
		Ostatní bytové služby	3373	2249	149,98
		Energie a paliva	13113	13853	94,66
05	Bytové vybavení, provoz domácnosti	Nábytek, byt. zařízení, podlah. Krytiny	1233	1071	115,13
		Bytový textil	493	639	77,15
		Přístroje a spotřebiče pro domácnost	821	1234	66,53
		Nádobí a kuchyňské potřeby	720	573	125,65
		Výrobky pro dům a zahradu	291	473	61,52
		Zboží a služby pro údržbu domácnosti	1129	1354	83,38
		06	Zdraví	Léčiva, ortopedické a zdravotnické výrobky	2607
		Ambulantní zdravotní péče	471	316	149,05
		Ústavní zdravotní péče	282	145	194,48
07	Doprava	Nákup dopravních prostředků	6484	1642	394,88
		Provoz dopravních prostředků	3534	3688	95,82
		z toho pohonné hmoty a oleje	2091	2634	79,38
		Osobní doprava a jiné dopravní služby	986	879	112,17
08	Pošty a telekomunikace	Poštovní služby	181	172	105,23
		Telefonní a faxová zařízení	56	131	42,75
		Telefonické a faxové služby	4402	3492	126,06
09	Rekreace, kultura a sport	Zařízení audio, foto a pro zpracování dat	623	607	102,64
		Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci	30	13	230,77
		Ostatní výrobky pro rekreaci, domácí zvířata	1318	1476	89,30
		Rekreační a kulturní služby	2298	1853	124,02
		Noviny, knihy, papírenské zboží	1950	1613	120,89
		Dovolená s komplex. Službami	1877	1245	150,76
10	Vzdělání		36	18	200,00
11	Stravovací a ubytovací služby	Stravovací služby	2332	1993	117,01
		z toho závodní a školní jídelny, MŠ	523	478	109,41
		Ubytovací služby	410	157	261,15
12	Ostatní zboží a služby	Osobní péče	2496	2076	120,23
		z toho drogistické a kosmetické zboží	1470	1252	117,41
		Osobní doplňky jinde neuvedené	535	595	89,92
		Sociální péče	48	56	85,71
		Pojištění	2915	2689	108,40
		Finanční a jiné služby	789	764	103,27

Peněžní vydání domácností důchodců v Praze a ČR za rok 2006

(Průměry na osobu v Kč za rok)

oddíl	Název	Skupina	Praha	ČR	Pha/ČR(%)
01	Potraviny, nealkoholické nápoje	Potraviny	22603	21982	102,83
		Nealko. Nápoje	2134	1964	108,66
02	Alkoholické nápoje, tabák	Alkohol. Nápoje	1938	1850	104,76
		Tabák	763	791	96,46
03	Odívání a obuv	Odívání	2573	2375	108,34
		z toho prádlo a pletené ošacení	1152	947	121,65
		konfekce	1002	1002	100,00
		Obuv	809	758	106,73
04	Bydlení, voda, energie, paliva	Nájemné z bytu	11549	4937	233,93
		Běžná údržba a opravy bytu	2450	3041	80,57
		Ostatní bytové služby	3658	2353	155,46
		Energie a paliva	14929	15509	96,26
05	Bytové vybavení, provoz domácnosti	Nábytek, byt. zařízení, podlah. Krytiny	680	1436	47,35
		Bytový textil	523	704	74,29
		Přístroje a spotřebiče pro domácnost	1576	1731	91,05
		Nádobí a kuchyňské potřeby	575	485	118,56
		Výrobky pro dům a zahradu	648	702	92,31
		Zboží a služby pro údržbu domácnosti	1224	1317	92,94
		06	Zdraví	Léčiva, ortopedické a zdravotnické výrobky	2710
		Ambulantní zdravotní péče	684	369	185,37
		Ústavní zdravotní péče	352	191	184,29
07	Doprava	Nákup dopravních prostředků	125	424	29,48
		Provoz dopravních prostředků	3472	3805	91,25
		Z toho pohonné hmoty a oleje	2271	2652	85,63
		Osobní doprava a jiné dopravní služby	952	911	104,50
08	Pošty a telekomunikace	Poštovní služby	199	180	110,56
		Telefonní a faxová zařízení	163	118	138,14
		Telefonické a faxové služby	4645	3721	124,83
09	Rekreace, kultura a sport	Zařízení audio, foto a pro zpracování dat	962	776	123,97
		Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci	3	27	11,11
		Ostatní výrobky pro rekreaci, domácí zvířata	1374	1752	78,42
		Rekreační a kulturní služby	2479	1961	126,42
		Noviny, knihy, papírenské zboží	1959	1613	121,45
		Dovolená s komplex. Službami	2246	1066	210,69
10	Vzdělání		10	21	47,62
11	Stravovací a ubytovací služby	Stravovací služby	2383	1941	122,77
		z toho závodní a školní jídelny, MŠ	508	537	94,60
		Ubytovací služby	665	236	281,78
12	Ostatní zboží a služby	Osobní péče	2461	2112	116,52
		z toho drogistické a kosmetické zboží	1525	1263	120,74
		Osobní doplňky jinde neuvedené	403	586	68,77
		Sociální péče	0	31	0,00
		Pojištění	2519	3437	73,29
		Finanční a jiné služby	631	738	85,50

Peněžní vydání domácností důchodců v Praze a ČR za rok 2007

(Průměry na osobu v Kč za rok)

oddíl	Název	Skupina	Praha	ČR	Pha/ČR(%)
01	Potraviny, nealkoholické nápoje	Potraviny	23266	22523	103,30
		Nealko. Nápoje	2303	2073	111,10
02	Alkoholické nápoje, tabák	Alkohol. Nápoje	2002	1887	106,09
		Tabák	996	935	106,52
03	Odívání a obuv	Odívání	2483	2495	99,52
		z toho prádlo a pletené ošacení	944	980	96,33
		konfekce	1087	1072	101,40
		Obuv	976	932	104,72
04	Bydlení, voda, energie, paliva	Nájemné z bytu	12441	5420	229,54
		Běžná údržba a opravy bytu	1154	3077	37,50
		Ostatní bytové služby	4017	2475	162,30
		Energie a paliva	15451	15097	102,34
05	Bytové vybavení, provoz domácnosti	Nábytek, byt. zařízení, podlah. Krytiny	1718	1673	102,69
		Bytový textil	555	697	79,63
		Přístroje a spotřebiče pro domácnost	1589	1737	91,48
		Nádobí a kuchyňské potřeby	506	485	104,33
		Výrobky pro dům a zahradu	398	813	48,95
		Zboží a služby pro údržbu domácnosti	1386	1450	95,59
		06	Zdraví	Léčiva, ortopedické a zdravotnické výrobky	3255
		Ambulantní zdravotní péče	564	374	150,80
		Ústavní zdravotní péče	335	190	176,32
07	Doprava	Nákup dopravních prostředků	0	473	0,00
		Provoz dopravních prostředků	3440	3841	89,56
		z toho pohonné hmoty a oleje	2357	2850	82,70
		Osobní doprava a jiné dopravní služby	1069	915	116,83
08	Pošty a telekomunikace	Poštovní služby	161	163	98,77
		Telefonní a faxová zařízení	92	127	72,44
		Telefonické a faxové služby	4551	3857	117,99
09	Rekreace, kultura a sport	Zařízení audio, foto a pro zpracování dat	1313	1052	124,81
		Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci	22	41	53,66
		Ostatní výrobky pro rekreaci, domácí zvířata	1637	1925	85,04
		Rekreační a kulturní služby	3022	2270	133,13
		Noviny, knihy, papírenské zboží	2038	1673	121,82
		Dovolená s komplex. službami	2284	1580	144,56
10	Vzdělání		23	24	95,83
11	Stravovací a ubytovací služby	Stravovací služby	2532	2342	108,11
		z toho závodní a školní jídelny, MŠ	674	564	119,50
		Ubytovací služby	398	236	168,64
12	Ostatní zboží a služby	Osobní péče	2846	2370	120,08
		z toho drogistické a kosmetické zboží	1767	1436	123,05
		Osobní doplňky jinde neuvedené	556	581	95,70
		Sociální péče	0	126	0,00
		Pojištění	3219	3742	86,02
		Finanční a jiné služby	734	746	98,39

Nákup a spotřeba vybraných druhů potravin v domácnostech důchodců v Praze a ČR v roce 2004

Nákup	Praha (kg/rok)	ČR (kg/rok)
Chléb	42,10	44,10
Pečivo běžné	19,49	21,64
Pečivo jemné a trvanlivé	13,17	13,65
Mouka pšeničná	14,95	23,21
Maso a masné výrobky	68,94	74,64
Maso vepřové	11,15	14,35
Maso hovězí	4,28	4,08
Drůbež	20,59	20,57
Uzenářské zboží	24,43	26,31
Ostatní maso, konzervy, ostatní výrobky	8,49	9,34
Ryby a rybí výrobky	6,91	6,23
Mléko čerstvé, trvanlivé (litry)	58,31	72,43
Sýry	11,98	8,61
Vejce (kusy)	204,80	198,20
Oleje a tuky	19,89	23,78
Máslo	5,87	5,81
Vepřové sádlo a slanina	1,35	2,31
Rostlinné tuky a oleje	12,67	15,66
Čerstvé ovoce mírného pásma	32,00	31,29
Citrusové plody a ostatní jižní ovoce	25,84	24,82
Čerstvá zelenina	51,25	44,83
Brambory	40,49	40,53
Cukr	12,76	19,71
Čokoláda a čokoládové výrobky	3,45	4,20
Minerální vody, nealko nápoje a šťávy (litry)	166,86	166,40
Minerální stolní vody (litry)	131,67	123,72
Lihoviny (litry)	2,31	2,72
Víno (litry)	10,18	8,34
Pivo (litry)	71,23	63,62
Naturální spotřeba		
Maso a masné výrobky	0,59	5,67
Maso vepřové	0,11	1,17
Králičí	0,15	2,29
Drůbež	0,16	1,14
Ostatní maso, uzenářské zboží, konzervy	0,17	1,07
Vejce (kusy)	8,80	74,47
Vepřové sádlo a slanina	0,06	0,48
Čerstvé ovoce mírného pásma	23,41	24,83
Čerstvá zelenina	9,85	16,12
Brambory	5,48	17,24
Celková spotřeba		
Maso a masné výrobky	69,53	80,32
Maso vepřové	11,26	15,52
Drůbež	20,75	21,72
Ostatní maso, uzenářské zboží, konzervy	37,52	43,09
Mléko (litry)	58,66	73,27
Vejce (kusy)	213,60	272,67
Oleje a tuky	19,95	24,27
Čerstvé ovoce mírného pásma	55,41	56,13
Čerstvá zelenina	61,10	60,95
Brambory	45,96	57,77

Nákup a spotřeba vybraných druhů potravin v domácnostech důchodců v Praze a ČR v roce 2005

Nákup	Praha (kg/rok)	ČR (kg/rok)
Chléb	36,97	44,56
Pečivo běžné	18,90	21,18
Pečivo jemné a trvanlivé	13,07	13,67
Mouka pšeničná	14,28	23,08
Maso a masné výrobky	65,57	75,39
Maso vepřové	11,87	15,22
Maso hovězí	3,68	3,74
Drůbež	19,12	20,89
Uzenářské zboží	22,29	25,82
Ostatní maso, konzervy, ostatní výrobky	8,61	9,74
Ryby a rybí výrobky	6,42	6,34
Mléko čerstvé, trvanlivé (litry)	54,45	69,94
Sýry	11,47	8,99
Vejce (kusy)	203,93	201,44
Oleje a tuky	18,79	23,47
Máslo	5,72	6,19
Vepřové sádlo a slanina	1,23	2,19
Rostlinné tuky a oleje	11,84	15,08
Čerstvé ovoce mírného pásma	35,52	34,30
Citrusové plody a ostatní jižní ovoce	24,03	23,00
Čerstvá zelenina	51,09	44,53
Brambory	37,13	41,60
Cukr	10,75	15,86
Čokoláda a čokoládové výrobky	3,72	4,15
Minerální vody, nealko nápoje a šťávy (litry)	156,51	166,21
Minerální stolní vody (litry)	121,69	124,61
Lihoviny (litry)	2,67	2,78
Víno (litry)	9,92	8,24
Pivo (litry)	68,32	65,32
Naturální spotřeba		
Maso a masné výrobky	0,60	5,18
Maso vepřové	0,10	1,19
Králice	0,24	2,36
Drůbež	0,03	0,83
Ostatní maso, uzenářské zboží, konzervy	0,23	0,80
Vejce (kusy)	9,55	75,13
Vepřové sádlo a slanina	0,06	0,36
Čerstvé ovoce mírného pásma	12,33	17,51
Čerstvá zelenina	8,39	16,30
Brambory	4,91	16,53
Celková spotřeba		
Maso a masné výrobky	66,16	80,59
Maso vepřové	11,97	16,41
Drůbež	19,15	21,72
Ostatní maso, uzenářské zboží, konzervy	35,05	42,46
Mléko (litry)	54,80	70,59
Vejce (kusy)	213,48	276,58
Oleje a tuky	18,85	23,83
Čerstvé ovoce mírného pásma	47,85	51,81
Čerstvá zelenina	59,48	60,83
Brambory	42,04	58,13

Nákup a spotřeba vybraných druhů potravin v domácnostech důchodců v Praze a ČR v roce 2006

Nákup	Praha (kg/rok)	ČR (kg/rok)
Chléb	40,88	47,86
Pečivo běžné	22,01	21,62
Pečivo jemné a trvanlivé	14,41	14,27
Mouka pšeničná	15,90	27,93
Maso a masné výrobky	74,68	81,66
Maso vepřové	12,41	16,52
Maso hovězí	3,82	4,75
Drůbež	24,29	23,50
Uzenářské zboží	24,96	27,31
Ostatní maso, konzervy, ostatní výrobky	9,20	9,57
Ryby a rybí výrobky	6,07	6,13
Mléko čerstvé, trvanlivé (litry)	58,08	72,79
Sýry	12,49	9,37
Vejce (kusy)	238,27	201,60
Oleje a tuky	19,19	24,60
Máslo	5,35	6,50
Vepřové sádlo a slanina	1,09	2,19
Rostlinné tuky a oleje	12,76	15,91
Čerstvé ovoce mírného pásma	33,64	33,31
Citrusové plody a ostatní jižní ovoce	25,49	25,38
Čerstvá zelenina	56,33	46,29
Brambory	47,07	49,72
Cukr	13,30	19,50
Čokoláda a čokoládové výrobky	3,30	4,06
Minerální vody, nealko nápoje a šťávy (litry)	168,85	170,06
Minerální stolní vody (litry)	134,04	127,57
Lihoviny (litry)	2,11	2,42
Víno (litry)	9,88	6,98
Pivo (litry)	62,64	63,82
Naturální spotřeba		
Maso a masné výrobky	0,69	5,68
Maso vepřové	0,10	1,18
Králici	0,16	2,61
Drůbež	0,09	1,02
Ostatní maso, uzenářské zboží, konzervy	0,34	0,87
Vejce (kusy)	8,95	89,32
Vepřové sádlo a slanina	0,01	0,41
Čerstvé ovoce mírného pásma	23,34	22,33
Čerstvá zelenina	10,78	16,52
Brambory	5,06	16,10
Celková spotřeba		
Maso a masné výrobky	75,37	87,33
Maso vepřové	12,51	17,70
Drůbež	24,38	24,52
Ostatní maso, uzenářské zboží, konzervy	38,48	45,11
Mléko (litry)	58,48	73,34
Vejce (kusy)	247,22	290,92
Oleje a tuky	19,21	25,01
Čerstvé ovoce mírného pásma	56,99	55,64
Čerstvá zelenina	67,11	62,82
Brambory	52,13	65,82

Nákup a spotřeba vybraných druhů potravin v domácnostech důchodců v Praze a ČR v roce 2007

Nákup	Praha (kg/rok)	ČR (kg/rok)
Chléb	39,39	45,33
Pečivo běžné	20,29	21,01
Pečivo jemné a trvanlivé	12,82	13,20
Mouka pšeničná	20,22	27,58
Maso a masné výrobky	76,86	78,11
Maso vepřové	13,47	17,02
Maso hovězí	3,91	4,67
Drůbež	24,57	21,25
Uzenářské zboží	23,32	25,29
Ostatní maso, konzervy, ostatní výrobky	11,58	9,89
Ryby a rybí výrobky	6,39	6,29
Mléko čerstvé, trvanlivé (litry)	53,35	69,01
Sýry	12,48	10,37
Večce (kusy)	223,01	212,65
Oleje a tuky	22,84	24,58
Másl	6,48	6,29
Vepřové sádlo a slanina	1,36	2,23
Rostlinné tuky a oleje	14,99	16,07
Čerstvé ovoce mírného pásma	27,05	28,74
Citrusové plody a ostatní jižní ovoce	27,92	25,39
Čerstvá zelenina	48,97	43,32
Brambory	43,90	51,65
Cukr	12,80	20,86
Čokoláda a čokoládové výrobky	3,42	4,41
Minerální vody, nealko nápoje a šťávy (litry)	162,98	160,03
Minerální stolní vody (litry)	130,39	122,83
Lihoviny (litry)	2,21	2,41
Víno (litry)	9,70	7,56
Pivo (litry)	60,01	61,63
Naturální spotřeba		
Maso a masné výrobky	0,77	5,30
Maso vepřové	0,15	1,01
Králičí	0,21	2,49
Drůbež	0,10	0,93
Ostatní maso, uzenářské zboží, konzervy	0,31	0,87
Večce (kusy)	10,00	80,45
Vepřové sádlo a slanina	0,05	0,33
Čerstvé ovoce mírného pásma	16,72	19,04
Čerstvá zelenina	8,86	15,11
Brambory	3,13	14,43
Celková spotřeba		
Maso a masné výrobky	77,63	93,41
Maso vepřové	13,62	18,03
Drůbež	24,67	22,18
Ostatní maso, uzenářské zboží, konzervy	39,34	43,20
Mléko (litry)	53,95	69,90
Večce (kusy)	233,01	293,09
Oleje a tuky	22,89	24,91
Čerstvé ovoce mírného pásma	43,78	47,78
Čerstvá zelenina	57,83	58,43
Brambory	47,03	66,08